

MAGYAR KIRÁLYI CSENDŐRSÉG

A TÖRVÉNY ÉS REND SZOLGÁLATÁBAN

1881-1945

1
ÉDES FIUNK:

LEGY MINDÉKOR BÜSZKE
ARRA, HOGY EGY MAGYAR
CSENDŐR CSALAD GYERME-
KE LEHETSZ!

LEGY BÜSZKE MIN-
DENKOR, HOGY LELKEDBEN-
— AV ŰR ISTEIN KÜLÖNÖS
AJÁNDÉKA FLYTAN — ENNER
A MAGYAR CSENDŐRSEGENEK
TE IS TAGJA LEHETSZ, AN-
NAK A CSENDŐRSEGENEK,
AMELYIK A HARMAS VELSZA-
YAVVAL "HIVEN, BECSÜLETTEL,
VITEZÜL" A MI SZERENCSE-
LEN MAGYAR NEMZŐNKNEK,
HAZANKNAR, LEGMAGYARABB
INTŐEMÉNYEVE VÁLVA ELTÉR
HARCOLT!

LEGY BÜSZKE ARRÁ, HOGY
ENNER A HARCOS SZABÁLYMNEK
A REVÉN A VITEZI RENDEN
KEZRELTÜL TE IS VITEZI
VÁROMANYSÁVA LETTEL,
SŐHA EN NEM MŰLŐ

Készült: SOVEREIGN PRESS, 52 McCaul St., Toronto

SPRITTTT A TE

ES APID

MAGYAR KIRÁLYI CSENDŐRSÉG

A csendőr békében, háborúban és emigrációban.

Összeállította és kiadta:
vitéz Kövendy Károly százados
Toronto, 1973.

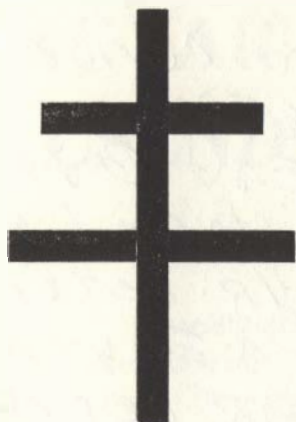
HIVEN — BECSÜLETTEL — VITEZÜL

MINDHALÁLIGI

PÓSTACIMÜNK:

"MKCSBK" HUNGARIAN VETERANS (CHARTERED)
P.O. Box 335, ETOBICOKE, ONTARIO, CANADA

1939 — 1945

AJÁNLJUK E KÖNYVET
A BOLSEVIZMUS ELLENI KÜZDELEM IDEJÉN
A II. VILÁGHÁBORÚBAN HÓSI HALÁLT HALT
11.000 CSENDŐR BAJTÁRSUNK,
MAJD A BOSSZÚ ÉVTIZEDEIBEN
5.000 VÉRTANÚHALÁLT HALT CSENDŐR
BAJTÁRSUNK DICSÓ EMLÉKÉNEK!

1973

Tartalomjegyzék

Ajánlás	1	Történelmi távlatból	122
Cím	3	A nagyváradi tanzászlóalj a hadak útján	127
Előszó	5	A hadak útján Dél-Erdélyben	131
Kiadó előszava	7	Magyar Csendőr Induló	136
Katonai eskü	9	Csendőrök a Kárpátokon	138
Csendőr eskü	10	Csendőrök és partizánok harca a Kárpátokban	143
I. RÉSZ			
A CSENDŐR BÉKÉBEN			
Kiss Mihály m. kir. csendőr őrmester	12	Hadak Utján	146
Egy csokor havasi gyopár	16	Egy arany vitézségi érem és egy lovagkereszt története	149
Erdélyi és Kozma futóbetyárok elfogatása	22	A martinkai ütközet	158
Öreg Bajtársaink tiszteletére	27	Suhajda Béla csendőr	163
Vadászkaland a Kárpátokban	29	A délvidéki partizánharcok	166
Hiven-Becsülettel-Vitézül	37	Egy lovascsendőr életéből	171
Csendőrnapi beszéd	45	Csáktornyai partizánkalandok	177
Vihar a Mátrában	51	Székelyföld védelme	179
Csendőrnapi	55	Budapest utolsó szabad Karácsonya	190
A tolvaj esete	62	Partizánharcok a Muraközben	198
Csendőr lettem	63	A kaposvári csendőr zászlóalj története	212
Első nap az iskolában	63	Hadiszolgálat a rádió-ügyeleti szobából	214
Igazolom magam	64	Októberi emlék	218
báró Apor Gábor követ ellopott táskája	68	A szakasparancsnok elesett	223
Csendőr volt az édesapám	70	A Tisza védelmében	235
Viziórsök	71	Csendőreink hősi harca a Vereckei szorosban	238
A hit szolgálatában	74	Eredeti újságkivágat 1944-ből	241
Gyermekkori emlék	76	Karácsony várás 1944-ben	244
Egyszázhusz kiderítetlen eset	77	52 napos budapesti csata	250
Kárpáti emlék	83	Oberleutnant Richard Haecker	251
Járőrben	85	Egy szabadságharcos csendőr naplója 1944-1956	258
A vadász	87	Történelmi értékű csendőr levelezőlap	267
Harmincan	90	Emlékezés a budai harcokra	269
Ludovikás diszelgés egy csendőr előtt	94	Husvéti elmélkedés	280
Juhász István zászlós	102	Hadifogoly visszaemlékezés	281
II. RÉSZ			
A CSENDŐR HÁBORUBAN			
Husz év mult	107	A csendőr nagycsalád	283
Csendőrök, honvédek harca szovjet ejtőernyősökkel	111	Honszeretet	285

III. RÉSZ

A CSENDŐR EMIGRÁCIÓBAN	
Csendőrnapi	289
Csendőralakulatok a nyugati hadseregek szolgálatában	294
Egy csendőr szenvedései 1946-1956	296
Emlékezzünk	311
20 éves a Bajtársi Levél, 20 éves a M. Kir. Csendőr B.K.	314
Magyar sors, csendőrsors	320
Ki voltál?	322
Népszavazás a bácskai rögön	324
Csendőr karrier	329
Svábjaink emlékezése a M.Kir. Csendőrségről	320
vitéz Serényi István tb. csendőr	332
A m. kir. Csendőrség a német hadtudományi folyóiratban	334
Taxis élményeim	336
Forbes Frigyes kanadai kir. alhadnagy	338
Valaki ébren van	339
Komáromi törzsrőrmester	340
Rab aratók	345
La Légion Étrangère, Legio Patria Nostra	345
Csendőrnapi Szibériában	356
Idegen kenyér	359
Emlékezés az 1956-os napokra	360

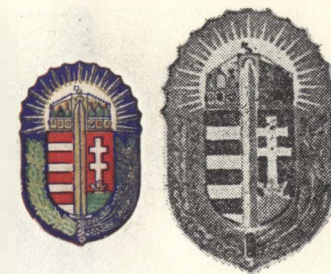
A Kanadai Szabadságlégió hírei	362
“Ellenforradalmi erők”	364
November 4	368
Bálint Gábor bácsi	370
Találkozás az országúton	372
Feketézők...	373
Isteni gondviselés	374
Ezredes Ur	375
Cigányok	377
A pártfunkcionárius	380
1950	382
Számvetés	385
Felhők felett	390
A chesterlandi lovasörsön	394
Látogatás a magyar katonatemetőkben	397
A Nagytavaktól a Csendes óceánig	401
Trianoni évforduló	407
Erdélyi vágyak	409
Trianoni lelkeség a II. világháború végén	411
Üzen a szeretet szolgálat	413
Kanász titok	415
Csendőrsortűz?	416
Oda vágyok	417
Bajtárs ne feledd	417
Üzenet emigráns ifjuságunkhoz	418
Kakastollások	424
Akik eltávoztak sorainkból	426
Szabályzathivatkozás	430

Könyvünk 332. oldalán, az utolsó bekezdés előtt sajnálatosan kimaradt a cím és az utolsó öt sor helytelen sorrendben jelent meg. Helyesen a következő:

vitéz Serényi István tb. csendőr

Ház előtt. 1962-ben San Franciskótól New Yorking gyalogolt, a 3.200 mérföldes utat (5320 km) 74 nap alatt amerikai rekordidő alatt tette meg. Minden alkalommal koronás és nemzeti címeres trikóban „Igazságot Magyarországnak” felirattal szerepelt, útjain az újságírók, fotóriporterek, televízió és rádiótudósítók tömege kísérte. ...

ELŐSZÓ

Ezt az érdekes könyvet a hontalanság 28-ik évében csendőr bajtársaink hozták létre

A MAGYAR CSENDŐRT emlékezetem óta ismerem. Egészen kis gyermek voltam, amikor a csendőröket először láttam. A századforduló elején Kismarton sz. kir. város édesatyámat a „városkapitányi” tisztséggel tisztelte meg és ebben a minőségben szorosán együtt dolgozott a járás csendőrségével.

Első benyomásaim ma is élénken élnek bennem. Fegyelmezett, kötelességtudó, tekintélyes, komoly és kemény embereknek ismertem meg őket.

Később az ELSŐ VILÁGHÁBORÚ során — mint fiatal tiszt — egész közelről láttam a csendőrök működését, mint tábori csendőröket a hadrakelt seregeknél az arcvonal mögött, az elfoglalt területeken, ahol fontos közbiztonsági szolgálatot láttak el, de láttam őket, mint harcos katonákat is, kiemelkedő bátorsággal és hűséges kötelességteljesítéssel.

A háborút követő KOMMUNISTA FORRADALOM idején, sok csendőrnek a mártírok sorsa jutott. Bűnük csak az volt, hogy csendőrök voltak, de túléltek ezt a vészt is.

A TRIANONI ÖSSZEOMLÁS ÉS ORSZÁGCSONKÍTÁS idején is küzdöttek, hogy mentsék a kábultságból, amit csak lehetett. Szolgálatuk nemzetmentő, becsületes, hazafias munka volt. Nem csoda, ha az ország lakossága tisztelte és szerette őket, hiszen a rend, a biztonság és igazság őrei voltak, más utat nem ismertek.

Az 1933 évi GÖDÖLLŐI VILÁGJAMBOREE előtt ők képezték ki a sárga nyakkendőcserkész tábori rendőrséget, mondhatom nagyszerűen. A tábor hatalmas területén, ahol 30 ezer cserkész táborozott és a látogatók száma nem egyszer az ötven-százezer létszámot is meghaladta, ők látták el a rendészeti feladatokat, de a tábor területén kívül a kakastollas csendőrök azonnal rendelkezésükre álltak, ha a feladat komolysága és az elkövetett törvénysértések meghaladták erőiket. Különben Gödöllő városában és környékén, országutakon, vasutállomásokon, fürdő és kiránduló helyeken a csendőrök végezték el az ór és biztonsági szolgálatot. Mint a jamboree vezérkarfőnöke, sokszor tárgyaltam velük és nagy megnyugtató volt számunkra a csendőrök jelenléte.

Láttam a csendőrt az 1938-1941 között a FELVIDÉK, KÁRPÁTALJA,

ERDÉLY és a DÉLVIDÉK magyarul lakta területeinek visszaszerzése idején, amikor a honvédség bevonulását követték és a díszfelvonuláskor a felszabadult magyar lakosság, de a nemzetiségeink is, — lelkesen, bizalommal, virágessövel és örömkönnnyek közt fogadták őket.

A csendőr valóban egybe forrt a lakossággal. Működési területükön, szinte 24 órán belül kinyomozták a bűncselekményeket, elfogták és törvény elé állították a bűnözőket.

A csendőrtisztek alapkiképzésüket a LUDOVIKA AKADÉMIÁN kapták, így öt éven át közvetlenül is láthattam azokat a tisztjelölteket, akik csendőrhívatásra készültek.

A II. VILÁGHÁBORÚ során pedig KÁRPÁTALJÁN, hadtestem sávjában láttam őket az utánszállítási vonalaink biztosításában, a falvakban, sőt frontunk mögötti partizánharcokban, de néha az első vonalban is küzdöttek.

Cselekvőképességük, példás fegyelmezettségük, kötelességteljesítésük és hősiességük az elitcsapatok fogalmához emelte őket.

Amikor VÁLSÁGOS IDŐK következtek és embertelen parancsok is követtek egymást, a csendőr nem vesztette el emberségét és hidegvérét. Esküje alapján a kormány rendelkezéseinek végrehajtását is mindenkor leg-

vitész kisbarnaki FARKAS FERENC vezérezredes

jobb tudása, emberi szíve és megértése szerint végezte.

A második VILÁGHÁBORÚ UTOLSÓ SZAKASZÁBAN, amikor egyik súlyos bombázás követte a másikat, falvak és városok pusztulása koldussá tette a lakosságot és a sebesültek száma egyre növekedett, a CSENDŐR mindenhol ott volt, biztonságot, segítséget hozott és rendet teremtett és ezt folytatta a teljes összeomlásig. Hadurára tett esküjét sohasem feledve, Magyarország területén az utolsó percig harcolva vonult nyugatra utóvédként.

Itt az EMIGRÁCIÓBAN, szerte az egész világban, az összehasonlítás erejénél fogva, fokozottabban érzékelhetjük, hogy mit jelentett számunkra a magyar közbiztonság és annak óre: a magyar csendőr!

Az emigrációban elsőnek alkották meg a segélyszervezetüket, az első között csatlakoztak a különböző hazafias szervezetekhez és mindmáig katonás, példás, fegyelmezett életükkel, szorgalmukkal, segítőkészségükkel és törhetetlen magyarságukkal tűnnek ki. Iskola és templom építők, segítők, szótlán kötelességteljesítők ma is derék csendőreink.

Sajnos az idő eljárt felettük is, de ezzel a nagyszerű könyvvel, nevük, híruk, szolgálatuk és magyarságuk aranybetűkkel íródik a történelembe.

vitész Farkas Ferenc vezds.

A kiadó előszava

Horthy Miklós kormányzó 1941. június 24-én a következő hadparancsot adta a hátszágban szolgáló m. kir. Csendőrségnek: — „A szovjet elleni hadüzenet pillanatában elrendelem, hogy a csendőrség fokozottan őrködjék az ország rendjén, ebben a háborúban nem fordulhat elő az az eset, ami megtörtént 1918-ban!” —

Világosan értettük, mit kíván a legfelsőbb Hadurunk! A hatalmat többé nem vehetik át, bármi is történjék a háború során, Kun Bélához és Szamuelli Tiborhoz hasonló kommunista fenevadak! Büszkén elmondhatjuk, hogy a rendelkezést teljesítettük! Emelt fővel vallhatjuk, hogy a parancsot végrehajtottuk, melyet megkívánt tőlünk az ország kormánya és a hadvezetőség! Míg a m. kir. Csendőrség Magyarország területén szolgálatot teljesített, megőrizte a nyugalmat, leküzdötte a hátszág felforgató ellenségeit, elfogta, vagy megsemmisítette az ejtőernyős partizánokat.

A harc elveszett, a túlerő győzedelmeskedett. 1945. április 4-én az utolsó magyar csapat is visszavonult s utóvédharcban próbálta megállítani a vörös túlerőt, egy csodában bízva, mely sajnos, nem következett be . . .

A szerencsétlen ország magáramaradt. Moszkvából hazatérő új „vezetők” vették át a hatalmat és a szovjet hadsereg szuronyainak védelmében megindult az ország bolsevizálása!

Első lépésük volt a csendőrség feloszlatása, megsemmisítése és a kezükbe került csendőrök likvidálása. Mikor ezt elvégezték, a csendőrség becsületének aláásása kezdődött. Az új kommunista néphadsereg „tisztjei”: Godó Ágnes őrnagy, Sztana Béla őrnagy, Tóth Sándor őrnagy az új „Zrinyi kiadó” kötetekben 28 éve gyalazzák a csendőrséget. A moszkovita „író”: Hollós Ervin és Gárdos Miklós a hazudozás, a félremagyarázás mestere lett s a mai napig írják jellemtelen, hazug cikkeiket.

A csendőrgyalázás odahaza elnémitotta az igazságot. Az állandó szidalmazás részben talajra talált a felnövő ifjúságban. Csak a tisztességes miliók szívében él a csendőrség emléke, de arról beszélni életveszélyes! Az igazság csak a magyar falvak házaiban kerül elő, mikor a volt honvéd beszélhet nyíltan családi körében. Emigrációnk ifjúsága sem ismeri a csendőrség valódi szerepét és szolgálatát. Ritkán rájuk is hat a hazai állandó ki-sugárzó hazug propaganda.

A nemzet azonban ismerte, hogy ki volt a magyar csendőr!

Szükségesnek véltük, hogy közreadjunk egy könyvet a történelem számára, melyet csendőrök írtak s kettő kivételével a 94 cikket emigráns csendőrök vetették papírra visszaemlékezésésként. A fenti írások mind megjelentek az emigráns csendőrök időszaki lapjában, a Bajtársi Levélben.

Ez a könyv bemutatja a csendőrt békében, háborúban és emigrációban. A történetek megtörtént igazságok. Hátrahagyjuk emlékeinket, mielőtt le-tünnénk a történelem színpadáról s a mi igazságunkat is meghallgatva íté-ljen felettünk a szabad magyar közvélemény és történelem.

Nyugaton, 1973 tavaszán, az emigráció 28-ik évében.

vitéz Kövendy Károly százados

KATONAI ESKÜ

Én ünnepélyesen esküszöm a mindenható Istenre, hogy hadurunk Ő Fő-méltósága, vitéz nemes nagybányai HORTHY MIKLÓS iránt, mint Magyarország törvényesen megválasztott kormányzója iránt, hűséggel és engedelmességgel viseltetem, Magyarországhoz és annak alkotmányához hű leszek, az ország törvényeinek engedelmeskedem.

Esküszöm, hogy a magyar hadsereg tábornokainak és minden egyéb elő-járóimnak és feljebbvalóimnak is engedelmeskedem, őket tiszteletben tar-tom és védelmezem, alárendeltjeimről mindig a legjobb tudásom szerint gon-doskodom, példaadásommal és minden erőmmel azon leszek, hogy a köte-lességeiket minden körülmények között becsületesen teljesítsék.

Esküszöm, hogy szent hazámért minden külső és belső ellenség ellen, bárki legyen is az, mindenkor, mindenütt és minden alkalommal, életem és vérem feláldozásával is, vitézül és férfiasan harcolok. — Csapatainkat, zászlóinkat, lövegeinket és egyéb harci eszközeinket el nem hagyom és az ellen-séggel soha a legkisebb egyetértésbe sem bocsátkozom, haza- és nemzetel-lenes, vagy olyan irányzat szolgálatába, amely a hadsereg katonai fegyel-mét aláásni igyekszik, nem lépek, semmiféle titkos társulatnak nem vagyok és nem leszek tagja, minden szolgálati titkot híven megőrzök.

A hadicikkelyeket szem előtt tartva, magamat mindig a haditörvények szerint derék magyar katonához és jó hazafihoz illő módon viselem és így becsülettel élek és halok.

Isten engem úgy segítjen, AMEN!

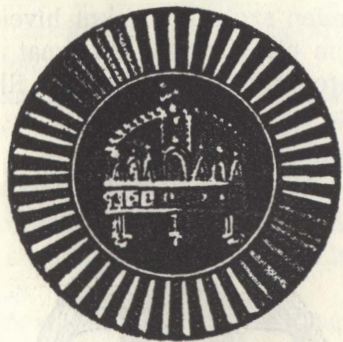

CSENDŐRESKÜ

Én ünnepélyesen esküszöm a mindenható Istenre, hogy Főméltóságú vitéz nemes nagybányai HORTHY MIKLÓS, mint Magyarország törvényesen megválasztott kormányzója, a magyar alkotmány s hazánk szentesített törvényei iránt hűséggel és hódolattal viseltetem.

Esküszöm, hogy kötelességeimet, mint m. kir. csendőr (csendőrtiszt) a közrend, a közcsend és a közbiztonság szolgálatában az idevonatkozó utasítások szerint, mint katona pedig a haditörvények és szabályok szerint mindenkor és mindenben teljesítem, haza- és nemzetellenes vagy olyan irányzat szolgálatába, amely a hadsereg vagy a csendőrség katonai fegyelmét aláásni igyekszik, nem lépek, semmiféle titkos társulatnak nem vagyok és nem leszek tagja, minden körülmények között csakis a szolgálat, a kormányzó és az állam javát mozdítom elő, a törvénynek, előljáróim és feljebbvalóim parancsainak és meghagyásainak készséggel engedelmeskedem és a szolgálati titkot híven megőrzöm.

Isten engem úgy segítjen, AMEN!

I.

A

CSENDŐR BÉKÉBEN

Kiss Mihály m. kir. csendőrőrmester (emlék a múltból a Csendőrnagra)

Mikor Reád gondolkok, a magyar föld régi derék fiait látom magam előtt. Alig lépted át a 30 évet, magas, vállas fiú vagy. Apáidtól örökölt természetes életbölcsesség és becsületes jellem lakik Benned. A végtelen Alföld valamelyik kicsiny falujából kerültél a csendőrséghez s magaddal hoztad néped ezen értékes tulajdonságait. Olyan vagy, mint az a sok ezer, akiket megismertem közös szolgálatunk idején.

Ha végigtekintek hánytorgatott életemen, mindig Téged látlak Kiss Mihály őrmester . . .

Vagy negyven évvel ezelőtt szomorúan zakatolt egy tehervonat szép Erdélyországból az Alföld felé. Nem messze volt már a csonka ország határa. Az összeomlott harctérről nemrég hazatért édesapám ölében ültem és néztem az ismeretlen vidéket. Kicsfiú voltam, de már nekem is nagyon fájt az elveszített édes otthon . . . Egy-egy állomáson megállt a vonat, ilyenkor hangos, goromba emberek felrántották a vagonajtót szuronyos puskákat lóbálva ordítottak, néhányszor szuronyaikkal benyúltak az ajtón. Mikor elindult a vonat, megszólalt szomorú édesapám: — „Ezek nem magyar csendőrök, fiam!” —

Valahol a Nagy-Alföldön ismét megállt a vonat. Törődöttek és éhesek voltunk. — Apám sírt, pedig háborújtjárt, vitéz ember volt, a híres udvarhelyi „Vasszékely” gyalogezred főhadnagya . . . Siratta az elvesztett otthont, szüleit, testvéreit, barátait, s velük szülőföldjét, ahonnan családostul kiszakította az erőszak, a „trianoni béke” . . . Egyszer csak kakastollas, nagybajuszú bácsik léptek a vonathoz, gőzölgő levessel, jó szóval és segíteni akarással. Csupa biztatás, erő támadt egyéniségükből, majd mentek tovább, a szomszéd vagonokhoz. Apám ismét megszólalt: „Ezek magyar csendőrök, fiam!”

Már iskolás voltam a tiszaparti kisvárosban, cipeltem a nagy táskát a hátamon. Az úttesten két csendőr haladt. Szakasztott egyformák voltak, egyszerre léptek, kakastolluk egyszerre libbent a szélben, a napsugár egyszerre villant meg fényes szuronyaikon, tekintetük előre nézett, fekete bajuszuk különös tekintélyt adott nekik . . . „Csendőrök, csendőrök!” — sügtük egymásnak csendben s igyekeztünk rendesen haladni a járdán, mi, elemista gyerekek.

Cserkészek lettünk. A várostól messzire elkalandoztunk s fáradtan vertünk tábornokot a Tisza partján. Vacsorafőzéshez raktunk tüzet és serényen forgolódtunk a tűz körül. Egyszer csak a nyárfák homályából két lovascsendőr alakja tünt elő. Odajöttek a tűzhöz s leszálltak a lóról. „Jó estét, cserkészek” köszöntéssel üdvözöltek bennünket s megkértek, hogy rövid pihenőjüket a tűz mellett velünk tölthessék. Lovukat kikötötték

az egyik nyárfa mellé, a nyeregtáskából fehér cipő és paprikás szalonna került elő, majd a tűzhöz telepedve falatozni kezdtek. Szükszavúak voltak, de barátságosak. Falatozás után megtömték pipáikat, ismét lóra szálltak s „jó éjszakát” köszöntéssel eltűntek a tiszaparti homályban. — Nyugodtan pihenhetünk, itt járnak a csendőrök!” — mondotta parancsnokunk.

Már főiskolás diák voltam. Nyári szabadságomat töltöttem a sógorom tanyáján. Szép kislány lakott a körorvosi házban, naponta késő este kerültem haza a tanyára. Egyik éjszaka éjfél körül lehetett, siettem hazafelé a sötét dülőúton, kezemben jókedvűen lóbálva a kutyák ellen védelműl használt fokosomat. Az út csendjében, váratlan szigorú hang állított meg, s a fasorból két csendőr lépett elé . . .

— „Honnan jön? Hová megy? Mutassa az igazolványát!” — szólalt meg az idősebbik. Szerencsére nálam volt a tárcám, s a kérdésekre jól megfelelttem, — mehettem tovább. Jóleső örömmel sóhajtottam fel magamban: — „Alhatsz tanyák népe, csendőrök vigyáznak nyugalmadra!”

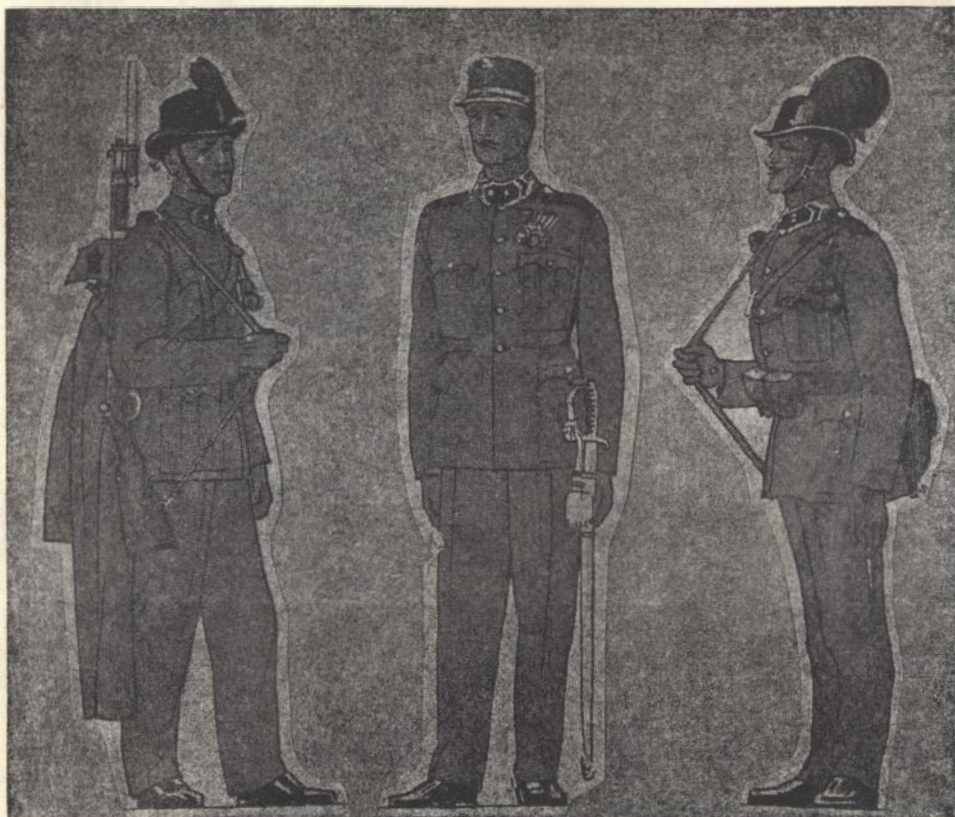
1937-ben az osztrák államelnök látogatott el Budapestre, s az Andrássy út lobogódíszben úszott. A széles úttesten hatalmas katonai díszszemle folyt. A sokezres nézőközönség végig a hosszú úton, lelkesedéssel újjongott, látván a fegyelmezett, nagyszerűen kiképzett és felfegyverzett honvédségünk díszmenetét. S egyszer csak feltűntek a kakastollasok . . . Felharsant a vezényszó, s a csendőr díszszázad verte a díszlépést . . . A bajuszos fejek keményen jobbra néztek, a vadonatúj puszkaszíjak feszültek, a közönség a lépések ütemével egyszerre éljenzett és tombolt a járdaszélen. — Majd megjelent a csendőr lovas-díszszázad is! Azt is mindenki ünnepelte. De lehetett is. A szemlélot lenyűgözte a fegyelmezettség, a csínosság, tudás, összeszokottság e hatalmas megnyilatkozása. Ott álltam a tömegben én is s már akkor éreztem, hogy egy láthatatlan szál engem is a csendőrséghez köt.

Micsoda emberek ezek? Milyen lélek lakozik ezekben? — Ritkán találkoztam velük, mert városi ember vagyok, de minden alkalommal valami újabb csodás élmény zárja őket a szívembe.

1941-ben már én is közéjük tartoztam!

Szigorú és kemény tiszti tanfolyamon vettünk részt a budapesti csendőr laktanyában. Most alkalmam nyílt még közelebről is megismerni Téged, Kiss Mihály . . .

Meglátogattunk egy-egy csendőrőrsöt, néha egy-egy csendőr iskolát. Mindenütt téged láttalak, Kiss Mihály! Minden érdekelt, örökké figyeltél, vásszorgalommal tanultál, még a vasárnapi kimenődet is feláldoztad, hogy tanulhass. Tudtad, hogy a tudás a második fegyvered! Szolgálati Szabályzat, Büntető Törvénykönyv, Bünyügyi nyomozástan, magyar földrajz és történelem, stb., stb., együttvéve egy oly magyar világnézettel, hűséggel és kötelességtudással láttak el, hogy valóban Te lettél az államhatalom képviselője, a törvényes rend s belső béke támasza, az ország közbizton-

ságának és nyugalmanak öre, az állam és nemzet bizalmának letéteményese!

Sokszor voltam veled járőrben. Hol hajnalban indultunk, csikorgó télen, hol este, hideg, havas szélben. Kiss Mihály járőrvezető, nyitva volt a szemed. Mindig észrevetted a falvakban, ha valami hiba volt! Igazoltatad az ismeretlent, nyomoztad az őrparancsnoktól rádbízott ügydarabokat. Csodálatos nyugalommal hallgattad meg a panaszokat, s naponta megkérdezted a községi bírót, a papot, a tanítót, a jegyzőt: — Mi ujság? A pihenőkön jókedvűen szedtél elő a táskaelelmet, szolgálati utadon vas következetességgel haladtál. Nem számított se hóval betemetett hegyi ösvény, se kárpáti kóborló farkascorda megjelenése. Időre portyáztál a megadott úton s pontosan bevonultál az őrsre 36 órás útvonalportyázásodról.

Rendet tartottál a magyar vidék felett, megőrizted a nyugodt közbiztonságot.

Aztán válságos idők szakadtak Rád. Nem volt sem éjjeled, sem nappalod. A szolgálati tennivalók tömkelege gyötört, már úgy érezted, hogy

alig bírod. S Te legyőzted a gyengeséget s csodákat műveltél. Háború volt a nemzet élet-halálharcát vívta a vörös rémmel. Te az őrsön szolgáltad a hátszág nyugalját.

Törvénytiszteleted, helyes ítélőképességed sohasem hagyott el! Ember-séges maradtál akkor is, amikor a rendkívüli idők rendkívüli feladato-kat állítottak eléd. Magyar ember maradtál, józan, becsületes és em-berséges.

Majd a vörös áradat elérte hazád határait!

A tollas kalap helyett most rohamsisakot vettél fel s kiálltál a Kárpá-tokra a honvédek közé. Fegyverrel a kézben védted az ezeréves határt, majd a Tisza vonalát, s később az ország fővárosát. Nem ismerted a fé-lelmet, a válságos időkben is csodálatos bátorsággal, hűséggel követted előljárod parancsait. Éhezve, nélkülözve és lerongyolódva álltad a sarat, kitartottál a végsőkig s ott haltál hősi halált a budai vár romjai közt.

A harc elveszett, mint annyszor őseid történelmében! A visszavonulás során idegen földre kerültél és utolért a hadifogság.

A magáramaradt, tönkrement otthon csak szeretetet és féltő megértést küldött utánad. De az idegen kezekbe kerül rádió ezt bömbölte: — „Kiss Mihály csendőrőrmester, te bitang, vérengző fenevad, te gyilkos kötélre-való gazember, te népnúzó, kötelet kapsz!”

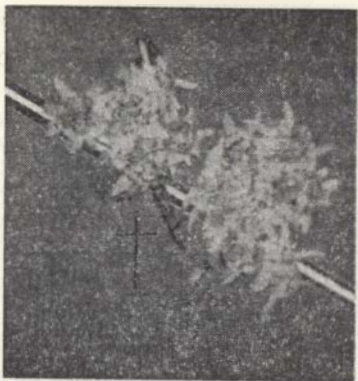
S Te meglepetten, könnyes szemmel, csendben és türelemmel viselted sorsodat, melybe hűséged, magyarságod és becsületes helyállásod sodort.

Aztán lejárt a hadifogság. A nyugati hatalmak elengedtek. Ők rájöttek, hogy az 1945 utáni idők „náci-fasiszta-nyilas-tömeggyilkos” vádjá lepereg Rólad. Olyan időket élünk, mikor otthon azóta csak a becstelenség és hit-ványság uralkodik, ahol a gyávát nevezik hősnek, a katonaszökevényt bátornak, tudatlan és képzetlen elemek vezetik az országot, tanulatlan és képzetlen emberek ülnek vezető helyeken. Ha nem így lenne, nem csi-náltak volna 1956-ban véres felkelést és szabadságharcot a 16 éves „fasisz-ta” magyar gyerekek.

Igen... 1945-ben bűnbak kellett! A m. kir. Csendőrséget 1945-ben a szovjet megszállók és néhány gyűlölködő társutas akarata következtében — de a nép megkérdezése nélkül — feloszlatták. Azaz büntetésből meg-semmisítették azért, mert 1919-től kezdve 1945-ig a csendőrség ébersége folytán a kommunisták és más nemzetellenes elemek nem tudták a fel-színre törni. A testület tagjaira a kollektív „háborús és népellenes bűnös” vádat fogták. A földművelő magyar nép legjobb fiaiból válogatott csend-őröket támadták, népbírószági mesékkal írtották, a kakastollat a sárba taposták csak azért, mert hűséggel és becsülettel állták a sarat a legvál-ságosabb időkben is, a törvény és nemzet akarata szerint.

Roppant nagy volt az áldozat a Hazáért és annak népéért, ezért hiszünk Magyarországot feltámadásával egyidőben a Csendőr Testület feltámadásá-ban is!

Viszontlátásra Kiss Mihály m. kir. csendőr őrmester!

Egy csokor havasi gyopár

... Hol volt, hol nem volt, volt még a szép békevilágban, mikor még nem dörögtek a fegyverek és az emberek is szerették egymást, volt egy sítanfolyam, melyet a honvédség rendezett a magas Alpeseekben, Ausztriában, a Zillerhal-i Alpokban s melyen válogatott csendőrök is résztvettek. Persze mindenkit örömmel töltött el a magas alpesi tura, mindnyájan felpezsdülve készülődtek, sőt előedzést is kellett végeznünk hozzá.

A „Spoti”-ban (Honvéd Sporttanárképző Intézet) aztán megkaptuk felszerelésünket s mivel magashegyekbe készültünk, orvosi vizsgán is át kellett esnünk.

Húsvétvasárnap indultunk Budapestről, egy külön Pullman kocsiban. A résztvevők mind válogatott tiszt és legénységi bajtársak voltak a javából!

Bécsbe érkezésünk után, mivel volt egy kis idő, bekukkantottunk az osztrák sógorok fővárosába egy kicsit széjjelnézni. Sétánk után visszatértünk az állomásra s láttuk, hogy vagonunkat átkapcsolták az innsbrucki vonathoz. Ahogy kocsink körül ögyelegtünk, T. százados egy kedélyes kis osztrák sielő társaságot vett észre a vonat mellett, köztük egy bronzvörös hajú női szépséget! A szemük egymásba kapcsolódott, sőt a hölgy egy búbias mosolyt is küldött (T. szds otthon is a „nők bálványa” volt, szerk. megj.). A hölgy cigarettára akart gyújtani, T. százados odapatlant s a frissen vásárolt öngyújtójával tüzet adott, amit a nő még barátságosabb mosollyal és „Danke schön”-nel fogadott, mint egy valódi tündér.

Az innsbrucki vonat indulását jelezték, nem volt idő bemutatkozásra és szóváltásra. Beszállás! A vöröshajú hölgy is beszállt társaságával a vonatba, méghozzá a magyar Pullman kocsi mögé. A vonatot villanymozdony húzta s pillanatok alatt nyugat felé, az Alpesekhez közeledtünk.

Megérkeztünk a végállomásra, valamennyien nekifogtunk a kipakolás-hoz. A felszereléseket, a magyar élelmiszeres ládákat, magánpodgyászainkat szekerekre raktuk át. A polgári sielők a vonatérkezés után azonnal

továbbindultak, így mi egy órai hátránnyal követtük őket. T. százados bánatosan gondolt a tovatűnt vöröshajú szépségre.

Aztán elindult a magyar csapat is, 20 km-es távon 300 m-es magasságról 2200 m-ig. Lassú tempót diktálva haladtunk különösebb megerőltetés nélkül. Utközben ebédelni tértünk egy osztrák hegyi vendéglőbe. T. százados nyitotta az ajtót s ismét megjelent a vöröshajú tündér, ismét búbias mosollyal és sokatjelentő „Auf Wiedersehen!” búcsúval felcsatolta siléceit s tovatűnt társaságával. Szóbaelegendni megint nem volt idő!

Indulás tovább! Utunk egy szűk völgyben haladt egyre felfelé, bővízü patak rohant lefelé mellettünk. Az egyik oldalon meredek sziklafal, a másik oldalon ragyogó kilátás s feltűntek a cukorsüveg alakú hófedte csúcsok! Itt lent pezsdülő tavasz volt, odafent csupa jég és hó! A sziklafalakon keresztek, utunk mellett névvel ellátott fakeresztek, a hegymászó-sport áldozatai, akik örök álmukat alusszák a sziklák alatti sírjukban.

A völgy szükülete miatt szekerekről málhás állatokra rakodtunk át. A kis poni lovak fejüket állandóan lóbálva kiválóan haladtak a hegyis ösvényen, alig tudtuk követni őket. Utközben vacsoráztunk az „Alpesi rózsza” nevű hegyivendéglőben.

Ezalatt málháinkat tiroli „trágerek” pakolták át speciális magas háztizsákjaikba, hosszú puttonyaikon 100-130 kg-t is vittek a hátukon, kezükben hosszú bambuszrudat tartottak s azokkal bökdösték az előttük meredező havat, nehogy lelépjenek a szűk ösvényről. Csodálatos volt ezeknek a tiroliaknak teherbíró képességük, de itt születtek s ehhez szoktak hozzá. Mi felcsatoltuk siléceinket, mert a következő meredek részekben a mély hóban csak siléccel haladhattunk, de felkötöttük a fókabőrt is, hogy megakadályozza visszacsúszásunkat.

Az „Alpesi rózsza”-nál T. százados aggodalommal érdeklődött, hogy nem láttak e egy vöröshajú sielőnőt? Igenlő választ kapott azzal, hogy a Hütte nevű menedékházba mentek. Uram Isten, dobogott bele a szíve, hisz a magyar csapat végcélja szintén a Hütte!

Következő pihenőnk a „Havasi gyopár”-ban volt s itt érkeztünk útunk legnehezebb és legveszélyesebb részéhez: a gleccseres területen keskeny ösvény vezetett iszonyú meredeken! Bal felé havas meredek hegyoldal, jobbra iszonyatos mélység, aki lenézett, rosszul is lett! A mélység peremén haladtunk, egyenesen falnak tűnt. Néhányunkat síbottal közrevettünk, hogy le ne szédüljenek. Ezen a részen útunk hosszú százmétereken tartott s örökkévalóságnak tűnt.

Végre kimerülten sötétségben megérkeztünk a kivilágított Hüttéhez! Parancsnokunk rövid pihenőt rendelt, majd beszállásoltunk kijelölt lakosztályainkba. Szobáinkba kettessel helyeztek el bennünket, kényelmes ágyak, hideg és meleg folyóvíz várt. A Hütte menedékház 2200 méter magasban, hófedte távoli csúcsokkal körülvett impozáns, nagy menedékház volt, villanyvilágítással. Már a közelben tarajos sziklák, gleccserek, hófedte meredek részek, holdvilágította óriási havas csúcsok fokozták érdeklődésünket ehhez a vad világhoz!

Berendezkedésünk, felszerelésünk elhelyezése után vacsorázni mentünk, mert reggel már megkezdődött a kiképzés! Reggel csodálattal szemléltük a szűz hómezőket, a hópárkányokat és hóerkélyeket! Itt lép be az ember Isten templomába, a természet csodálatos világába. Akaratlanul meghajtottuk fejünket s tudomásul vettük, hogy csak kis gyenge szolgálai vagyunk az Urnak!

Megkezdődött a kiképzés: egyik része síoktatói, másik része magashegyi mentőszolgálatra terjedt ki. De kaptunk harckiképzést is magashegységben, azután különböző túrák, játékok, végül versenyek következtek.

Részleteiben: a kiképzési terv szerint végimentünk a síoktatók kötelező iskoláin. Megtanultuk a jégcsákány és lavinazsinór használatát. Megismertük a sílécek „vaxolásának” fortélyait, géppuskát hordtunk hátunkon silécen!

T. százados megérkezésünk óta kereste a vöröshajú szépséget, sajnos eredménytelenül, a nő eltűnt. Esténként vacsora után kellemes szórakozás, tánc folyt az étteremben és a társalkodókban. A spoti hallgatói remek talajtorna mutatványokkal szórakoztatták az osztrákokat, tapsorkánok közt arattak sikereket ezek a nagyszerű fiúk!

A talajtorna bemutató sohasem volt elég, elnézték volna reggelig! Igen ám, de nekünk kiképzés is volt, nemcsak szórakozás. Kemény parancsnokunk úgy nézte az időt, mint otthon. Ha eljött a takarodó ideje, percek alatt ágyban voltunk.

Tán a negyedik este vacsorán T. százados megpillantotta a vöröshajú nőt! Az ismert társaságával ült s szemük ismét találkozott. T. százados örömeiben meghajolt, a nő mosolyogva fogadta köszönését. T. századost előntötte az öröm és belepírulva bár, de az osztrák társasághoz ment, bemutatkozott, majd felkérte táncolni a hölgyet. Mindketten boldogan táncoltak keringőt, tangót, sőt még magyar csárdást is! Megtudták egymás nevét: Grete und Franz! Váratlanul Franz bocsánatot kért és elbúcsúzott: nem maradhatott tovább, mert másnap bár vasárnap és pihenőnap, de egy kis túrára megy és fényképezni akar a gyönyörű alpesi világban!

Grete mosolyogva, búbajos szemekkel búcsúzott a fess magyar tisztől.

T. százados korán kelt, mindent rendbe tett, magához vette fényképező gépét, felcsatolta síléceit és elindult fel a csúcok irányába. Amint ment, váratlanul sínyomot fedezett fel! Hej, ki járhat erre a hajnali sötétségben? Ki előzhette meg őt a fogcsikorgató hidegben?

Tovább haladt az előre kiszemelt útvonalon s mire teljesen kivilágosodott és elérte a tervezett nagy meredek, hófödte lejtőt, egy alakot látott, ki nagy ívekben száguldott a lejtőn. Azonnal felismerte Grete-t! Most már egymásnak örvendezve együtt végezték a sebes íveket, szalomokat. Botokat tűztek ki, egymást javították a körözések során. Grete óriási sebességgel száguldott, be akarta mutatni osztrák síbajnoki tudását, elüthött egy kitűzött botot, a bot eltört s szilánkjá Grete lábába fúródott a bokán felül. A nadrág is elszakadt! T. százados a kötelességtudó mentőszolgálatot gyakorolta, mikor bekötötte Grete sebét. Szakszerűen kimosta a sebet, seb-

kötöző pólyával körütekerte, sőt mi több: csókjával pecsételte meg az elsősegély nyújtását, ami ellen Grete egyáltalán nem tiltakozott! Grete bokájának hála Istennek, a seben kívül semmi baja se történt, in és izomszakadás, rándulás nem volt, így könnyen, baj nélkül hazaértek.

A sérülés következtében Grete napokig nem sielt. De ott ült minden este T. százados társaságában a nagy ablaknál, hol a kilátás a holdvilágos lejtőre nézett, ahol a baleset érte s ahol az elsősegélynyújtás csókját kapta.

Grete így nem is jöhetett el a Schwarzenstein túrára! Ez a túra a környék legszebb részén folyt, fel egészen a 3000 méteres tengerszin feletti magasságig! Az olasz, osztrák, svájci és német határok találkozásánál, közel az Ursten menyországához! A Hüttétől kezdve 7 órai menet volt fel a csúcsig, ügyelni kellett a hópárkányokra és hóerkélyekre és a lavinára. Megfelelő távolságokban a lavinakötelekhez csomóztuk egymást. A sötétkék égbolt, a perzselő tiszta nap sötétzöld szemüvegek használatát írta elő. Arcunkat védőkenőccsel kentük be, hogy védjen a nap ibolyántúli sugaraitól. Rajonkint egy jégcsákányt is vittünk, hogy segíteni tudjunk egymáson baj esetén. Hátizsákjainkban bő élelem és egészségügyi felszerelést tettünk. Fent a csúcson csodálatos élményekben volt részünk!

Alattunk gomolygó fehér felhők, melyekből csak a fehér csúcok kandikáltak ki, egymást köszöntve „Itt vagyok!” Néztük a mélységet, a pokol tornácát, Dante poklát az olasz oldalon, de odagondoltuk Orpheust, az alvilágba. A ritka levegő miatt csak lassan mozogtunk, néhánynak elindult az orra vére, többnek hányingere volt, mint a tengeri hajón! A zöm azonban vidáman falatozott a hátizsákjából s gyűjtötte az erőt a délutáni lesikláshoz. Gyönyörködünk a fenséges tájban, sütkérezünk az alpesi aranynapon.

Egy órai pihenő után következett a lesiklás órákig tartó gyönyörűsége! Megállás nélkül száguldottunk lefelé, nagy, sebes, óriási köröket írtunk a porhóba. Akik felbuktak, azok 30-40 métereket estek, de nem ütötték meg magukat. A tömeges ívelések után felkavartuk a porhavat, mint a tenger hullámai, úgy kavargtak a Zillerthali Alpok havas lejtői! Néhol szivárvány színét láttuk a porhó forgatagain keresztül. Száguldásunk órákig tartott. Lent a völgyben, a Hütte előtt bevártuk egymást. Rendeződünk, kicseréltük élményeinket. Egyöntetűen kijelentettük, hogy ilyen ragyogó csodában nem volt részünk, mióta magunkra húztuk az egyenruhát! Nótaszóval vonultunk be s jelentettük parancsnokunknak a mai napra kitűzött feladat pontos, balesetmentes végrehajtását.

Fáradtak voltunk, mint a kutyák! De a sportember mindig áll a talpán! Lett olyan multság a menedékházban, hogy még talán ma is emlegetik az osztrák sógorok! T. százados természetesen Grete-nek mesélte élményeit s ragyogó arccal „vágta a szelet” a szép síbajnoknőnek. Megbeszéltek vasárnapra egy közös túrát kettesben az „Ördögörom” menedékházhoz, ami nincs túl messzi s vezetőt sem kellett kérjenek. T. százados szíve dobo-

gott, a kimerítő nap ellenére álmában a vörös napot látta, Grete hajának csodálatos fürtjeit!...

Eljött a vasárnap, mindenki aludt, mikor Grete és Franz útbaindultak hátizsákjukkal, benne élelemmel, aprófával, hogy legyen mivel begyújtani a menedékházban. Lavinaszinór, jégcsákány, fényképezőgép, minden lényeges Franz hátizsákjában! Indulás előtt beírták nevüket a túrakönyvbe: név, indulási idő, cél, előrelátható visszatérési idő. Felkötötték léceikre a fókabőrt s elidultak kettesben.

A reggeli nap csodálatos színt varázsolt a hóra és a tájra! Az ember el se hitte volna, mily csodás az Alpeseek világa! Szerpentinben haladtak tempósan felfelé, közben fényképeztek. Amerre a szem látott, csillámló hómezők, néhol tarajos sziklák, gyémántmezők a gleccsereken! Néhol hegyikecskék szökdelltek a sziklákon s keresték a tavasz első fűszálait. T. százados szíve muzsikált, Grete szemei tűzben úsztak, oly csodás volt ott fenn, az örök hó birodalmában.

Megérkeztek az Ördögromhoz, kinyitották. Egyszerű, kis faházat találtak, előszobával, konyhával és két kis hálósobácskával. A priccseken jó meleg gyapjútakarók. Kiszellőztettek, kitakarítottak, begyújtottak a kályhába s kipakolták az ebédet. Pattogni kezdett a tűz, bemelegedett a házikó. A táj fenséges volt az Ördögromból is! Lelkük felemelkedett s együtt dicsérték a ragyogó vidéket. Játszadoztak, mint két gyerek. Kimentek síelni, Grete ment elől, Franz üldözte s mindig utolérte. Aztán fellépett az éhség, hozzáfogtak az ebédfőzéshez. Ez a Franz jó Martell konyakkal kínálta Gretet, ki csillogó szemmel koccintott vele!

Izlett a kitűnő ebéd! Franz tokaji borocskát huzott elő a hátizsákból, jólesően mind megitták. A tokaji forrásba hozta a fiatal emberpár véré, a hegyek és jégmezők világába megérkezett az amor! Édes kis hegyitündérek fogták be őket a szerelem hálójába, amiből nem tudtak, de nem is akartak menekülni.

A szerelem csodálatos, mint ez a környék, hegyeivel, szikláival, gleccse-reivel és ezernyi színeivel! A szerelem nem bűn, mint a napsugár sem az, mely bekacagott az ablakon s mosolygott a boldog emberpár felett. Így termett szerelem a fehér hómezőkön, az alvó havasi gyopárok felett...

Igen ám, de megint kopogtatott az idő! Felrezzent a sielő pár, csomagolt s elindult lefelé az Ördögromtól. Búcsút vettek a kedves, szerelmet hozó kis alpesi háztól. A karok mégegyszer összefonódtak, szemükből a boldogság könnyei kicsordultak. Majd elindultak lefele, kacagva, jódlizva, egymást túlsíelve, óriási köröket rajzolva a fehér hóban! Mire kipi-rult arccal leértek a Hüttéhez, a nap akkor búcsúzott tőlük kacagva, csókot intve az esti ormok felől.

Nap-mint nap folytak a kiképzés sorozatai. Grete és T. százados örök-ké egymás mellett ültek s csodálatosan, senki se zavarta őket beszélgetéseikben. Arcukra íródott a románc s a sítábor tagjai tudomásul vették.

A tanfolyam utolsó hetében rendezték a „Havasi gyopár” menedékház

környékén a rókavadászatot. A vadászat abból állt, hogy egy jó sielő időelőnnnyel előre ment, a többieknek el kellett fogni, de előbb fel kellett kutatni a sínyomok alapján. Ezeket a vadászatokat mindig Grete nyerte. A magyar falkavadászhoz hasonlítható ez az osztrák verseny s akár Gretet kellett megfogni, akár más lett a róka, mindig az osztrák síbajnok-nő nyert! Utána nem győztünk gratulálni neki a Hütte kedves ebédlőjében s nem győztük a koccintgatást T. századosal együtt.

Az utolsó két napon rendezték a siversenyeket, lesiklásban és műlesiklásban. Egyik bajtársunkat verseny közben súlyos szerencsétlenség érte, egy sziklára rohant, lába három helyen eltört s sajnos, szilánkosan. Az első segély után egy önként jelentkező járőr vitte le hordágyon a szeke-rekig, onnan az első kórházba szállították. Természetesen a járőr tagja volt Grete és T. százados is.

Grete hirtelen táviratot kapott Bécsből, apja kérte, hogy azonnal induljon útba, mert üzemében halaszthatatlan szükség van rá. Ez keresztülhúzta számításait, Grete és T. százados együtt akartak utazni Bécsig. Most szomorúan búcsúztak s T. százados lekísérte a hajnali sötétségben az első vendéglőig.

T. százados soha többé nem látta Grete-t. De leveleket váltottak s ebben Grete megígérte, hogy küld egy havasi gyopár csokrot a Zillerthali Alpokból. T. százados pedig Grete kérését teljesítette: küldött neki egy női Bocskay-diáksapkát, melyet Grete annyiszor látott az Ausztriába látogató magyar diáklányok fején.

Grete a háború kitörése után az alpesi német egészségügyi járőrökhöz került, mint vöröskeresztes ápolónő. Nő léttére hősi haláláig teljesítette kötelességeit, sebesülteket kötözött s vitte őket az első tábori kórházig. Életét ellenséges golyó oltotta ki. Ott temették el a havasokban. Azóta lelke az örökkévalóságban járja a fehér hómezőket s a gleccserek világossága fényeskedik neki.

Legyen emléke áldott!

A havasi gyopárcsokor sok viszontagságon ment keresztül: II. világháború, szovjet hadifogság, kazinc-barcikai kommunista internálótábor, az 1956-os dicső fegyveres felkelés... Végig T. százados tulajdonában volt, aki mindenhová vitte, mint ifjúságának örökké élő, szép emlékét, talizmánját. A csokor végül is Kanadába került s megőrzésre, végleges és érdemes helyét elfoglalta a torontói csendőr laktanyában.

T. százados itt a szabad Kanadában tudta meg Grete sorsát, 1956-ig nem állt módjában levelet írni Ausztriába Grete hozzátartozóihoz.

A havasi gyopárcsokor bekeretezve virít a laktanya falán. S ha ezen kedves történeten keresztül szemünk a csokorra téved, Grete nemes alakját látjuk s önkéntelenül üzenünk neki: — „Grete, Du schöne, junge, tapfere Skimeisterin, Schwester des roten Kreuzes, wir wünschen Dir ewige Ruhe!” ...

v. Sy-Ky alez.

Alpesi falu templommal

Erdélyi és Kozma futóbetyárok elfogatása

Nagy elődeink emlékére, kik 1881. után megteremtették a közbiztonságot Magyarországon. (Kivonat a „Híven, Becsülettel, Vitézül” c. könyvből, Budapest, 1905.)

Erdélyi György és Kozma István fegyveres futóbetyárok, kik több ízben elkövetett rablások és gyilkosságok által Tiszafüred vidékét hónapokon keresztül rettegésben tartották, úgyannyira, hogy már a m. kir. belügyminiszter úr Nagyméltósága, Erdélyi fejére 200 forint díjat, Kozmáéra pedig Jász-Nagy-Kun-Szolnok megye ugyanannyit tűzött ki, 1882. évi december hó 26-án délelőtt mintegy 10 óra tájban a 6000 lakossal bíró Tiszafüredre bementek és ott Medveczky Károly vaskereskedő Fő utcán lévő boltjában revolvereket és töltényeket raboltak s ezekkel az utcán lövöldözve kiabáltak: „hogy töltényük van most már elég, csak csendőr kell, de legalább száz.”

Pál Dániel őrsvezető tiszafüredi őrsparancsnoknak ez tudomására jutván, habozás nélkül két csendőrrel azok elfogatására indult, minek a be-

tyárok neszét véve, a városból menekülendő, az ottani szolgabíró kocsiától, — jártatás végett szekérbe fogott két lovat erőszakosan elvették és ezeken sietve távoznak a városból. Pál Dániel őrsvezető, ki már ekkor két csendőrrel a betyárokat üldözőbe vette, találkozott ezen megrabolt kocsiával, ki a történeteket elbeszélte, mire az őrsvezető a legközelebbi parasztházba sietett és ott két lovat kérve, egyikén maga, a másikon pedig a kocsis, mint útmutató, a rablók után vágattak, nehogy a menekülőket szem elől tévesszék, előbb azonban az őrsparancsnok meghagyta a két csendőrnek, hogy ötet kocsin azonnal kövessék, mit ezek foganatosítandó, egy kocsin egy pandur kíséretében Pál őrsvezető után hajtottak ugyan, de a feneketlen rossz út miatt lassan tudván haladni, Pált csakhamar szem elől tévesztették és őt többé feltalálni nem tudták.

Így tehát Pál a rablókat üldözte tovább, Igar helység közelében már csaknem megközelítette őket s a sikertelen megadásra felszólítás után reájuk is lőtt, de a mégis jókora távolság s a rohanó célpont miatt lövedéke irányt tévesztett. E lövéstől lova meg is bokrosodott és Pált ledobta,

Fórika József őrmester 1912-ben

Öreg bajtársaink lovas csendőr tanfolyamon 1885-ben

de az ismét lórapapott s folytatta az üldözést. Igaron már lova kiállva Székly Péter földbirtokos gyorsan felnyergelt lovára ült, de miután a ló a fegyvertől megijedt, az őrsvezetőt az udvaron lévő verem tetejére vetette, melyen magát nagymérvűen ütötte meg, ennek dacára azonban rögtön felugrott s a másik már felnyergelt lóra ülve vágatott a rablók után. Tomka Imre igari tanyájának vezetettve az üldözöttek nyoma által s innen ismét tovább Lovassy Ákos tanyájához gyorsan haladt elő Pál s miután a betyárok által használt szolgabírói lovak is már teljesen kifáradtak s más két ló kiszolgáltatását kieroszakoló betyárok, mivel ezeken soha még ember nem ült, elmenekülni nem tudtak. Pál őrsvezető által annyira utolértettek, hogy ismét felszólítottak a megadásra, erre azonban a betyárok lövésekkel feleltek; az őrsvezető viszonzta azt, de a lovaglástóli felhevülése s elfáradása miatt nyugodtan célba venni őket már nem tudta. A betyárok folytonos lövöldözés közben mindinkább hátráltak, míg végre a tanya mellett levő egy szénaboglya mögé rejtöztek, ahonnan aztán gyorsabb tüzelést nyitottak meg üldözőjükre. Ez alatt Pál őrsvezetőnek tölténykészlete elfogyván, Czinege István tanyástól egy fegyvert kért, mit az egy töltényekkel telt vadásztarisznyával együtt készségesen nyújtott neki át. Ezen időközöt felhasználva a betyárok, ismét odébb állottak és út-

Tábori csendőrök 1916-ban

jukat Vajda János tanyája felé vették, követve természetesen Pál őrsvetető által, ki őket a nevezett tanyánál be is érte. Itt újólag erős tűzharc fejlődött, a betyárok kétségbeesetten védvén magukat, de Pál őrsvetető öntudatos bátorsággal támadta meg őket, látván, hogy többszörös felszólítás sem hozza meg a sikert. Tüzelve igyekezett tehát mindig közelebb jutni, mialatt sikerült is neki Erdélyt egy lövés által földre teríteni, ki azonban csakhamar felugrott és a megadás helyett ismét löni kezdett, de egy másik jólirányzott lövésre ismét felbukott és belátván, hogy menekülésre többé lehetősége itt nincs, megadta magát. Míg Pál őrsvetető ennek megbilincselésével foglalkozott, addig Kozma az őrsvetető ezen határozott fellépésétől megrettenve, egy ólba menekült. A láncravert Erdélyt őrizet végett biztos kezekbe helyezvén, Pál Kozma elfogására sietett, kit is az ól ajtaján át párszori sikertelen önmegadásra való felszólítás után két lövéssel megsebzett s ilykép őt megrohanva, meg is kötözte.

Előzetes orvosi szemle után Pál őrsvetető által az egri kir. törvényszéknek szabályszerűen átadatott.

(Papp Lajos őrsvetető hagyatéka)

Borka Ignác őrsvetető 1905-ben

Öreg Bajtársaink tiszteletére . . . (Akik ma nyolcvan éven felüliek)

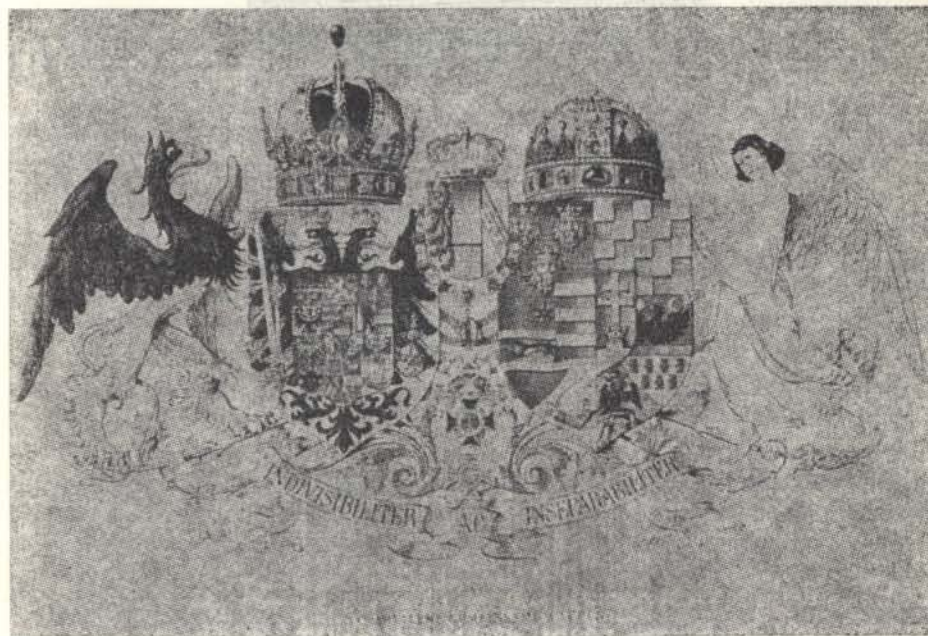
E cikket 1913. májusban, 52 évvel ezelőtt írta a korabeli újságíró, mely a magyar csendőrök nemzetközi szerepléséről szól.

A balkáni háborúk után nemzetközi erők segítségével alakult önálló állammá Albánia. Montenegró ellenkezésével szemben biztosították az új kicsiny állam létét. És amikor Nikita, Montenegro hegyi főnöke zavart akart kelteni, Szkutariba, az Adria partján levő városba a nemzetközi rendőrség központi csoportjaként 150 (százötven) magyar csendőrt vezényeltek az új állam védelmére.

Ma, amikor Albániáról annyit beszélnek a kommunisták, elfeledik megemlíteni, hogy Albánia megalakulásának, a rend védelmezői és a montenegrói gerillák elriasztói — sikeresen — magyar csendőrök voltak. Mondhatná valaki, hogy kicsiny és jelentéktelen epizód a történelemben. De egy kis nép védelme volt a támadóval szemben és magyar emberek teljesítménye.

De beszéljen maga az 52 éves újságcikk:

— „Szkutariba levisznek 150 csendőrt a szegedi kerületből. A kakas-

Az Osztrák-Magyar Monarchia címere 1867-1918

toll lemegy Szkutariba, kékes ragyogása ott rémítgeti majd a turbulens montenegroiakat Európa nevében. Európa soha okosabbat nem tehetett!

Nem hiszem, hogy másutt a világon okosabb, intelligensebb és komolyabb embereket tudna mozgósítani Justicia. Egész külön és érdekes kaszt. Marcona testüek és nagyszerű pszichológusok. Egy közülük felér száz detektívvel. Szükszavú, csöndes, komoly emberek. Az Alföld tudná megmondani, ahol a délibábos égbe belelibeg a kakastolluk és a tanyák országa, hol a rendet tartják. S a hegyek világa tudná megmondani lenn Brassó körül, ahol fantasztikus harcokat vívnak oláh banditákkal s ezer halálveszedelem között viszik az igazságot.

Lenn Szkutariban a nemzetközi rendőrségnek a virágai lesznek. Majd ők rendet tartanak abban a furcsa kis táncteremben. A Monarchia egész bátran külpolitikai sikernek veheti azt, hogy kitolt előőrsei magyar csendőrök. Nikita packázhatott Európával, de próbáljon packázni a magyar csendőrrel!"

(Katolikus Magyarok Vasárnapja, Youngstown, Ohio, USA., 1965. jan. 17-i számából.)

Kovács Elek járásőrmester 1916-ban

Cserdörök rohama komitácsik ellen Szerbiában 1914-ben

VADÁSZKALAND A KÁRPÁTOKBAN

1916 májusát írtuk... Az Osztrák-Magyar Monarchia 7-ik hadseregének állományában, tábori csendőrökön parancsnoki minőségben, Körsmezőn állomásoztam.

Ferenc József császár és király már nem élt. A Brüsszilor féle orosz offenzíva teljes erővel nyomta az északkeleti frontot. A 7. hadsereg ugyancsak jókora részt kapott ebből a nyomásból az 1.000 km-es frontszakaszon, amelyet védenie kellett a túlerővel támadó orosz hadsereggel szemben.

Az öreg Ferenc József halálával a trónt Habsburg Károly foglalta el. Az 1914 júliusi eseményeket megelőzőleg, Károly főherceg Kolomeában, az ott állomásozó ulánus ezrednél szolgált. A bukovinai állami erdők erdőmestere — kötelező előzékenység folytán — a legszebb süketfajdkasok egyik díszpéldányát és egy kapitális szarvasbikát tartott az erdőőrsemélyzet megfigyelése alatt azzal a céllal, hogy Károly főherceg a tavaszi dürgés, illetve az őszi szarvasbögés idején majd puszkavégre kapja azt a két díszpéldányt.

A sors azonban másképp döntött. A trónörökös, Ferenc Ferdinánd, gyl-

kosság áldozata lett azon a sorsdöntő szarajevói reggelen, mely megadta az alkalmat az első világháború kiobbantására.

Károly főherceg lett a trón várományosa. Az állami ügyek Bécsbe rendelték és ott tartották. Vége szakadt a kolomeai szép garnizon életnek. Sem a fajdkakas, sem a szarvasbika nem kerülhettek a főherceg puska-csőve elé.

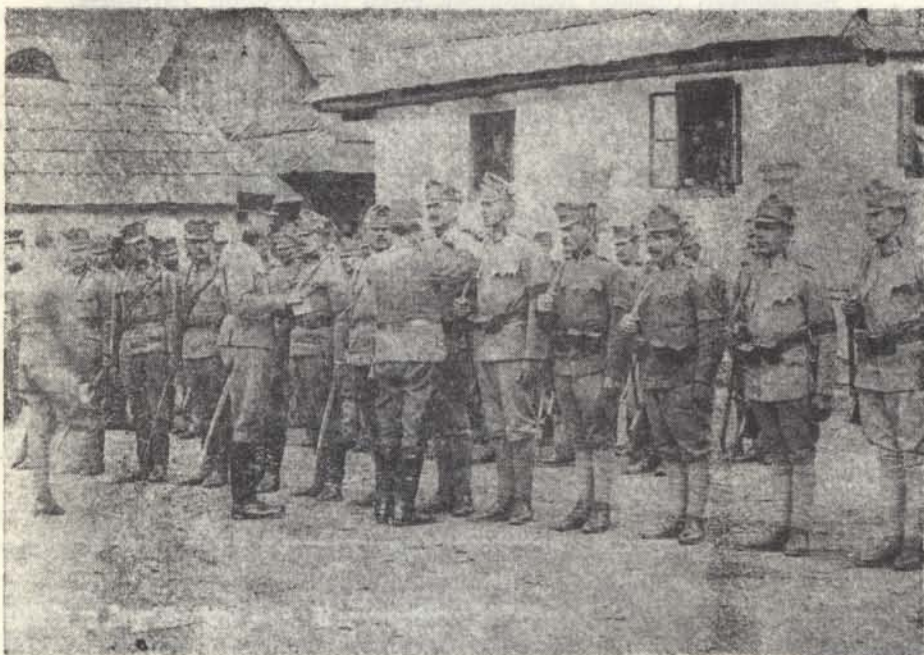
És így jutottam én, hosszú vadászélményem egyik legizgalmasabb kalandjához, a királyi süketfajd lelövéséhez.

De kezdjük előlről!

Parádfürdön láttam meg a napvilágot, hol édesapám 49 éven át volt a fürdőtelep gondnoka. Parádfürdő beletartozott a Károlyi grófok 112 ezer holdas bekerített vadászkeretébe.

Bizony többször megtörtént, hogy vaddisznó csordák túrták fel a kereteket. A szarvasbikák nem állották viadalaikat a háztól fülhallásnyira megvívni.

Ilyen környezetben mi sem volt természetesebb, minthogy nyolc éves koromban kikönyörögtem édesapámtól az első puskámat. Egy 6 mm-es Flóbert, sima csövű fegyvert. S amint nőttem, úgy nőtt a fegyver kalibere

Az osztrák-magyar 7. hadsereg tábori csendőreinek kitiüntetése Felsőví-són 1917-ben a Bruszilov offenzíva visszaverése után a „Kárpát” hadtest főhadiszállásán.

is. A természet, a vadászat szeretete a vérebemben volt már gyermekkoromban és egész életemen át meg is maradt.

Az első világháború kitörése Arad vármegyében, Kisjenőn ért, mint m. kir. csendőr szakaszparancsnokot. Ott az én körletembe tartozott József főherceg 42 ezer holdas birtoka is, hol az őz, a fácán és a fogoly **védelme** és tenyésztése magyar főúri stílusban, nagy személyzettel és nagy költséggel történt. A kisjenői vadászatok híresek voltak nemcsak arról, hogy 1-1 őszi vadászat alkalmával vagonszámra szállították a fácánkakasokat, a nyulat, meg a foglyokat, hanem azért is, mert a meghívottak között mindig akadt egy tizkoronás fejű vadász, aki ültő helyéből halomra löhette az erdő nyiladékokba hajtott örvösnyakú fácánkakasokat, az iszkoló nyulakat és 1-1 ravasz rókát is.

Nekem ezen a területen szabad vadászatom volt! Ami — az ilyen vadászbolondnak, mint én — rendkívüli szerencsét jelentett egészen a háború kitöréséig. Akkor önként jelentkeztem frontszolgálatra és az orosz hadszíntérre nyertem beosztást. Odautaztában, mivel a lovaknak pihenőre volt szükségük, úgy határoztam, hogy az éjszakát a magyar-bukovinai határon, a Rotunda havason lévő csendőrorsőn töltöm. Tettem ezt azért is, mert az őrsparancsnok előre biztosított arról, hogy bálmossal töltött palacsinta fog szerepelni a vacsora étrendjén.

Még az est beállta előtt, báró Diószeghy Tibor csendőr főhadnagy bajtársam csatlakozott hozzám ugyancsak a frontra való útjában. S szerencsére, mindnyájunk nem csekély étvágyának kielégítésére is elegendőnek bizonyult a bálmos. Még kísérő legénységem is megnyalta a száját utána.

Másnap reggel pedig, nyári verőfényben és hönünk alatt vadászfegyverrel, az örsöt körülvevő őserdőben tettünk egy sétát. A napsugárban úszó őserdő lenyűgöző hatása alatt pár száz lépés után egyszerre csak az az érzés fogott el, hogy valaki figyel bennünket.

Vadászokkal gyakran megtörténik, hogy erőt vesz rajtuk egy bizonytalan érzés: valaki néz! Valaki figyelemmel kíséri minden mozdulatunkat. S most ez az érzés fogott el engem is.

Diószeghy főhadnagy figyelmemet egy szemfordulattal egy nagy kidőlő fenyő felé irányította, mely 20-30 lépésre feküdt előttünk s alatta megpillantottam legalább 10 pulyka nagyságú madarat. Egy süketfajd családot zavartunk meg reggeli sétánk közepette, amint élénken figyelték a két szokatlan látogatót.

Felrebbenésük előtt csak annyi időt adtak a számunkra, hogy megfigyelhettük, miszerint 3, vagy 4 a piros fejűek közül fekete tollazatot viselt. A többi, a tyúkok, pedig, egyszerűségükben is impozáns barnát. Rövidesen nagy robajjal felemelkedtek és eltűntek szemünk elől a terep egyik hajlatában.

Ez volt az első, váratlan találkozásom ezzel a remek madárral. S hála Diana istennő jóindulatának, nem az utolsó.

Tábori csendőrök 1915-ben

Ezután bevonulván — a most még rendezetlen frontra, — a háború forgotaga engem is magával ragadott. De én fél percre se szüntem meg, hogy félszeggel a vadászati lehetőségeket ne figyeljem. Erre ugyan nem sok kínálkozott, mert a nagy vadak vadászatához több idő kellett, mint ami egy tábori csendőr tisztnek rendelkezésére állott. Kordonparancsnoki minőségben idővel a 7. hadsereggé növekedett harccsoporthoz nyertem beosztást és sok véráldozattal bár, de sikerült feltartóztatni a kegyetlen Bruszilov offenzíva nyomását.

Barátom, Bukovina állami erdőmestere, érthető aggodalommal leste 1916 tavaszán a nagy harcok fejleményeit. Félvén, hogy az éppen dürgésben lévő fajdkakas illetéktelen pusokások áldozatává válhatik. Az erdőőr jelentése szerint a fajdkakas már meg is kezdte a tavasi dürgést. Barátom felajánlotta, hogy a Károly főherceg részére fenntartott kakas lelövésével próbálkozzam meg, kirendelvén mellém egy erdőort, hogy vezessen az ismeretlen terepen.

1916. május 5-ének nevezetes reggelén úgy három óra tájt nekikapaszkodtam a meredek vadcsapásnak. Pusokával a vállamon és két tölténnyel a zsebemben. Tele reményekkel, hogy vadászélményeim legérdekesebbikét végre megérem.

Kis üvegszekrényben lévő pislogó gyertyafény mellett csak annyit vehettem ki a vadcsapásból, amennyi a következő lépés megtételéhez szükséges volt. Az ösfenyők ágai, a vadőr kezében himbálódzó lámpa bizonytalan fénye azt a benyomást keltették, mintha egy misztikus székesegyház hajójában volnék. Ezt még az a templomi csend is erősítette, mely a környéken uralkodott.

A legelső zajt, amellyel találkoztunk két, bizonyára szarvasanya és borjának menekülése okozta. Az álmukból felzavart állatok a sötétség leple alatt rejtekhelyükről riadtan elillantak.

A tetőre, ahová igyekeztünk, még a hajnal előtt érkezünk meg. Az erdőőr eloltotta a mécsest és egy bazalt lapokból készített kanapé alkotmányhoz vezetett, ahová leültünk és élveztük a meredek vadcsapáson való „séta” utáni pihenést.

A tető, ahogy ki tudtam venni a sötétben, egy bazalt szikladarabokkal teletűzdelt, magas füvel benőtt, ősi fenyőkkel körülvett tisztáson terült el. Mi a tető nyugati szélén a fenyők alatt ültünk.

Aminő a sötétséget a homály kezdte felváltani, a tető tulsó oldalán egy magas fenyőn két bagolyhuhogást hallottunk, amint éjszakai vadászatáról hazatérve elfoglalta nappali pihenőhelyét. Gyönyörködésem közepette észrevettem, hogy a vadőr megmozdult és feszülten figyelt. Nem tudtam vele szót váltani, mert egymás nyelvét nem értettük, de jelbeszéddel ügyesen folyt a társalgás.

Vizslaszerű viselkedését látva a két töltény belekerült a pusokába s a biztosítócsapot lezártam.

Kárpáti vadászat (1916)

A vadőr keleti irányba szimatolt. A csendet apró, ismétlődő és koppanásszerű zaj törte meg. Olyan kis koppanások sorozata, melyet egy zenekar az ütem összehasonlítása céljából idéz elő fapálcikával. A kakas megkezdte a dürgést.

A vadőr intett, hogy kövessem. Az óriásfenyők oltalma alatt körben igyekeztünk megközelíteni azt a fát, hol a kakas dürgött. Véleményünk megegyezett, hogy a keleti oldalon lévő legmagasabb fenyőn ül, mely kissé kiesett a sorból.

A koppanások rövid megszakításokkal folytatódtak. Ezeket a hangokat a kakas a csőrével csinálja, mint minden fajd dürgés közben. A legsajátosabb helyzeteket veszi fel, hangokat hallat és pulykakakas módjára koppantgat. Farktollait legyező módjára szétteríti s mikor az udvarlás a csőracsattogtatás stádiumába kerül, a kakas piros tollazattal borított arcbőre összeráncolódik és elzárja fülnyílásait. Így a dürgő kakas másodpercekre süketté válik. Ez az a pillanat, mikor a vadász megpróbálja megközelíteni a kakast, hogy puskavége kapja.

A vadőr intett, hogy foglaljam el a vezető pozíciót. Az izgalmas vadászat megkezdődött. A sötét fenyők alól kiléptünk a sűrű füves tisztásra. Amint a koppanások megszűntek, mi is megmerevedtünk. Így történt, hogy egyszer egy bazalt sziklát ölelve, puskámat magasra emelve merevedtem meg, mint egy rosszul sikerült madárijesztő. A vadőr se maradt hátra a neveléses testtartások produkálásában.

Az ismételt komikus lépegetések közepette 20 lépésnyire közelítettük meg a hatalmas fenyőfát, amelyen véleményünk szerint a fajdkakas dürgött. A sűrű fenyőágak eltakarták, de nem tudtam megpillantani és löni.

A következő pillanatban robbanásszerű szárnycsapások között a kakas elhagyta a nagy fát. A fenyők teteje hajladozott a kakas szárnycsapásainak légnyomásától, de a madarat nem láttuk! A kakas az erdei tisztást délről övező fenyők felett valószínűen nyugati irányba elrepült.

Amilyen hirtelen kezdődtek a szárnycsapások, oly hirtelen meg is szűntek. A kakas a közelben szállt le. A vadőr intett, hogy kövessem. A tisztást nyugatról övező fenyők legmagasabbikát jelölte meg, hogy a kakas annak a tetején ül.

A sűrű ősfenyőgalyak közt azonban nem láttam sehol. Nyakam anynyira megfájdult az állandó felfelé nézéstől, hogy szinte elszédültem bele. Hajnalodott.

Hirtelen egy jó gondolatom támadt. Hanyatt feküdtem a vadőr által jelzett fa alá és most már kényelmesen figyelhettem felfelé. Puskám biztonsági zárát kinyitottam és türelmesen vártam.

Nem tartott sokáig. A hajnali szellő meglendítette a fenyőerdő sudár lombozatát és a tavaszi, hajnali égbolton megpillantottam a kék eget és a kakas sötét testét, a szellő által meghajtott fenyő felső ágai közt.

A Nekafulmer gyártmányú töltény éles csattanását az aláhulló kakas

zaja követte, amint a fenyőágak közé ütődve lefelé zuhanva pont mellém, a száraz és ruganyos fenyőlevél ágyra esett.

Mielőtt megláthattam, kinyújtott kezemmel meg tudtam érinteni az ős kakas meleg testét, a királyi őskakasét, mely a király puskájára várt.

Alig keltem fel fekvő helyzetemből, a vadőr — a környék szokásának megfelelően — kalapjára helyezett hatalmas fenyőággal kedveskedett nekem, a sikeres vadásznak. A hirtelen támadt hajnali világosságban madarammal a bazalt kanopén telepedtünk le, hogy megvizsgáljuk a királyi kakast.

A kakas valóban egyike volt a legszebb tollazatúaknak és a legnagyobbaknak, amelyekre ezen a vidéken emlékeznek. Tekintélyes csőrű fejét piros arctollak díszítették és acélfekete tollszakáll.

A hajnal sugarai felébresztették a tető apró énekeseit és hozzákezdtek reggeli imádságuk énekléséhez. Mindegyik a maga nótáját füttyülte és mégis nagy volt az összhang. Az volt az érzésem, hogy őket is a trófeában való gyönyörködés hozta ilyen ünnepi hangulatba.

Az idő eltelt! A vadcsapáson való leszállás már csak rövid időt vett igénybe.

Bőséges borraivaló és meleg kézszorítás még nagyobb örömmel látta el a sikeren már amúgy is felbuzdult vadőrt.

Fogatom a vadcsapás aljában, a műúton várt. A Tatárhágón keresztül Kőrösmezőre hajtottam, ahol épp látogatóban lévő feleségem örömmel és jól megérdemelt, bőséges reggelivel várt.

A kakas 5 kg-ot nyomott és azt Európa egyik legjobb állattömőjének Klagenfurtba küldtem el.

Amikor 1917 őszén kisjenői állomáshelyemre visszatértem, a remekül kitömött dürgő helyzetben lévő kakast az ebédlő falán találtam. A madár Debrecenben 1926-ig birtokomban volt. Ekkor vándoroltam ki Kanadába s Magyarország elhagyása előtt mind a kakast, mind a többi trófeámat a Dóczy leánygimnázium természetrajzi múzeumának ajándékoztam. Ezekről, de főleg a kakasról 1965-ben szerettem volna biztosítani egy fényképet. De még I. J. ny. államügyész tisztelt barátom alapos nyomozása se tudta azt a volt Dóczy gimnáziumban, úgyszintén a volt Tisza István Egyetem múzeumában meglelni.

A kakas bizonyára egy szovjet múzeumban díszeleg, vagypedig áldozata lett az is, mint az egész birodalom és Károly király a szörnyű forgatagnak, ami reánk szakadt az első világháború után.

Torontó, 1967. nyarán.

vitéz Demetrovits Dezső szds.

Híven — becsülettel — vitézül

— 90 éves a magyar királyi csendőrség —

Ismertem jól a magyar csendőrséget. Kapcsolatban voltam velük szolgálatban és magánéletben egyaránt. Én láttam a magyar csendőrt puszta, láttam nyomozni, láttam gyalog, lóháton, kerékpáron, gépkocsin és vonaton járőrben. Láttam a csendőrt szolgálata közben intézkedni. Magatartása mindig komoly és határozott volt és amikor a törvény nevében szólt és intézkedett, annak mindig megvolt a komoly alapja. Szép, tiszta formaruhájában mindig csinosan jelent meg a nyilvánosság előtt, katonásan, fegyelmezetten viselkedett, s miközben csákJán a kakastollat lengette a szél, látszott rajta, hogy ő büszke arra, hogy az ország közbiztonságának a katonája.

A múlt század végén, amikor a megyei pandur intézmény alkalmatlannak bizonyult a városokon kívüli területeken a közbiztonság fenntartására és a betyár világ felszámolására, az 1881 évi törvénycikkkel egységes, központi vezetés alatt létesítették a „Magyar Királyi Csendőrség”-et.

Lobog a kakastoll

Az újonnan létesített közbiztonsági testület a rábízott feladatoknak várakozásokon felül megfelelt, s bár veszteségek árán, teljesen és véglegesen felszámolta az országban a betyár világot, még az irmagját is kiirtotta a betyárnak és vidéken teljes nyugalmat és elsőrendű biztonsági állapotokat teremtett.

A csendőrség katonai intézmény, személyileg a honvédelmi, szolgálattelag a belügyminiszter alá tartozott. Ezért a személyi és szolgálati ügyek intézésére mind a két minisztériumban volt csendőrségi osztály. A testület élén tábornoki rangban csendőrségi felügyelő állott. A tisztek és legénység katonai rangot viseltek és teljes katonai fegyelem alatt állottak.

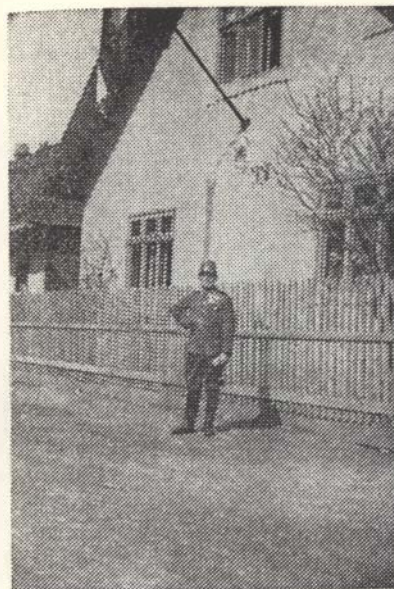
Az ország csendőrkerületekre volt felosztva s ezek a csendőrkerületi parancsnokságok mindenütt a katonai hadtestparancsnokságok székhelyein állomásoztak. A trianoniban 7, a megnagyobbodott országban 10 csendőrkerület működött. A kerületi parancsnokságok élén ezredek voltak. A kerületek osztályokra tagozódtak, melyeknek parancsnokai alezredek vagy őrnagyok, az osztályok szárnyakra, százados parancsnokokkal, a szárnyak szakaszokra, magasabb altiszt, a szakaszok őrsőkre altiszt parancsnokokkal.

A m. kir. csendőrség az első világháború után igen szépen fejlődésnek indult. A külső szolgálatban a gyalogos és lovas járőrökön kívül megjelentek a kerékpáros, motorkerékpáros, gépkocsizó és vonatellenőrző járőrök is.

A belső szolgálatban Budapest központtal csendőri nyilvántartót létesítettek és rádió szolgálatot. Minden csendőrkerület székhelyén nyomozó alosztály működött. Félévenként kiadták a „Nyomozati Értesítőt”, mely magában foglalta az ország egész területén különböző hatóságok és parancsnokságok által kiadott körözéseket. Az időnként bekövetkező változásokról pótlékot adtak ki. A kerület és osztályparancsnokságok rádióleadókkal rendelkeztek és minden őrsnek volt rádiófelvevő állomása. A rádióleadókon közvetítették a sürgős körözéseket és az azonnali intézkedést igénylő rendelkezéseket. A kerületi parancsnokságokon felállított nyomozó alosztályok helyszínelő kocsikon a legnagyobb szakszerűséggel végezték a főbenjáró bűncselekmények nyomozását.

A magyarországi kommunista hatalombitorlók a csendőrséget megszüntették s helyette kommunista rendőrséget állítottak fel az ország egész területén. A csendőri intézmény ellen aljas, hazug propagandát indítottak úgy a külföldön, mint Magyarországon és ezt a kitünő és pótolhatatlan biztonsági intézményt igyekeznek lejáratni és bemocskolni.

Az 1881:III. törvénycikk azonban érvényben van, mert azt törvényes államhatalom nem változtatta meg. S ha egyszer az Isten segítségével fel szabadul Magyarország, nem kell újból felállítani a csendőrségünket, hanem folytatni kell a szolgálatot. Csak majd a parancsnokságok épületeit kell rendbehozni, széppé, tisztává tenni, kívül-belül olyanná, amilyen

Csendőr őrsparancsnokság

Minden laktanyán egyforma zománctábla ékeskedett

voit, amilyenek én láttam mindig. Ki kell szellőztetni azokat az épületeket az ott megtelepedett kegyetlenül rossz levegőtől. Ki kell cserélni az embereket s a régi magyar szellemet, becsületes gondolkozást és tudást kell visszavinni oda, melyek hosszú évtizedeken át a világ első közbiztonsági intézményei közé emelték a magyar csendőrséget.

Hogy milyen nagyszerű szellem uralkodott a magyar csendőrtestületben és mennyire hivatása magaslatán állott, az alábbiakban néhány megtörtént esettel kívánom megvilágítani.

Még a kilencszázas években a Nyírség homokbuckáin sokat vadásztak együtt édes jó apám és Kricsfalussy Ferenc csendőr százados, nyíregyházi szárnyparancsnok. Ezekre a vadászatokra jó apám néha engem is magával vitt. Nagyon jól emlékszem vissza az első vadászatra, amikor hármásban Apagy község határát jártuk. Vadászat közben egy lovas csendőrjárőr közeledett felénk a község felől. Ahogy hozzánk értek, a járőrvezető alázatosan jelentkezett Kricsfalussy századosnál, egyben alázatosan kérte vadászjegyének felmutatására. A százados elővette vadászjegyét, megmutatta, a járőrvezető megköszönte, aztán apámhoz fordult és őt is felkérte vadászjegyének felmutatására. Apám is felmutatta a vadászjegyét, a járőrvezető megköszönte, aztán a századoshoz fordult és aláza-

Leterített erdélyi medve Naszódon

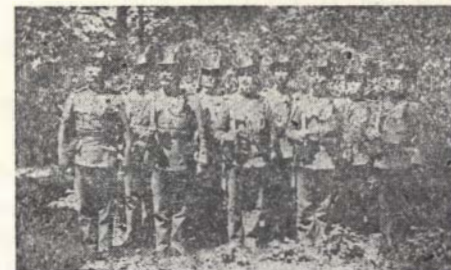
tosan kérte további parancsát. Kricsfalussy százados még néhány szót váltott a járőrvezetővel, aztán a járőrt útjára bocsátotta.

Engem, a kis diákot az lepett meg és azt nem tudtam megérteni, hogy a járőrvezető előljáró parancsnokát szólította fel vadászjegyének felmutatására. Meg is kérdeztem apámat, hogy történhetett ez meg, mire apám megmagyarázta, hogy a csendőrségnek szolgálati utasítása van, mely szerint vadászjegy ellenőrzésnél az ellenőrző járőr köteles a vadászatban résztvevők vadászjegyét ellenőrizni, még a közvetlen előljáró parancsnokáét is.

Azután még több vadászaton vettem részt Kricsfalussy százados társaságában apámmal, s mindannyiszor tanuja voltam, hogy a vadászjegyek ellenőrzésénél a járőr először mindig tőle kérte vadászjegyét, s ő mindannyiszor szó nélkül mutatta fel.

Volt aztán egy érdekes vadászjegy-ellenőrzés, amit B. P. csendőrszázados, illetékes szárnyparancsnok beszélt el nekem baráti alapon.

A harmincas években ugyancsak a nyírségi homokbuckákon volt egy nagy vadászat, amit Kállay Miklós földművelésügyi miniszter és testvére, Kállay Tamás budapesti nagytrafikos rendeztek nagy baráti társasággal. A vadászjegyek ellenőrzésére megjelent a csendőrrjárőr vezetője, a közeli csendőrőrs parancsnoka tisztelettel felkérte a vadászokat vadászjegyeik felmutatására. A társaság azonban figyelembe se vette a járőrt s a járőrvezetővel szóba sem állottak. Erre a járőrvezető a törvény nevében

Veszprémi őrs

felszólította a vadászokat a vadászjegyeik felmutatására, azonban felszólítása eredménytelen maradt. (Ezen persze a hajtók röhögtek a legjobban. Itt a főtörzs úr nem parancsol — mondták egymásnak —, mert itt urakkal van dolga és nem parasztokkal.) A járőrvezető ezek után határozott hangon felszólította a vadászokat, hogy tartoznak felhívásának eleget tenni, mert azt a törvény írja elő, és ha nem tesznek eleget a kívánságának, fegyverhasználat fog következni. Erre aztán a társaság belátta, hogy itt nem lehet játszani a csendőrökkel és sorban felmutatták a vadászjegyeiket.

Az ügynek természetesen folytatása lett, mert a szolgálatát teljesítő csendőrfőtörzsőrmestert azonnal áthelyezték, de a csendőrkerületi pa-

Csendőr járőr a domboldalon

rancsnok ezt a kiváló altisztet magához rendelte és azzal bocsátotta el, hogy áthelyezése felsőbb utasításra történt, hogy a szolgálatban tanúsított magatartása fel van jegyezve, arról mindig és mindenütt tudni fognak, és az kíséрни fogja egész szolgálati ideje alatt.

A harmincas években a debreceni csendőrnnyomozó alosztályhoz beosztott fiatal főtorzsőrmeister, néhány társával együtt, láncra fűzve kísérték végig vagy öt cigányt a nyíregyházi rendőrségre és kérték azok elhelyezését a rendőri fogdában. Ezek a cigányok Kisvárdra és Nyíregyháza közötti községekben követtek el sorozatos betöréses lopásokat. A csendőrök a cigányokkal helyszíni nyomozásokat végeztek, ami egy hétnél is tovább tartott. Legtöbb községben, ahol betörések történtek nem volt vasutvonal, előfogatókat nem tudtak legtöbb helyen szerezni, így aztán együtt gyalogoltak a csendőrök a cigányokkal községről községre. Ez alatt az idő alatt a csendőröknek a saját élelmezésükön kívül a cigányok élelmezéséről is kellett gondoskodnia, azon kívül szállásukról és éjszakánként maguknak kellett őrizni őket. És ezt a kegyetlenül nehéz munkát négy csendőr végezte. Mikor egy reggel fáradtan és kimerülve Nyíregyházára érkeztek, csak éppen tisztálkodni és reggelizni mentek el a helybeli csendőrörsre, azután hozzáfogtak a cigányok részletes kihallgatásához és a tényleírás elkészítéséhez, ami — tekintettel a hatalmas anyagra — még napokig eltartott. Ezek voltak a mi csendőreink, akiknek párja a világon nem volt.

Egyszer, a harmincas évek végén, az egyik szabolcsi csendőrörs járőre jelent meg a nyíregyházi rendőrségen, egy tyúktolvaj előléte után érdeklődtek, aki azzal volt gyanúsítva, hogy az őrskörletben több tyúklopást követett el, és a körözésük alapján az ország másik szélén, Szombathelyen elfogták. Ez a járőr Szombathelyre utazott a tyúktolvajért, de a vonat indulásáig Nyíregyházán még pár óra idejük volt, s ezt az időt arra használták fel, hogy bejöttek a rendőrségre a tyúktolvaj előléte után érdeklődni. Az ügy engem is érdekelt s megkérdeztem a járőrvezető főtorzsőrmeisterrel, hogy érdemes-e néhány tyúk miatt Szombathelyig, az ország másik széléig és vissza egy fáradságos, amellet napokig tartó költséges utazást megtenni és a gyanúsítottat a nyomozás lefolytatására a helyszíntre kíséрни? A járőrvezető minden gondolkozás nélkül válaszolta: „A bűncselekményt értékre való tekintet nélkül le kell nyomozni.” A főtorzsőrmeisternek tökéletesen igaza volt.

A második világháború vége felé, mikor már csapataink a Kárpátok előterében folytattak borzalmas csatákat, kitűnő csendőreink is bevetésre kerültek. Sokszor súlyos veszteségekkel járó harcokban tartóztatták fel az előretörő bolsevistákat. De kemény harcokat folytattak a partizánok ellen is. Csupán egy esetet említek meg a partizánok elleni harcokról,

ami a „Hídverők” 1956-7. számában jelent meg az „Így történt” című cikkben:

„A partizánok ereje úgy megnövekedett, hogy decemberben még egy 15 főből álló csendőrrjárt is legyűrtek. A csendőrök pompásan védekeztek egy tanyából, de miután lőszerük elfogyott, véres kézitusában a partizánok elnyomták őket. Aki még élt, megölték.”

A csendőrség a második világháború folyamán felállított tábort csendőrséggel együtt kb. 16—20.000 főt számlált, mégis nagyszerű harcokat vívott az országot előzőnlő és óriási tömegekben támadó ellenséggel szemben.

1944 szeptember második felében egyik délután néhány bajtársal a kolozsvári rendőrkapitányság Hitler-téri bejáratánál beszélgettünk. A Feleki-tetőn, a tordai műúttól jobbra, hirtelen támadt harci zajra figyeltünk fel. Egészen közelről hallatszott az ágyúzás, jól láttuk a levegőben robbanó srapszelek fehér füstjét, jól hallottuk a géppuskák kepelését, a gyalogsági puskák egyes lövéseit és a kézigránátok robbanását. Arról persze fogalmunk sem volt, hogy kik között és milyen harc alakult ki ott, hiszen az ellenséges csapatok nem lehettek olyan közel, még a Tordánál folytak a nagy ütközetek.

Amint arról tanakodtunk, hogy mi történhetett a Feleki-tetőn, a Kosuth-utca irányából egy felénk siető csendőrrjárt tűnt fel. Már messziről felismertem vitéz Boda János főtorzsőrmeisterrel, a kolozsvári őrs kitűnő parancsnokát, aki mosolyogva, büszke tartással közeledett felénk. Mikor hozzánk érkezett, elbeszélte, hogy a Feleki-tetőn ellenséges páncélosék tört előre és annak elhárítására csendőrséget vetettek be. Ő maga járőben volt a Feleki-tetőn és egészen közelről nézte végig az ütközetet. Csendőreink a nehéz fegyverekkel támadó ellenséggel szemben csak könnyű fegyverekkel vették fel a harcot. A nagyszerűen képzett csendőrök egyéni teljesítményükkel, a csoport összeműködésével és a kitűnő vezetéssel a támadást feltartóztatták és az ellenséget kemény ütközetben visszaverték. Erre volt büszke vitéz Boda. Büszke volt bajtársaira és ezután vele együtt mi is büszké lettünk csendőreinkre.

Csendőrségünk a haza védelmében harcolva vonult vissza honvédségünkkel a kitűnően felszerelt túlerő elől. Végül is az ország kiűritésére kényszerültek. A harcokban hősi halált halt csendőr bajtársak végig az országban jeltelen sírokban alusszák örök álmukat. Azok, akik harcok közben hagyták el az országot, külföldön az elbűjdosott magyarság népes táborához csatlakoztak és elszórva széles e világon kemény munkával keresik meg mindennapi kenyerüket. Akik otthon maradtak, azokat a hatalombitorlók üldözöbe vették. Sokat kivégeztek közülük, másokat Oroszországba deportáltak, de legtöbbjét bebörtönözték vagy internálták, vagy legalább is rendőri felügyelet alá helyezték.

Legjobb tudásom szerint a kb. 16—20.000 főt számláló csendőrségből **összesen kettőszázötvenet igazoltak otthon**, ami fényes bizonyítéka kiváló csendőrségünk igaz magyarságának.

Minden hazáját és nemzetét szerető magyar tisztelettel és szeretettel gondol a magyar csendőrre és az az őszinte kívánsága, hogy mielőbb láthassa pusztázni otthon a kakastollasokat.

Eördögh Zoltán

Járőrben

CSENDŐRNAPI BESZÉD

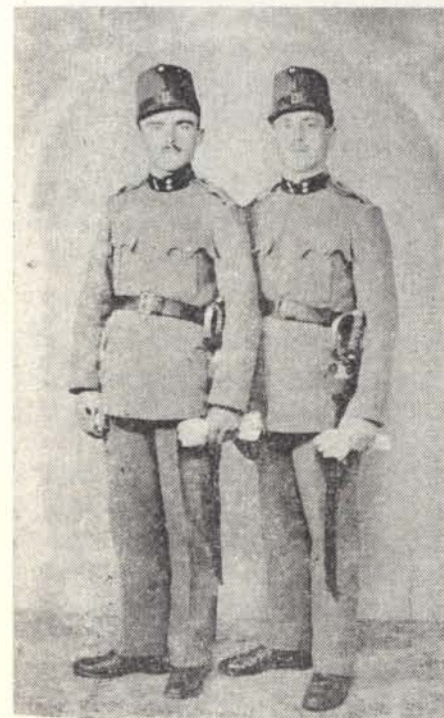
Elhangzott Milwaukee-ben, 1968. Csendőrnapiján.

A második világháború előtti otthoni naptárakban 1881 óta egy nap szerényen meghúzódott a többi hétköznapi szürkéségében — Február 14.

Ez a nap csak nekünk a m. kir. csendőség tagjainak volt pirosbetűs ünnep. Ezen a napon egy pillanatra megállani látszott a közbiztonság gépezete és az egész ország területén a kisebb-nagyobb községektől, az úgynevezett őrs állomáshelyektől az ország fővárosáig a csendőség emlékezett!

A reggeli órákban vallás felekezetek szerint istentiszteleteken vettünk részt, hogy leröjjük hálánkat a Mindenható Isten előtt és kérjük segítségét. Utána a külön e napra zászlódíszbe öltöztetett laktanyákban bajtársi ebédeken vettünk részt és ezek keretében emlékbeszédek hangzottak el Testületünkről és annak szolgálatteljesítésben hősi vagy szolgálatteljesítés miatt mártír halált szenvedett bajtársainkról.

Természetesen kifelé látványosabbak voltak a Csendőrnapiok, olyan vá-

A „próba urak” kimenőn, elegánsak, csinosak, fiatalok... á

Az államhatalom képviselői szolgálatban

rosokban, mint Galánta, Ungvár, Szombathely és Nagyvárad, ahol csendőrzászlóaljak állomásoztak, ahol is ezen a napon díszelgések és díszmenetek voltak a rangban legidősebb csendőrelőjáró és a meghívott katonai és polgári hatóságok előtt.

De mégis külsőségekben a legimpozánsabb Csendőrnapi az ország szívében, Budapesten, illetve Budán volt, ahol is néhai Kormányzó Uruk testületünket azzal külön is kitüntette, hogy legfelsőbb rendelete szerint minden február 13-án délben csendőr díszőrség váltotta fel a honvéd udvarlakai őrséget, február 14-én délben csendőr díszőrséget csendőr díszőrség váltotta fel és így február 14-ének mind a 24 órájában kakastoll lengett a budai várban Legfelsőbb Hadurunk udvarlakai őrségén.

A magyar népnek a bizalmát és Államfőnknek ezt a kitüntetését a Csendőrség ki kellett érdemelje. Ez nem jöhetett magától.

Mert azt el kell ismerjünk, hogy kezdetben a magyar nép maga óvatos és talán bizalmatlan is volt csendőreinkkel szemben, élénken emlékezve még az akkori megszálló hatalom katonai önkényességére, no meg a régi pandur és betyár korszakra, amikor még bizony a közbiztonság igen alacsony nívón volt Hazánkban. De ahogy telt az idő, múltak az évek és amikor a magyar nép látta csendőreinket szolgálatuk teljesítése közben, látta őket éjjel és nappal, esőben, sárban, a nyári kánikulában éppúgy mint télvi idején, a legcsikorgóbb téli éjszakában és mikor tapasztalta pártatlanságát, és köztudomásúvá vált megvesztegethetetlenségét, mind jobban és jobban tisztelte és megszerette őket. Megszerette, mert ha öröme volt, a csendőr is osztozott örömeiben, de ha bajba került, nyugodtan fordulhatott hozzá felvilágosításért, segítségért. A csendőrörsök kapui mindig, éjjel, mind nappal, mindig nyitva álltak mindenki előtt, akinek akármilyen baja volt, vagy, aki védelemre szorult.

Kérdezhetem, hogy mi volt az oka, minek volt köszönhető, hogy a Csendőrség ezt az eredményt aránylag rövid idő alatt elérte?

Feleletem:

1. A csendőrség különleges szervezete,
2. Az önkéntes jelentkezés alapján történő külön szelektálás.
3. De nem utolsó sorban a Csendőrség saját nevelési, kiképzési és oktatási módszere.

ad. 1. Miben állt a magyar Csendőrség különleges szervezete? Mi volt a magyar királyi Csendőrség?

Erre a kérdésre a szolgálati utasításunk a következőkben adta meg a választ: A magyar királyi Csendőrség a közbiztonsági szolgálat ellátására rendelt — **katonailag** — szervezett őrtestület. Szolgálatunk kettős volt: közbiztonsági és katonai. Ennek megfelelően minden csendőr szolgálatteljesítésének megkezdése előtt két esküt kellett letennie: a csendőr esküt és a honvéd esküt.

Alárendeltségünk is kettős volt. Közbiztonsági ügyekben a Belügyminisztérium azzal a kivétellel, hogy még a közbiztonsági szolgálattal is

kapcsolatos fegyelmi ügyekben a csendőrök a honvéd törvényszék illetékessége alá tartoztak.

Személyi ügyekben, mint előléptetés, nősülés, áthelyezés stb. a Honvédelmi Minisztérium alá tartoztunk.

ad. 2. A csendőrséghez való felvétel **önkéntes jelentkezés** útján történt. Alapkövetelmény a feddhetetlen előélet, a honvédségi szolgálat befejezése, kiválló, vagy legalább igen jó minőség mellett a tisztési rendfokozat elérése. Minden jelentkezőnek felvétele előtt egy különleges **képességi vizsgát** kellett letennie.

Tiszthelyettesi bál Budapesten

ad. 3. A képességi vizsgát sikerrel letett jelentkező ideiglenes minőségben, mint próbacsendőrt felvételt nyert Testületünkbe és pár hónapra egy őrsre nyert beosztást, hogy egyrészt általános képet kapjon a csendőrségi szolgálatról és másrészt, hogy mindjárt kezdetben lássa, milyen követelményei lesznek Testületünknek tőle. Itt kezdődött már meg a csendőri öntudat tervszerű felépítése, de másrészt, a legkeményebb, sokszor talán a kiméretlennel határos, de mindig jóakarátú fegyelem megkövetelése és ha az szükségesnek látszott, annak a kikényszerítése. Ilyenben a csendőrség megalkuvó nem volt. Közel álltunk ahhoz a régi közmondáshoz, hogy vagy megszöksz, vagy megszöksz és ez volt a szándékunk. A fiatal próbacsendőrtnek már az első hetekben meg kellett tanulnia és tartania kellett magát ahhoz, ahogy utasításunk a csendőr fogalmát meghatározta és pedig többek között:

A magyar csendőr az államhatalom képviselője, a törvényes rend és belső béke támasza, az ország közbiztonságának és nyugalmanak őre, a nemzet bizalmának letéteményese. Legyen büszke szép hivatására, azt ne

Reggel 6-kor az őrön

Körlettakarítás

csak élelcélnak, de kitüntetésnek tekintse, hogy oly testületnek a tagja, mely csak erkölcsileg megválogatottakat fogad kebelébe.

A próbacsendőrt párhónapos őrön történő kiképzése után vezényelték az u. n. járőrtársi iskolába és ennek sikeres elvégzése után lett csak véglegesített csendőr.

Azt hiszem, a magyar cső-ségen kívül kevés olyan testület volt, amelyben egy rendfokozat kivételével, minden egyes rendfokozat elnyeréséért, külön tanfolyamokon és vizsgákon kellett keresztül menni. A testületben eltöltött szolgálati időnek és rátermettségnek megfelelően minden cső-nek a járőrtársi iskola után, járőrvezetői, őrsparancsnokképző és szakaszsparancsnoki tanfolyamokon, illetve vizsgákon kellett átesnie. Ez volt az általános csendőr kiképzés, ebbe nem számított bele a szakosításnak megfelelő egyéb, mint pl. nyomozó, híradó, közlekedési kiképzésű tanfolyamok.

Ezen tanfolyamok tantárgyainak tervszerű összeállítása és az azokon megkövetelt eredmény biztosította azt, hogy a m. kir. csendőrség tiszt-helyettesi kara szaktudásán kívül — minden vonatkozásban — messze az átlagon felüli intelligenciával rendelkezett.

Magamról is állíthatom, hogy annak ellenére, hogy büntető jogból alapvizsgáztam, sőt szigorlatoztam, azt igazán a cső. tiszti tanfolyamon tanultam meg.

A csendőrség szaktudásban elismert volt még a budapesti magasabb igazságügyi körökben is!

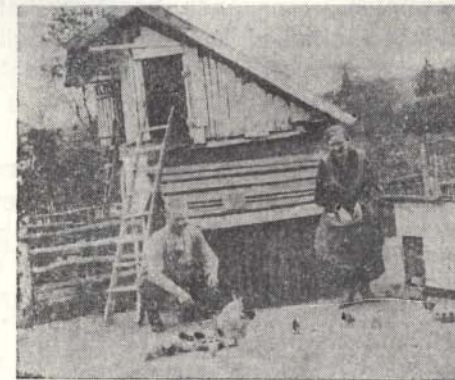
Ez az előbbieken ismertetett fokról-fokra kidolgozott különleges oktatás és kiképzés és mindenkor az abszolút fegyelem megkövetelése tette megbecsültté testületünket és építette fel testületi szellemünket.

Néhány év, pár tanfolyam és a volt próbacső., aki az első időben magá-

ban talán idegenkedett a fegyelem esetleges kikényszerítésén, átalakult. A kikényszerített fegyelem önfegyemmé változott és ugyanúgy követelte azt meg alárendeltjeiről, mint tőle próbacső. korában, őrsparancsnoka.

Ezeknek lett a következménye, hogy néhány évtized és magyar cső. megbecsülése és tekintélye az ország határán is túlnőtt.

Azt hiszem, hogy egy elfogulatlanul gondolkozó magyar előtt sem lehet vitás, hogy a magyar csendőrség Nemzetének és Hazájának szolgálatában állott, ezek jogrendjét és érdekeit védte és a mindenkor a törvényes kormányzat rendelkezéseit hajtotta végre utasításainak és előjáró parancsnokainak rendelkezései, illetve parancsai szerint — csendőresküjének megfelelően.

Élet az őrön

Amikor pedig az ellenséges szovjet haderő az ország területére betört, a honvéd és német csapatokat állandó visszavonulásra kényszerítve, a csendőrsöket működési területükről kiszorítva, a Felsővezetés az őrsök csendőreiből századokat, majd zászlóaljkat szervezett és ezek az alakulatok a csendőrség egyéb szervezetszerű karhatalmi egységeivel együtt honvédségi alárendeltségben, honvéd bajtársaikkal együtt harcoltak — **honvédesküjükhöz híven.**

És igen, mi harcoltunk a végsőkig és hogy vesztésfélként kerültünk ki a második világháborúból is, azt nagyon jól tudjuk, hogy az nem rajtunk és nem honvédbajtársainkon múlt.

Harcoltunk végsőkig a kommunizmus átkos erői ellen, mert előttünk már az 1918 és 19-es gyászos eseményekből is következtetve már akkor világos volt, hogy a világhatalomra törekvő atheizmussal szemben vagy győzni, vagy elvérezni lehet, **de azzal nincs coexistencia**, mint abban még ma is oly sokan reménykednek.

Vesztéseink a második világháború alatt igen nagyok — tudomásom szerint 50 %-os volt a Csendőrség békelétszámához arányítva. Ezt lát-szik igazolni az is, hogy itt Milwaukee és környékén élő néhány csendőr család közül, három családnak igen közeli rokonai szenvedtek hősi, vagy mártír halált. Ifj. vitéz Ághy Zoltán a galántai csendőr zászlóalj fiatal hadnagya budapesti harcokban lett hősi halott, Berke Károly tiszthelyettes, az alsólendvai őrs parancsnoka életét a délvidéki partizánok vették el, Szilády Gyula ezredes, a debreceni kerület volt, majd pedig a Budapesten egyesített csendőr erők parancsnokát a magyar kommunista kormány végeztette ki.

A kommunisták bosszúja nem ismert határt. Az otthon elfogott bajtársaink százait mondvacsinált vádakkal ítélték mártír halálra, és százait hurcolták ki a különböző szibériai kényszermunka táborokba.

Ez még mindig nem volt elég. Ellenünk a nyugatra kiszorult csendőrök ellen is folytatták becstelen propaganda hadjárataikat és ezek sajnos, legalább is az első időkben, sikerrel járt nekik. A győzők egy bizonyos csoportja is behódolt nekik, kutató csoportok alakultak ellenünk, csendőrök ellen és bizony annak idején még Nyugatról is sok Bajtársunkat vittek haza mártíromságra.

A Moszkva szolgálatban álló, magyarul beszélő, de magyarul nem érző vezetés mindenét elkövetett, hogy a m. kir. csendőrséget lebecsmérlésével és az ellene felhozott hamis vádakkal meggyalázza és a kakastoll becsületének még az emlékét is kitörölje a magyar nemzet életéből.

Hogy ez még mindmáig sem sikerült azoknak, igazolják a Hazánkat később elhagyni kényszerült magyar testvéreink, akik kijelentették, hogy nem egy ízben, a magyar nemzetnek az a kis rétege is, amely a régi rendszerben esetleg a csendőrség ellen foglalt állást, az általuk is másnak képzelt „népi demokrata” elnyomás nehéz éveiben az akkora igazságtalan-

ságok láttán — elkeseredésükben fel-felsőhajtottak: „Istenem csak még-egyszer kakastollat látnánk!”

Világossá vált, hogy otthon a csendőrség helyét bitorló, magyartalan moszkovita szolgahad, az országunkat és nemzetünket sanyargató zsarnokok rendszerét és saját magát védi a magyar nemzet túlnyomó többsége ellen.

Nincs több Csendőrnep Magyarországon. Nincs csendőr istentisztelet és nincs Udvarlaki Őrség. Ezt mind megszüntethette az otthoni zsarnokság. **De egyet nem tudott megszüntetni és ez a csendőrtestületi szellem, a kakastoll becsületéhez való feltétlen ragaszkodás.** Ez gyújtotta most meg a megemlékezés fáklyáit szerte-szét az egész nyugati világban, mindenhol, ahol magyar csendőrök az emigrációban élnek. Úgy érzem, hogy most lélekben együtt vagyunk a vasfüggöny mögötti Bajtársainkkal. És február 14-én lélekben újra együtt vagyunk a mi közös nagy istentiszteletünkön és együtt kérjük a Mindenhatót, hogy vessen már véget az istentelenség és ekkora igazságtalanság uralmának. És lélekben együtt emlékezünk hősi és mártírhalottainkról, akik életüket áldozták fel értünk, Testületünkért, Hazánkért, jelmondatunk szerint „Híven, Becsületel, Vitézül.”

vitéz H. Á. szds.

Őrsi piknik

Oktatás az őrsön

Vihar a Mátrában

Dombrádi Sándor őrm. és Illés Dániel szkv. a pétervásárai őrsről egy 39 órás őrjáratba lettek kivezényelve, melybe beleesett Erdőkövesd és Váraszó községek, valamint a határaikban levő tereptárgyak.

Váraszó községből a délutáni órákban indult el a járőr a Szalajka

völgyön, amely keskenyen vezet 10 km-es távolságon keresztül az úgynevezett Szalajka erdőörházig s onnan már erősen emelkedő erdőborította terep vezet három vármegyére: Heves, Borsod és Nógrád vármegyék összeshatárjához, ami szintén tereptárgy volt.

Dombrádi őrmester mindig nagy örömmel ment ennek a portyázására, mert nemcsak a kötelesség sarkalta, hanem a szíve is. Ugyanis a Szalajka erdő-őr leánya: Géczi Mária akkoriban végezte el a tanítóképzőt és ők már megegyeztek ugyan, hogy férj, feleség lesznek, de az apa ellenezte a házasságot. Ezért mindig megdobbant a szíve, ha az őrsparancsnok közölte vele, hogy a második számú őrszolgát portyázására indulnak és készüljenek el, mert remélte, hogy az apát is megfogja nyerni és beleegyeznek a házasságba.

Lassú, könnyű portyázó léptekkel haladt a járőr a kijelölt célja felé és dacára az estébe hajló időnek, borzalmas forróság volt. Már 4 vagy 5 hete nem volt eső, minek következtében a föld igen sok helyen szétnyílt a szárazságtól és szinte sírt egy kis esőért.

A hőség majdnem elviselhetetlen volt, a meleg az esteledés dacára sem csökkent, hanem csak nőtt, nőtt nemhogy hűvösbe ment volna a természet, mert a fák felneszeltek és hajladozni kezdtek mintha titkot akarnának sugni egymásnak.

Az út jobboldalán báró Piret De Buhain Viktor erdejének fenyői recsenve inogtak és olyan volt, mintha valami titokzatos hatalom szabadt volna a tájra. Dombrádi őrmester vérét a hőség, meleg tüzurásaival alaposan felabajgatta és idegei a pattanásig megfeszültek. Soha még így nem kívánta a zivatar és a vihar kéjes megbizsergető érzetét, ami már közelgett a Mátrából s bontakozóban volt a levegőben. Sötét felhőgomolyagok haladtak el a járőr felett és távoli morajlás hallatszott, ami olyan volt, mintha ágyúval lőnének a Mátrában.

A várakozásban belerengett báró Piret Viktor erdeje és a bekerített vadaskert dróthálózata között az őzikék kidugták a fejüket és szinte majdnem könyörögtek egy kis szomszjátoltó víztől.

De már gyűltek, sokasodtak a sötét felhők s láthatatlan kezektől hajtva a Mátrából haladtak át a keskeny Szalajka völgy felett. Látni való volt, hogy esőtől vemhesek és sötétek. Meg, megdörrentek, ha őszeütődtek, mint nehéz rugalmas testek és egyre erősebb villámlások sült ki belőlük. Olyan sötét lett, hogy a járőr már csak akkor látott, ha villámlás történt. Fuldoklott minden a sötétség alatt, mely mint valami színház függönye ereszkedett a Szalajka völgyre, végre azonban megeredt az eső nagy szakadó záporban.

Illés csendőr többször kérte a járőrvezetőjét, hogy álljanak meg és menjenek be egy közeli csösz kunyhóba a zivatar elmúltáig, mert neki **félelemérzete van a dörgés, villámlás következtében, de Dombrádi őrmester nem hallgatva rá a kötelesség teljesítése hajtotta előre, amit**

Gyalogörs

esküvel fogadott és szinte részegség lepte meg, levette tollas kalapját, hogy odatartsa tüzelő fejét a zúhogó zápornak, hogy elborítsa egész testét.

A Szalajka patak partján vezető gyalogutat eltéveszteni nem lehetett, mert a patak a zúhogó záportól hirtelen megáradt és irány mutatva rohant lefelé Váraszó község irányába.

A járőr bőrig ázva a vaksötétségben már közeljárt a Szalajka-erdőörházhhoz, ahol a völgyből több útelágazás van Zabar, Ózd és Borsodnádásd községek irányába.

A járőrvezető elől haladva egy villámlás fényénél alig 100 méterre előttük a zabari úterdő szegélyén a fák alatt megpillantott négy ökör, vagy tehénfélét, három emberrel, akik tanakodtak, vagy várták a zivatar elállását. Hogy észre ne vegyék a járőrt, Dombrádi őrmester hirtelen a földre feküdt és maga mellé rántotta a járőrtársat is. Dombrádi őrm. az idegeit megfeszítve erősen figyelt, hogy a beszéd foszlányaiból valamit ki tudjon hámozni s így megállapította, hogy négy ökörrel van szó, melyet a váraszói gulyából adott ki a gulyás. Az ökrök mellett a gulyás, a járőr által ismert Balázs Mula Károly és csehszlovákiai marhatolvajok voltak, s azon tanakodtak, hogy az ökröket hová és merre hajtásák értékesítés végett. Ugyanis ezen a vidéken igen gyakori volt az állatlopás, mert a csehszlovák határ közel esett és a tolvajok az állatokat mindenütt erdős területen tudták áthajtani.

Örsi Karácsony két árva gyerek megajándékozásával

A nagy kérdés most csak az volt, hogyan közelítsék meg a három jómadarat. Azzal tisztában volt a járőr, hogyha a tettesek el is futnak a vaksötétben, de az ökrök, mint békés természetű állatok, nem fognak a tolvajokkal futóversenyt rendezni az erdőben, s így az ökröket már nem tudják áthajtani csehszlovák területre.

A vihar még tombolt s a tolvajokat hátra kapta. A járőrvezető úgy gondolta el az elfogásukat, hogy az erdőszélen fától-fáig kell őket megközelíteni, ezért kiadta a parancsát a járőrtársnak, hogy bilincsláncát készítse elő a zsebébe és vesse rá magát a gulyásra, ő pedig a másik kettőre. Megközelítésük alatt nem vették észre, hogy a gulyás és csehszlovák tolvaj állóhelyet cseréltek, minélfogva Dombrádi őrm. a gulyást kapta el és vágta a földre, Balázs Mula Károlyt pedig rárántotta s a kettőt sikerült összebilincselnie. A járőrtárstól a cseh tolvaj megugrott, de később sikerült azt is elfogni.

A tettesek elnyerték méltó büntetésüket, az ökrök pedig visszakerültek a tulajdonosukhoz.

A vihar elült a Mátrában és kiderült, de ennek dacára is a járőrnek még 10 km.-ert kellett megtennie a dagasztó sárban, pihenés nélkül Váraszóra, de Dombrádi őrmesterrel a szép eredmény elfeledtette a Marikára való szív fájalmát és az út fáradalmát. Mindezekért kerületi dicsérő okiratot kapott, Marikáját pedig egy egész életre hozzá kötötte.

Mindez a fáradtságot nem ismerő kötelesség teljesítésének volt az

eredménye, mert az állampolgárok élete, testi épségének és vagyonának megvédése éppen olyan fontos volt abban az időben, mint a sziklaszlárd állambiztonság.

Ferenczy Márton alhdgy.

Fiatal, véglegesített csendőr, a sárga-sávós szakaszvezetői büszke rendfokozattal

CSENDŐRNAP

Megelevenednek az emlékek! Látjuk a hazai csendőr ünnepnapokat a legeldugottabb havasi örskörlettől az ország fővárosáig. Mindenütt fehér kesztyűs díszben vonulnak Bajtársaink a templomokba és utána leülnek az ünnepi asztalhoz hol a legidősebb Bajtárs méltatja a csendőr ünnepnapot és emeli poharát az ország Kormányzójának egészségére.

Nézd, ott jönnek az ungvári Galagó festői parksétányán a díszbeöltözött csendőrök... Hosszú oszlopuk meghaladja a 200 métert is.

A királyi vár

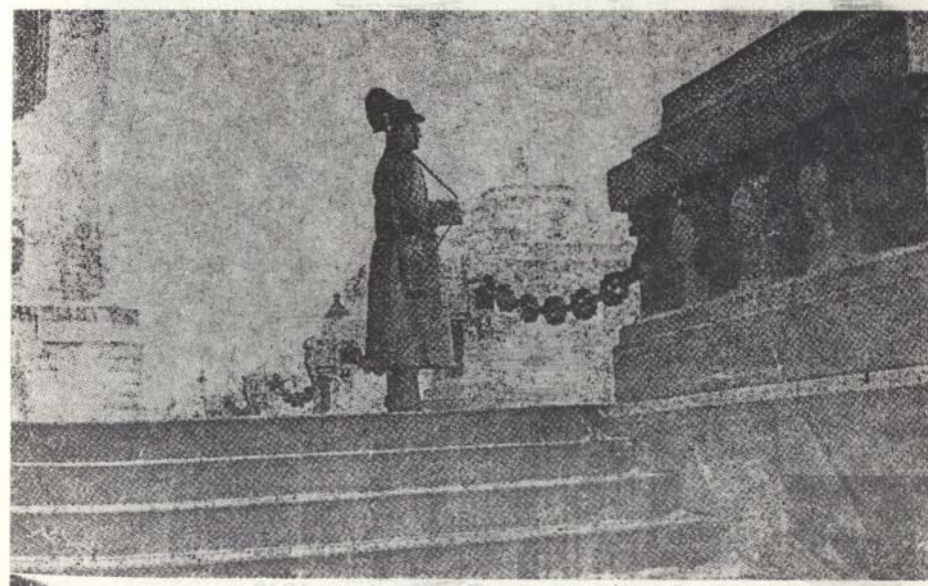
A csendőr udvarlaki őrség megérkezik a királyi palotába

Jönnek a vasfegyelem pompájában, igazodva, takarva. Egyszerre lépnek, fekete kakastollaikat egyszerre borzolja a kárpáti szél... Katonazenekar áll a csendőrlaktanya vaskos épülete előtt s a legszebb gyalogsági díszindulót játssza... A zászlóalj élén haladó rangidős századparancsnok felemeli kardját, mutatja a fővetés irányát, felhangzik az érces vezényszó... Mintha földrengés tört volna ki, olyan fenséges dübörgéssel halad el a díszmenet a zászlóalj parancsnoka, szeretett fiatal Ezredesünk előtt... A parancsnok kakastollas kalapjához emeli fehérkesztyűs kezét... Mosolygó arca elárulja, hogy büszkén nézi fiait, az ország egyik elitzászlóaljának ünnepi díszelgését...

...Ott fent Budavárban ebben a percben kakastollas díszszakasz halad át a Bécsi Kapu alatt, a kanyargó budai utcán koppannak a csendőr-csizmák... Az ünnepi hírre ezrével jött el az érdeklődő közönség. A sorban és rendben vonuló fehérkesztyűs, puskás díszszakasz közeledik

Tisztelgés a ludovikás őrségnek

Őrség a várudvaron

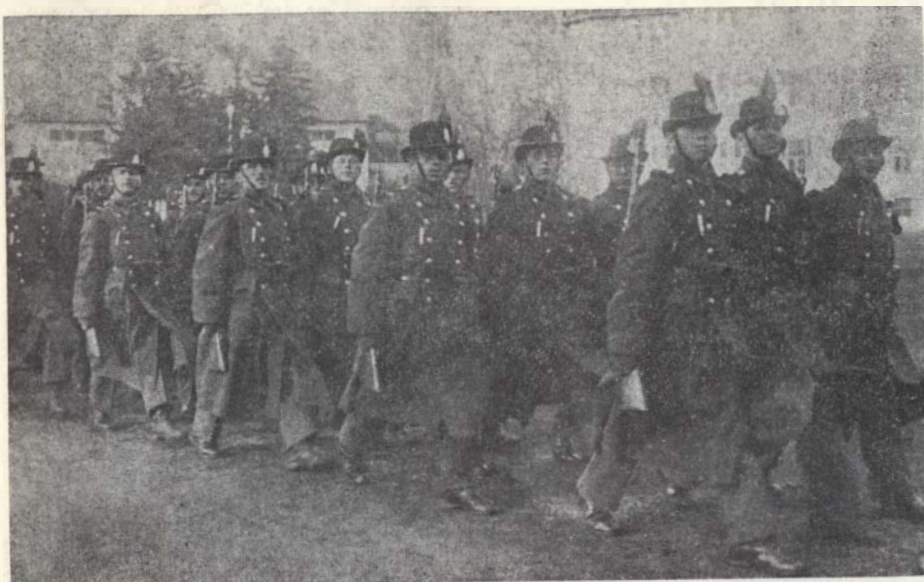
Csendőr udvarlaki őrség a budai várban. 1941. február 14

Csendőrnapi díszelgés — Budapest — 1942

Csendőrnapi díszelgés a budapesti csendőrlaktanya udvarán

Díszmenet Nagyváradon

Az ungvári tanzászlóalj utolsó csendőrnapi díszmenete
1944 február 14-én

Csendőr udvarlaki őrsegváltás a királyi várban

a királyi várhoz... Vezényszó harsan, a váltáshoz fegyverbe állnak a ludovikások... 24 órára csendőröknek adják át a legfelsőbb Hadúrnak járó szolgálatot... Csillogó szemű budai ifjúság, könnyező szemű felnőttek nézik a katonai pompa eme csodáját... 15 perc után elvonul a ludovikás díszszakasz. Helyükön kakastollas csendőrök állnak, mintha valamennyi bronzszobor lenne... Testőrök vonulnak át a vár udvarán. festői ruházatuk, alabárdjuk, különleges menetelésük és a dobpergés csak emeli az ünnepi hangulatot... Ismét vezényszó harsog: — „Fegyverbe!” — Motorkerékpáros csendőr fut el a fegyverbe állt díszszakasz előtt... — „Puskával tisztelegj! Díszőrség jobbra nézz!” — Meghajlik az őrség zászlaja, villogó kardjával tiszteleg az őrségparancsnok... És elsuhan előttük egy fekete óriásautomobil, ablakából mosolyogva int Otrantó Hőse csendőrfiai felé... Templomba hajt Magyarország Kormányzója... József tábornagy palotája előtt szintén felállított csendőr áll. Csak a kakastolla libben. Ő maga úgy áll, mint akit ércbe öntöttek. Mozdulatlan alakja hirtelen megelevenedik... Négy ütemes koppanás, fehérkesztyűs keze tisztelegésre emeli puskáját, feje jobbra rándul és tekintetével kíséri az ősz tábornagyot, József Apánkat...

Üristen, hol voltatok Ti Nyugatiak akkor? Miért nem jöttetek el megnézni a magyar csendőr eme ünnepi díszelgését, Pompei légionárusához hasonlítható magatartását?...

Az ódon Buda házai felett napfényben ég a Koronázó Mátyás templom gótikus tornya, alatta bronzparipáján ül **szent királyunk István**...

A lüktető életű fővárosra ráborul az alkony és a bronzbaöntött csendőr udvarlaki őrséget elnyeli a leszálló éjszaka...

Kövendy Károly

A TOLVAJ ESETE

Közlekedési szolgálat teljesítése közben tértünk be a nyiregyházai őrsré. Vékony, cingár, rosszulöltözött tyúktolvaj legénykét kísért be a járőr, aki mintha lidércnyomás alól szabadult volna fel, vidáman és felzabadtan mesélte a következőket:

— „Leselkedtem a Kovács tanyán, míg a gazda befogta a lovakat és elhajtott a város irányába. Mivel tudtam, hogy rajta kívül senki sincs a tanyán, nyugodtan etetni kezdtem a baromfiakat és becsaltam őket az istállóba. Az ajtót becsuktam, ott összefogdostam őket és beraktam egy zsákba.

De még be sem fejeztem, kocsizörgést hallottam, gyorsan beugrottam a jászol alá. Ideje is volt, mert a következő pillanatban, mint egy felbőszült vadállat, berontott a gazda. Fölkapta a vasvillát, ordított, káromkodott, szidott, szemei vérben forogtak, szája habzott. Kirántott a jászol alól és úgy csépelte a vasvillával, ahogy csak bírt. Kérem, én még ilyen vadembert el se tudtam képzelni! Majd összekötözött és bedobott a sarokba, ott arcul köpdösött s még csak le se tudtam törölni.

Aztán kifogta a lovakat, dolgozott, tett-vett az istállóban. Egyszer csak ismét rájött a roham, felkapta a vasvillát s megint nekem rontott. Rémműlten lestem minden mozdulatát, mikor fog agyonszúrni a vasvillával. A roham többször ismétlődött s én kétségbeesetten imádkoztam, hogy bár jönnének a csendőrök s mentenének ki! Soha életemben még úgy nem vártam a csendőröket. Isten megsegített s jöttek is, de jó, hogy van csendőrség!” —, kiáltott lelkesen a fiatal tyúktolvaj.

De, hogy egy nappal azelőtt is ily lelkesen hívta volna a csendőröket, azt ma sem tudom elképzelni.

Borka Gyula törm.

CSENDŐR LETTEM

Írta: Kiss Sándor főtörm

1.

Hej, de rég volt az a szép nap,
Midőn elhagytam falumat,
Elbúcsúztam jó Anyámtól
És a három kis hugomtól
Elindultam vándor útra,
Csendőr lettem rendnek ura.
Vasfegyelem, szigorúság,
Mindenkivel pártatlanság,
Igazság és kötelesség.

2.

Egri osztály állományom,
Ott vettem fel a podgyászsom
Első darab a zubbonyom,
Foltos volt az, nem tagadom.
A nadrágom és a csizmám
Háborút járt, mint Édesapám.

A kalapom, amit kaptam,
Egyetlen volt a raktárban.
Száma nem volt, de méretre
Nagyobb volt, mint az én fejem
Ha a fülem fenn-nem tartja
Valószínű, elnyelt volna.
És, hogy elől lássak tőle,
Segített itt a jobb kezem.
Később aztán megtanultam,
Hogy újság is van, amivel aztán
Kibéleltem kalapomat
És állt, mint a parancsolat.

3.

Felesküdtem, csendőr lettem.
Aláírtam fogadalmam
S elindultam iskolába,
Szent István szép városába,
Huszonötöt írtak akkor,
Hogy ez történt egy szép napon,
Novembernek első napján.

ELSŐ NAP AZ ISKOLÁBAN

Írta: Kiss Sándor főtörm

1.

Megerkeztem Fehérvarra,
Két évre az iskolába.
Száznégyen voltunk összesen,
A legnagyobb tanteremben,
Ahol számba vettek nyomban,
Hogy megjöttünk-e mindannyian?
Este kilenckor feküdtünk,
Mint a bunda, úgy aludtunk.
Másnap aztán, hétfőn korán,
Jött a napos, aki mondá:
Ébresztő van s öt perc múlva
Kivonulás az udvarra.
Nagyság szerint sorakozó!
Jobbra nézz! Hangzott a szó.
Fel a fejjel, be a hassal,
Ne törődj a holnapoddal.

Futás, feküdj! Gyakorolni!
Vízre, sárra nem kell nézni.
Így kezdődött az iskola,
Hogy el ne felejtjük azt soha.

2.

Voltak köztünk, akik sírtak,
Siratták az otthonukat.
Én jó magam fel sem vettem,
Mert egy nappal tovább néztem.
Ugrándoztam, mosolyogtam
S már akkor megfogadtam
Hogy ha egy lesz, ki kibírja,
Én leszek a másodikja.
Többen voltunk, kik kibírtuk,
Mert ötvenen megféleltünk.
Ez volt az én első napom,
Hej, de rég volt, de sajnálom.

„Igazolom magam”

Rég volt. —

Talán 1935-t írtunk. — Égető, szőlőt érlelő magyar nyár. — Hát még Kenderesen, ahol ehhez még a szárazság is csatlakozott és magasan az egész határt a szipákás-föld finom pora vonta be.

Az örkülönítmény parancsnoka, a háborúban sérültarcú, csöntvelőig magyar, v. Mészáros Ödön szds. Az Ő ösztökélésére a pihenő részleg az elszállásolási épület udvarának közepén az organabokorral övezett füves térségen, táborüzet gyűjtött.

Este volt. — Szentjános bogárkák villóztak a bokrok között. — Tűz lángjával a megmaradt őspogány vérünk összefonódott, mint mindig amikor tüzet látunk. A tűz közelébe egy széket helyeztek a pk. részére, de Ő közénk-heveredett és beszélt az ezerév előtti Volgán-túli steppék pásztortüzeiről, egészen a nyugati gyepükig, ahol csak ezelőtt 15 évvel aludtak ki a Trianon ellen tiltakozó, egetverő lángnyelvek.

Gondolatainkban lelkünk messzeszállt és láttuk a távolba figyelő fonnott hajú ősapáinkat és az új „Rongyosok” élniakarását.

A pk. felém intett. Én a tábortűzhöz álltam. Hangom a lángnyelvekkel együtt az eget felé szállt. Elöttem a tűz lobogott. Bennem a honfíláng. E kettő összefonódott és én akkor a 23 évemmel úgy éreztem felrázom „Kenderest” és az egész Tiszahátat. Hangom még a Barokkastély kapuján is túl jutott, le egészen a Bástyáig.

„MAGYAR HONVÉDEK”-et mondtam — nem, kiáltottam — v. Rózsás szds.-tól. A vers soraival végigszáguldtunk az örökké harcos századainkon, Hadak útján át Szent Lászlóig és jelentkeztünk, mint az ezeréves magyar paraszt kései unokái.

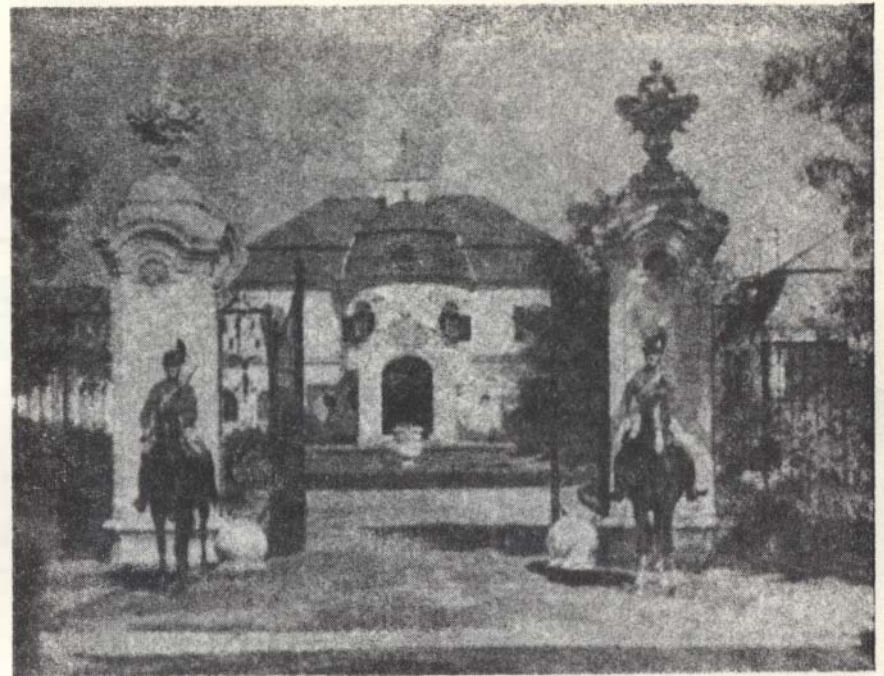
A tűz pattogva égett, csillagokat szórt.

Én megálltam. — Rövid katonás taps. — v. Mészáros Ödön szds. úr felállt s a bajtársaim is. — Hozzám lépett. — Kezünk találkozott. — Szemembe nézett és látta az arcomon lefutó könnycseppet.

Bajtársaim lehajtották a fejüket, mint apáink és ősapáink tették, ha döntő elhatározás előtt álltak. — Lelkük megtelt a fogadalmi tűz melegével és a HAZÁÉRT hozott máglyahalál felmérhetetlen értékével.

A vers részleteiben kikopott az emlékezetemből, de ami megmaradt azt őrizni fogom síromig.

*„Sár-szennyes földodukból hömpölyögnek elő.
Szemük alélt, mellük liheg. —
Rongyos ruhában, vasba öltözötte,
Vakondokból lesznek tigrisek!”*

Horthy kastély Kenderesen

Én csak egy igric voltam, aki az érintőerőt feljűk kiáltottam. — Évek peregték. —

S jöttek az orosz steppék. — Don, Kárpátok, Uzsok, Verecke, Tölgyes, Békás, a Gyergyói havasok, Maros vonala. —

Már a Tiszánál hátunk, ahol v. Rózsás szds. versének mondataival ismét esküt teszűk. —

Most jön a NAGY MÁGLYA!

A Hősök Városa! Budapest!

„Vakondokból lettek tigrisek!!!”

De még tart belőlűk, a Lajtáig, de még azon túl is.

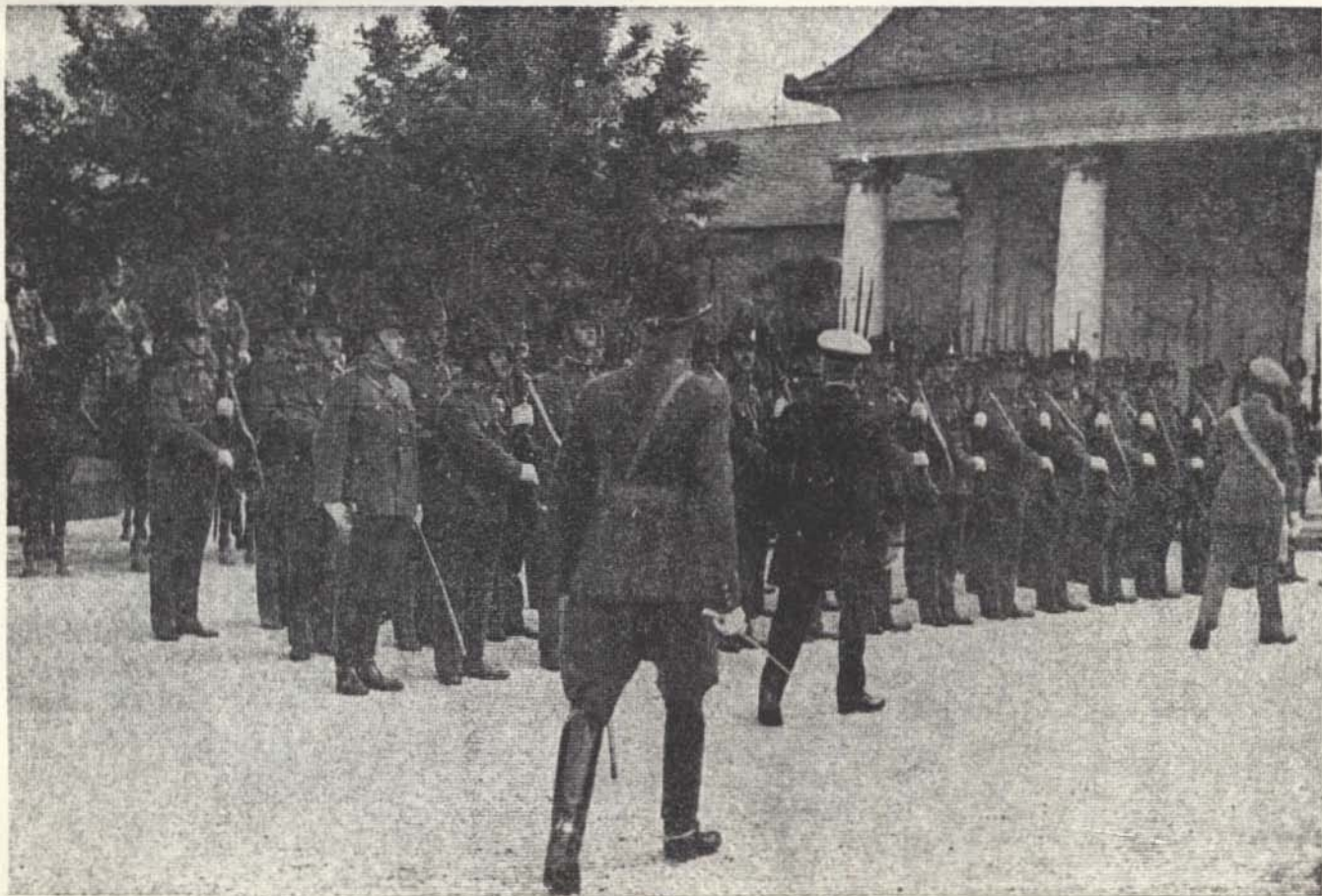
Mi lettem én?

Végvárinak engedelmeskedem: Lidércfény a HŐSÖK csontváz halmain! —

Mi akik megmaradtunk, tanuljuk meg a HŐSÖKTŐL, hogy a költőnek is igaza van. —

— „Vakondokból tudunk tigrisek is lenni!”
1970. nyár.

„IGRIC”

A kenderesi örkülönítmény szemléje 1943.

Horthy Miklós elvonul a kenderesi örökönitmény előtt.

Báró Apor Gábor követ ellopott táskája

(Kivonat a „Katolikus Magyarok Vasárnapja”, 1969. április 6-i számából)

Szomorú szívvel olvastam kedves lapjukban, báró Apor Gábor volt vatikáni követ elhalálózását. Mivel 29 évvel ezelőtt báró Apor Gáborral, Magyarország volt vatikáni követével nekem is volt egy kicsi kapcsolat, a kapcsolat történetét leírtam:

A budapesti csendőr vasúti szárnyparancsnokság arról értesült, hogy 1940. október 17-én, a Budapest-Nagykanizsa között közlekedő trieszti gyors olasz kocsijából, báró Apor Gábor, akkori római magyar követ útibőröndjét ismeretlen tettes ellopta. A kár 2000 pengő.

Az ügy nyomozására több polgári és egyenruhás járőrt vezényeltek. A polgári-ruhás járőrök a puhatolást, az egyenruhások az adatgyűjtést végezték. Természetesen az őrs égett a vágytól, hogy a tettes minél előbb kézre kerüljön és ennek érdekében el is követett mindent.

Az volt a kérdés, hogy milyen módon követhették el a lopást? Két lehetőség kínálkozott: vagy jól öltözött ember a tettes, akinek az I. vagy II. osztályon való utazása nem feltűnő, vagy pedig olyan valaki, aki a kocsikát végig járja és kilesi az alkalmas pillanatot a lopás elkövetésére.

A nyomozás során a járőrök a budapesti államrendőrség révén tudomást szereztek arról, hogy a kérdéses eset már nem az első! De mivel a vonat, Budapest—Nagykanizsa között csak ritkán és másodpercekre áll meg, a lopásokról a két főállomás között nem tudtak jelentést tenni, hanem csak Budapest déli pályaudvarán tették meg a feljelentést.

Olyan egyént kellett tehát keresnünk, aki gyorsvonaton szokott utazni és akinél nem feltűnő, ha egyik, vagy másik állomáson leszáll és nagyobb bőröndöt visz magával.

Az egyik járőr jelentette, hogy egy 20-21 év körüli, 165-168 cm. magas, barna fiatal ember gyakran érkezik Balatonszemerére gyorsvonaton. Az illetőt látásból ismerik. Úgy emlékeznek, hogy valamelyik vasúti állomáson van alkalmazva.

A kérdéses fiatalember kilétének megállapítása pár nap után sikerült is. Bizonyíték azonban nem állott rendelkezésre, ezért még nem lehetett ellene fellépni.

A lopások a nyomozás ideje alatt teljesen megszűntek.

A sorozatosan ellopott bőröndök egyikében egy, abban az időben ritka, angol gyártmányú rádiókészülék is volt. Azt a bőröndöt, amelyben a rádió volt, a tettes, az egyik vasúti hídnál, amelyet javítottak, a me-

netsebesség lecsökkentését kihasználva, kidobta az ablakon. A bőrönd azonban — és benne a rádió — megsérült, így a tettes nem tudta üzembe helyezni, ezért az egyik villanszerelőhöz vitte. A szerelő azonban értesítette az őrsöt arról, hogy egy idegen típusú rádiókészüléket vittek be hozzá javítás céljából. A kapott személyleírás a fent említett fiatalemberével azonosnak bizonyult. Az őrs ezt távbeszélőn közölte a vasúti őrssel azzal, hogy a gyanúsított elfogására járőrt vezényel.

A gyanúsított hat különböző vasúti lopást ismert be, melyeket mind a trieszti gyorson követett el, alig másfél hónap alatt. A lopásokat — beismerése szerint — 1940 szeptember havában kezdte meg. Szántód—Köröshegy balatonmenti állomáson volt alkalmazva, mint MÁV-gyakor nok. Két hetenként járt haza Balatonszentgyörgyre, szülei látogatására. Ezeket az utakat szabadjeggyel tette meg. 1940. szeptember 17-én állását otthagyta, szabadjegye azonban a birtokában maradt s ezzel gyakran beutazta a kérdéses Balatonszentgyörgy—Balatonszemes közti részt. A vonatkísérő személyzet nem figyelt különösebben, mert úgy tudta, hogy a vasút alkalmazásában áll.

Ezeknek a lopásoknak egyik sértettje volt báró Apor Gábor, Magyarország vatikáni követe. Elismerése jeléül, a külügyminisztérium útján 400 lírát juttatott el a m. kir. csendőr nyomozó osztály parancsnokságához, a vasúti őrs jutalmazására. Ezt az összeget a nyomozó osztály parancsnoksága — a szolgálati utasítás 73. pontjának megfelelően — a csendőrségi jutalmazási alapnak szolgáltatotta be.

JegenYés Pál főtörm.

Tábori csendőr Kárpátalján — 1939

CSENDŐR VOLT AZ ÉDESAPÁM ...

Írta: Pálházi András törm

*Csendőr volt az Édesapám szép Magyarországon,
örkődött a hegyvidéken, meg a rónaságon!*

*Önfeledten tért pihenni gazdag és a szolgál,
tudva volt, hogy magyar csendőr az oltalmazója!*

*A mi Apánk nem mehetett esti „nyugovóra”,
portyázott és lecsapott az éji tolvajokra!*

*Olykor-olykor beköszöntött a tanya-világba,
nádfedeles kis házikók rózsás udvarába!*

*Nyugalom szállt mindenhová, amerre Őt látták,
mert becsülettel állta helyét az ősi Magyar Vártán!*

*Segélyt nyújtott mindenkinek, hol igazat látott,
de nem tűrte a zsvány, ravasz hazugságot!*

*A mi Apánk harcban is volt a betörők ellen,
védelmezte Szép Hazáját az ellenséggel szemben!*

*A mi Apánk jó munkás is, dolgozik a gyárban,
s minden kincse kis családjá ebben a Világban!*

*Szomorú már a mi Apánk, nem olyan mint régen,
mert Szép Hazánktól távol vagyon, künn az idegenben!*

*Testvéreit legyilkolták ázsiai hordák,
sokat búsul bánatában ami Édesapánk.*

*Ne szomorkodj Édesapám, haza megyünk mi még,
Húsvétra vagy Karácsonyra csendőr leszel ismét!*

*Én tűzöm fel zubbonyodra a koronás jelvényt,
Istenünk majd eligazít és Ő haza segít!*

*Csendőr lesz az Édesapám, büszke vagyok „Rája”!
Oh, Istenem segítsd haza szép Magyarországra,
Nagy-Magyarországra!!!!*

Kanada. 1956. október 21.

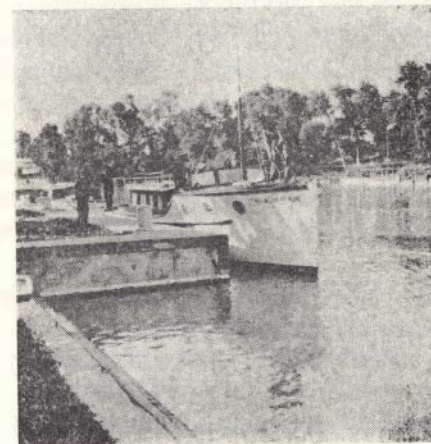
Víziőrsök

A m. kir. csendőr közlekedési és hradó osztály keretein belül, illetve parancsnoksága alatt, 1942. április 1-én kezdődött egy úgynevezett csendőr vizitanfolyam Újpesten, a folyamőr laktanyában, három vagy négy tiszt és huszonhét legénységi állományú csendőr részvételével. A vízi-csendőr tanfolyamra — nagyobb részben — előképzettséggel (utász, folyamőr, hradós, közlekedési) és legalább három évi csendőrségi szolgálattal rendelkező csendőrt vezényeltek.

Az előadók (oktatók) részben a m. kir. kereskedelem és közlekedésügyi minisztérium hajózási osztályának tisztviselői, a m. kir. folyamőrség tisztjeiből és tiszthelyetteseiből valamint a m. kir. csendőrség közlekedési és hradó osztályának tisztjeiből és tiszthelyetteseiből kerültek ki.

A kiképzés főleg kishajó- (20 regisztertonnái) vezető és motorkezelői jogosítvány elnyerésének alkalmazására irányult. Ennek elméleti része a nemzetközi és általános hajózási szabályokat és rendelkezéseket tartalmazó „Hajózási és Rendőri Szabályok” (H. R. SZ.) című könyv szerint történt, míg gyakorlati része a Dunán, később a Balatonon evezős, vitorlás és motoros csónakokkal, folyamőr- és csendőrtisztek vezetésével. A kiképzés anyagához tartozott még: Hajóépítés általános ismerete, hradás (rádió, távbeszélő és távfíró forgalom) „Viziutasítás (V. I. P. T.), amely a területi illetőséggel, a vízhez tartozó épületek, építmények és szerkezetek ismertetésével, valamint a vízbőlmentéssel és általában a vizicsendőr szolgálattel feladataival foglalkozott. Ezekon kívül a Halász- és Vadásztörvények alapos ismerete.

A kéthónapos tanfolyam után, a tanfolyamon résztvett csendőrök

„Gr. Klébesberg Kuno” csendőrhajó a Balatonon

„Hajóvezetői és Motorkezelői Jogosítványt” nyertek, melyet azonban nem kézbesítettek ki, hanem a m. kir. csendőr közlekedési és híradó osztályparancsnokságon őrizték meg.

Az első vizicsendőr őrs (nem fürdőkülönítmény) 1942. június 1-én kezdte meg a szolgálatot, mint olyan, egyelőre a Balatoni Hajózási R. T.-tól bérelt két motoroshajón. Az őrszlaktanya Siófokon, az Andrássy úton volt. Hátsó kapuja a Sió csatorna rakpartjára nyílt, mely rakpartnak a közvetlen kapuelőtti része a viziőrs hajóinak kikötésére is szolgált.

Az első nyár eltelte után, az őrs tagjai, egy-egy hónapi vezénnyelssel a Balaton körüli területi őrsökön teljesítették közbiztonsági szolgálatot, helyi- és személyismeretek nyerésére, illetve kibővítése szempontjából.

A következő nyáron már a balatonfüredi hajógyárban készült három csendőrhajón („Csendőr I.”, „Csendőr II.” és „Csendőr III.”) folyt a szolgálat. E hajók öt részből álló, 20 Reg. Tonnán alúli befogadóképességgel rendelkező kishajók voltak. Az első rész a hajó orrában levő horgonylánckamra, 2. rádió- és hálófülke, melybe egy rádió adó-vevő készülék, két fekvőpad, egy asztal és egy faliszekrény volt beépítve. 3. motorfülke egy beépített 6 hengeres 36 lóerős benzinneművel, munkapaddal és szerzőkkel, valamint a rádiót működtető telepekkel. 4. A motorfülke mögötti, félig nyitott kormányállás; a járőr tartózkodási helye utazás közben. Az itt lévő szerelvényfalra nyert elhelyezést a kormánykerék, a motorhoz tartozó műszerek, óra és egy repülőgép-kompassz. Vihar esetén e rész nehéz ponyvaanyagból készült, rágombolható függönnyel vízmentesíthető volt. 5. Üzemanyagkamra. A hajók felszereléséhez tartozott még egy horgony, két evező, dob- és kikötőkötelek, négy esőköpeny kucsmaikkal, mentőővek és egy hajó után kötött, két evezővel felszerelt mentőcsónak, valamint az elsősegélynyújtáshoz szükséges mentőszekrény, sebtisztító és sebkötöző szerekkel, ollóval, csipesszel és hőmérővel felszerelve és egy hordágy.

A hajók legénysége egy járőrből (jv. jt.) és kezelőkből (hajóvezető és motorkezelő) állott. A hajó parancsnoka mindig a járőrvezető volt. Tereptárgyakhoz való megérkezéskor a járőr a hajót elhagyhatta, míg a kezelők a bevonulásig a hajón tartózkodtak.

A második viziőrs a siófoki viziőrsből vált ki a messzebb fekvő részek könnyebben és gyorsabban való elérhetése végett, amely kilenc csendőrrel és egy hajóval 1944. május 1-én kezdte meg szolgálatát Balatonbogláron.

Még e (1944.) nyár folyamán, úgy a siófoki, mint a balatonboglári viziőrsöket kisebb külmotoros csónakokkal is ellátták.

A viziőrsök szervezése és felszerelése azonos volt a többi őrsökével, azzal a hozzáadással, hogy a viziőrsök járőrei — rendszerint — kistollas táborisapkával, puska és szurony helyett egy 9mm pisztollyal voltak felszerelve.

Járőrszolgálat: A szolgálat éppen úgy, mint a területi, vagy egyéb

őrsökön lehetett rendes, felhívásra, vagy szükségig vezényelt szolgálat.

Csendőrhajón vezényelt szolgálat négy fős, míg egyéb járműveken vagy gyalog vezényelt szolgálat két fős járőrből állott. A naposcsendőr szolgálatot egy csendőr látta el, aki a siófoki őrsön az úgynevezett naposzórában tartózkodott. Az ő feladata volt a rádió- és távbeszélő forgalom lebonyolítása.

Vizicsendőrhajór csak a vízzel szorosán összefüggő (kapcsolatos) területeken (fürdőtelepeken, hajóállomások, mólók) történt esetekben lépett fel, illetve járhatott el, míg minden más esetben csak akkor, ha a késelem veszéllyel járt.

Vihar esetén a csendőrhajón vezényelt járőrök rádiókészültségben álltak, melynél fogva képesek voltak minden a vizen előforduló baleset színhelyén a legrövidebb időn belül megjelenni, a bajbajutottakon segíteni. (Vizbőlmentés, elsősegélynyújtás, stb.). Ha egy vízibaleset a csendőrhajó észlelt, minden további nélkül, teljes sebességgel a helyszínre hajózott. Mások által észlelt baleset esetén az észlelő közvetve, vagy közvetlenül a viziőrsöt értesítette, az őrs a hajót rádióon hívta és a baleset színhelyének közlése mellett a járőrt a mentésre utasította.

A baleset színhelyének pontosabb leírhatására az őrsön és hajókon lévő szélességi és hosszúsági vonalakkal 4 km² területre osztott részletes térkép szolgált.

A szabad látás bármilyen korlátozása esetén (éjjeli sötétség, köd, vagy sűrű zápor) a tájékozódás tájoló (kompassz) segítségével (vakhajózás) történt. Ez úgy volt lehetséges, hogy a megelőző szolgálatok alatt, jó látási viszonyok mellett, a járőrök összegyűjtötték a tereptárgyak között lévő egyenes útvonalak irányadatait, melyekről az őrsparancsnokság kimutatást szerkesztett. Ezeknek egy példányával az őrsöt és a hajókat is ellátták.

Fürdőtelepeken, hajóállomásokon és a partok egyéb részein és személyhajókon szolgálatot teljesítő vizicsendőrhajőrök által közvetlen közelükben észlelt balesetek esetén, az illető járőrök vizijárművet igénybe vehettek. Adott esetekben a mentés úszva is történhetett.

A viziőrsök javaslatára a Balatont érintő járások főszolgabírái elrendelték a Balatonon közlekedő összes vizijárműveknek nyilvántartásba vételét, azoknak nyilvántartási számmal való ellátása mellett. A nyilvántartásban szerepelt a vizijármű anyaga, építési-módja, méretei, színe, esetleg neve és száma.

Még több hasonló intézkedés állott kidolgozás alatt, melyek egyrészt bűncselekmények és balesetek megelőzését célozták, másrészt az elkövetett bűncselekmények kinyomozását könnyítették, illetve biztosították volna. H

Beszélgetések hangzottak még el további vizicsendőrőrsök felállításáról a Velencei tavon és a Dunán is.

Krmendi János őrm

A HIT SZOLGÁLATÁBAN

1965. augusztus 15-én „Nagyboldogasszony Napján” Chicágóban a magyar rk. templomba d. e. 10 órakor kezdődő misére mentem. Magyar József dr. plébános úr szentbeszédéből igen megragadta figyelmemet azon gondolatfűzése, amikor fejtegette a kereszténység megmentését. — És hogy nem csak a papoknak a kötelessége, hogy az Istenben való hitet terjesszék, hanem minden keresztény embernek kötelessége, mert a Zsinati Atyák is meg fogják ezt szavazni.

Engedtessek meg nekem, hogy leírjam azt, hogy a m. kir. csendőr nemcsak a közbiztonsági szolgálatban állta meg a helyét, hanem a „hit-szolgalatban” is.

Nézzük csak, hogy is volt ezelőtt 25 éve. — Amit le akarok írni, ez csak egy kis töredék a sok közül. Volt egy igen öreg rk. plébános Köbölkút községben. Amikor meghívott, mint öpk-t, hogy tekintsem meg a kertjében levő szép gyümölcsfáit, akkor beszélgetés közben említette, hogy „maguk csendőrök az emberek testőrei, mi pedig, 'papok' az emberek lelkiőrei vagyunk.” Annak a Marczinka Imre plébános úrnak a szavai sokszor eszembe jutnak.

A sors nekem is megadta azt, hogy a boldogságtól remegő lélekkel léphettem a visszatért magyar Felvidék földjére, majd pedig drága Erdélyünk bérci közé. Tudják jól a bajtársak, hogy nem szórakozást jelentett az, hanem férfi erőt mindennél nagyobb próbára tevő, megállás nélküli örökös munkát, a semmiből teremtés nehéz harcát, sorozatos akadályok leküzdését. De örömmel tettük mindannyian és az isteni Gondviselés iránti hálás szívvel, hogy végre a trianoni határokon túl dolgozhatunk. Mennyit vártunk arra a magyar feltámadásra, s hogy akkor meg volt, láthattuk igazán, hogy milyen halálból támadt nekünk fel.

Így fogtunk hozzá a munkához. Amikor Homoróklánd-i örs állomásra érkeztem, megfogott valami. Megéreztem, hogy milyen felelősséggel tartozom a sokat szenvedett székely testvérnek, nemcsak vagyoni, hanem lelki javaiért is. Hűsz keserves esztendő harcában, tengődésben sok ment veszendőbe ebből is, abból is. Figyeltem hát mindenre.

Vég Mihály Homoródújfalui unitárius lelkész úrral, — aki abban az időben Homoródkládon (Sándor Gergely unitárius esperes urat, — elhalálózása után — helyettesítette) nagyon jó baráti ismeretségbe kerültem. — Ő említette, hogy van a faluban két család, akik semmiféle váláshoz nem tartoznak. Ezek kiközösítették magukat a falu népéből, eldobták ősi hitüket, felekezetenküliek voltak. Szívós büszke és konok fajtaból valók voltak, nem változtatják könnyen elhatározásukat. Amit egyszer kimondtak és megtettek, azt állják minden áron, még ha belepusztulnak is. Így hát beszélhetett hozzájuk a lelkészük, biztathatta a bíró, jegyző, rághatta fülüket a sógor, koma, megmaradtak keményen a „Nem” mellett. Elkerülték az Isten házáat, s el őket is az emberek.

Nem nézhettem azt az önkéntes száműzetésüket. Gondoltam, hogy

ha nem is használ a saját fajtájukbeliek biztatgatása, talán hallgatnak a messziről jött magyar testvér szavára. Ürügyet kerestem, hogy szóba álljak velük. Derék tisztességtudó emberek voltak, mint a többiek, azt hittem hamar dülőre jutok velük, de azt csak addig hittem, amíg a vallásról szó nem esett. Mert, amikor azt kérdeztem, milyen vallásúak, olyan hidegen és keményen mondták, hogy nincs vallásuk, felekezetenküliek, amiből konokságukat megéreztem. Később aztán igen barátságosan és türelmesen kezdtem hozzá a munkához. Kérdezősködéseimre elmondták, hogy 10 éve szakadtak el a katolikus vallástól. Hogy miért, erre csak zavaros választ adtak.

Inkább magamban beszélni kezdtem, hogy sajnálom őket, szomorú életük lehet. Nem akarják Krisztus Urunk terhét, fájdalmait viselni, keresztjét hordozni. Pedig Krisztus nélkül élni lehetetlen. Az az ember, aki Istenben nem hisz, a vallást nem tiszteli és templomot nem látogat, az embertársait se tiszteli s így nem méltó embertársai tiszteletére, de Isten kegyelmére sem. Az ilyen embereket kiközösíti a társadalom. Már pedig a kiközösített ember olyan, mint a bélpoklos, mindenki fut előle. Micsoda halálos bűn az Ég és Föld Urát megtagadni. Kértem őket, lássák be, hogy hamis útra tévedtek és igyekezzenek Istenhez és az Egyházhoz visszatérni. Van-e megalázóbb valami, mint pap nélkül meghalni és állati módon elföldeltetni!

Látszott embereimen, hogy a kis lecke hatott rájuk, de az Egyházhoz visszatérni, hallani sem akartak. Én sem hagytam magamat. Rövidesen megint találkoztam velük s a beszédet észrevétlenül megint a kérdésre tereltem. Elmondtam, hogy Magyarország jogállam. Ott mindenkinek meg vannak a még polgári jogai, de kötelességei is. Szent István birodalmában mindenkinek tisztelni kell nemcsak a világi, hanem az Egyházi törvényeket is. Csak ilyen ember jó hazafi, ilyenek, mint a székely testvérek. Csak ők akarnak pogány módon külön élni? Embereim gondolkodásba estek s nemsokára kijelentették, hogy hát törhetetlen magyarok, és ha csak az hiányzik, hogy kibéküljenek Istennel és visszatérjenek az Egyházhoz, megteszik azt is.

Molnár Sándor rk. lelkész úrral Homoródkarácsonyfalván, megbeszéltem az eredményt, s egy vasárnap délelőtt 9 órai misére együtt mentem Sós Domonkos és Kertész Mózes 10 tagú családjukkal, akik meggyónak, megáldoztak. Molnár lelkész úr a prédikációjában említést tett a „bűnösök megtéréséről”.

Tehát visszatértek az Egyházba s a legbűzgóbb templombajárók voltak. Embertársaik bizalmát visszanyerték, most már nem bújkálva, hanem felemelt fővel járnak (talán még most is, ha élnek).

Hálálkodva mondták, hogy egy lidércnyomás alól szabadultak meg, Isten áldását kérik a magyar csendőrségre, melynek egyik tagja megváltást hozott számukra. Én is hálát adtam az Istennek. Úgy érzem, hogy ezzel egy igazi csendőr munkát végeztem.

Chicago. USA, 1965. augusztus 16.

Jegenyés Pál, főtörm.

GYERMEKKORI EMLÉK

Öt éves kislány voltam, mikor az események történtek. Biharmegyei falunkba váratlanul hazatért a csucsai őrsön szolgáló és nálamnál jóval idősebb Kerekes Lajos csendőr őrmester bátyám. Puskáját is magával hozta. Csak az asszonyok pusmogásából éreztem, hogy valami nagy baj van!

Az asszonyok Lajos bátyámat eldugták egy kukorica göréba és jó pár napig nem is láttam. Egy ködös őszi délután futótűzként terjedt a hír, hogy a kommunista hadsereg feladta az erdélyi frontot és a vörös katonák menekülnek. Nem sokat értettem az egészből. Váratlanul megjelent a bátyám, dísz zubbonyát viselte, mellén kitüntetései csörögtek. Hosszú szuronyos puskájával kiállt a ribizlibokrok mögé és figyelt. Kertünk végén egy harmadrendű műút húzódott, jobbra a kerttől a temető terült el. Odamerészkedtem a bátyám mögé, ő rámmordult, elkapta a gabancomat és a földre nyomott. Majd féltérdre ereszkedett és a puskáját célzásra emelte. Én is kikukucsáltam és láttam, hogy micisapkás, vegyes, fáradt társaság jön felénk az úton. Őrmester bátyám tüzelt, legalább 20-25 lövést adott le az útra. Felszóltam hozzá és kérdeztem: — „Miért bántod őket?” —, a bátyám így válaszolt: — „Büdös kommunisták, eladtak bennünket, most meg menekülnek;” —

Másnap vasárnapra virradt. A falubeliek a temetőbe vonszolták a halottakat és a pap illően eltemette Lajos bátyám ellenségeit. Jött a hír is, hogy közelednek az oláh katonák. Temetés közben a férfiak káromkodtak, az asszonyok sírtak. Délután mindenki ideges volt a faluban.

Sógorunk volt a községi bíró, átjött hozzánk és hangos vitába keveredett a bátyámmal. Végül a bátyám zárta le a vitát: — „Te azt csinálsz, amit jónak gondolsz, én pedig azt, amit szívem parancsol!”

Az asszonyok sírtak, jajveszékelték. A bátyám meghúzta derékszíját, magához vette ismét puskáját és kivonult a kert végébe, közel az úthoz. Az éjjeli őrt és a csöszöt kiküldte előre az útra puhatólózni. Én ott lesekedtem a kukorica szárazak mögött és mindent láttam.

Közeledett az este, szürkült az ég. Futva jöttek vissza a hírhozók, az éjjeli őrt és a csösz, mondták, hogy közelednek az oláh katonák. Bátyám valami üzenetet küldött Klika bácsinak, a helybeli románok vezetőjének, majd tüzelőállásba helyezkedett a kert végén. Egyszer csak Klika bácsi érkezett vagy tíz helybeli románnal, fegyvereket és sok lőszerrel, kézigránátot hoztak, ők mind résztvettek a háborúban, a K. u. K. hadseregben, vagy a honvédségben szolgáltak, Klika bácsi őrmester volt és magyarul perfektül beszélt.

Lajos bátyám célzott és nagyot dörrent lövése. A falubeli oláhok is tüzeltek, zengett a kert! A közeledő oláh hadsereg is lőtt, majd mene-

kültek s félóra múlva csend volt. Bátyám megsebesült, mellét lövés találta, kórházba vitték.

4 nap múlva az oláh hadsereg követeket küldött és tárgyalni keztek bíró sógorunkkal. Lajos bátyámnak semmi baja sem lett, csak havonta ellenőrizték, 8 évvel ezelőtt halt meg 68 éves korában. A helyi románoknak, köztük Klika bácsinak se lett baja az új román világban, mert a faluban senki se beszélt!

Trianon 50 éves évfordulóján emlékezzünk azokra az erdélyi románokra is, kik a magyarokkal együtt védtek az ősi földet a bevonuló regáti oláhokkal szemben! Ez volt az erdélyi szellem.

Bátyám vitéz magatartása viszont nekem maradt örök emlék. 1939-ben már nem tudtam tovább várni és biharmegyei falunkból barátaimmal együtt átszöktünk Magyarországra, ahol nemsokára csendőr lettem.

Kerekes Ferenc szakv.

Egyszázhusz kiderítetlen eset

120 kiderítetlen eset — Uram Isten — 20 is elég volt ebből ahhoz, hogy az előjárók „rágják” az őrsparancsnok „sonkáját”, de 120, ez már túl sok volt; igaz, nem sok őrs „dicsekedhetett” ily tömegű nyilvántartott kiderítetlen esettel. Ennél borzalmasabb csapás nem is érhetett egy őrsöt.

Az őrsön szemlélő előjárók súlyos „megdöbbenésüknek” adtak kifejezést a szemlejegyzőkönyvben s erélyesen sürgették a közbiztonsági helyzet javítását „minden rendelkezésre álló eszközzel” — nem mulasztván el a szárny szemlejegyzőkönyvében is kifejezésre juttatni a szárny közbiztonsági állapota felett való aggodásukat, ami egy szárnyparancsnoknak sem okozott kellemes érzéseket s néha „következményeket”.

A magam részéről nem szerettem azokat az őrsöket, ahol nem voltak kiderítetlen esetek. Hogy is álltunk ezekkel a „kiderítetlenek”-kel?

Minden bűncselekmény nem derülhetett ki — éppen annak sajátosága folytán. Ha ennek ellenére minden bűncselekmény „kiderült”, azaz nem voltak kiderítetlen esetek, annak különböző „okai” lehettek:

- a) nem iktatás;
- b) „erőszakos” kiderítés;
- c) „leminősítés” kihágással, (értékhatár);
- d) feljelentés visszavonása (ahol lehetett);
- e) a bűncselekmény meg nem történnének bizonyítása;
- f) panasztevő eltanácsolása;

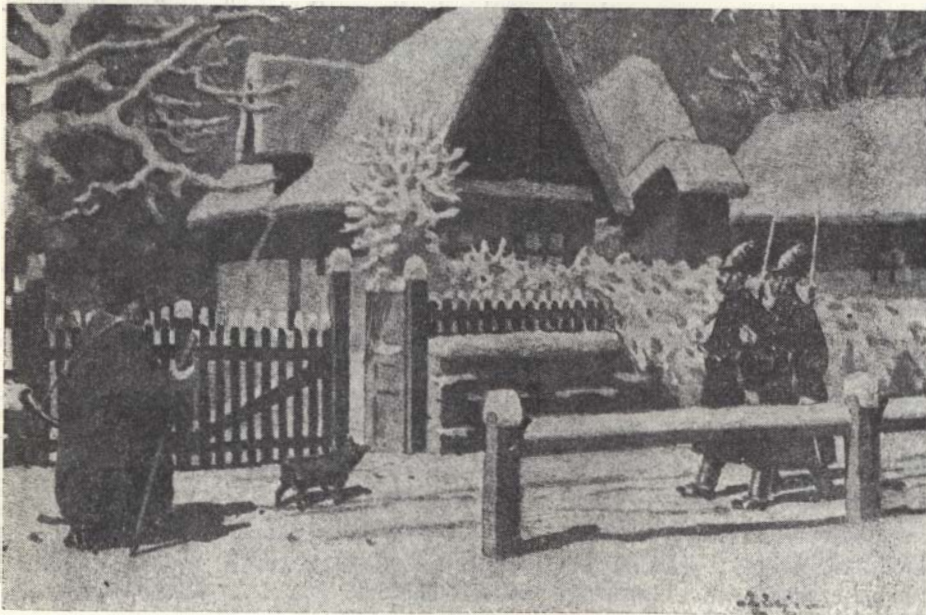
stb., stb. aszerint, hogy az őrsparancsnoknak az előjáróktól „irtózása” vagy „félelme” a kiderítetlen esetektől és milyen kiutat talált a paragrafusok útvesztőjében. Ennek azonban legkevésbé az őrsparancsnokok voltak az okai, hanem a „félelmet okozók”.

Na, de lássuk az eseményeket!

25 évvel ezelőtt az egyik Budapest-környéki szárny parancsnoka voltam. Ez a szárny 21 őrsével, a főváros közelségével, 2 hónapos különleges szolgálatával, valamint a gyakori udvari vadászatokkal nem a könnyű fajsúlyú szárnyak közé tartozott.

Történt az egyik nagyon mozgalmas Pest-környéki őrsön —, amikor a húsellátás körül az első nehézségek mutatkoztak —, hogy a kiderítetlen esetek száma elérte a 70-et, majd a 100-at s rövid időn belül 120-ra emelkedett. A 2—3 kiderítetlen esettel működő őrsön a 3 és 120 közötti különbséget, rövid idő alatt elkövetett tyúk-lopások okozták.

Egy-egy éjszaka 2—3 helyről 25—30 baromfi tűnt el bezárt ketrecek-ből, anélkül, hogy a tettes, vagy tettesek a legcsekélyebb nyomot hagyták volna maguk után. Az őrs- és szakaszparancsnok mindent elkövetett, hogy részben kiderítse az eseteket, másrészt, hogy megszüntesse a továbbiakat. Ehhez igénybe vették a nyomozó alosztály támogatását, a szomszédos rendőrkapitányság segítségét s a kiterjedt „B” hálózatot. Az állandó igazoltatások, letartóztatások és igazán fáradságot nem ismerő nyomozás teljesen eredménytelen maradt, — sőt, bekövetkezett az a

Gyalogjárőr téli éjjel

legnagyobb „szégyen”, hogy egy éjjel elvitték az őrs közgazdálkodásának 20-egynéhány szép tojóját is.

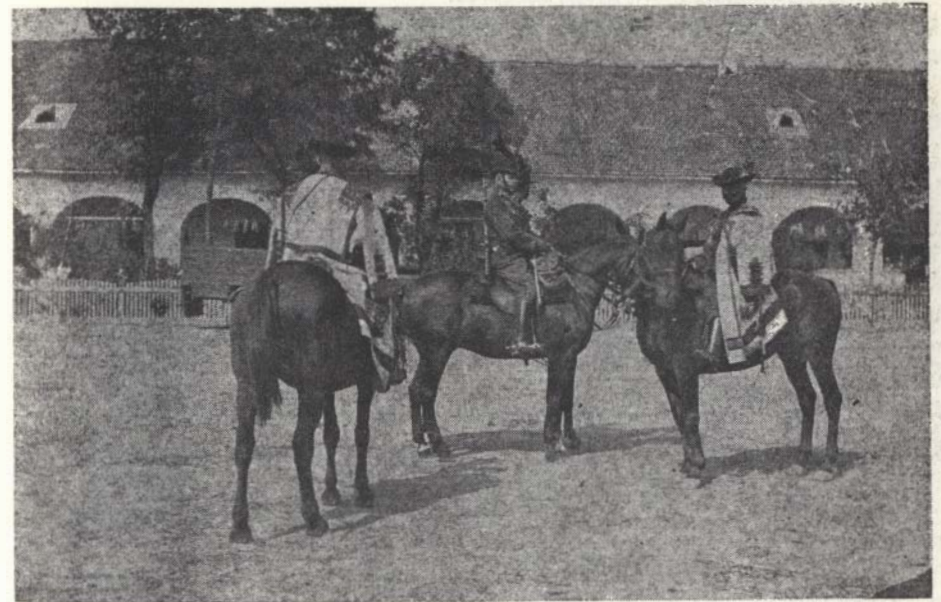
Ez már sok volt, B. J. alhdgy, kiváló, derék szakaszparancsnok kitelepedett az őrsre és irányította a nyomozást. A lopások azonban nem-hogy kiderültek volna, de tovább folytatódtak és már a 100-hoz közel jártak.

Az őrs legénységét részint a fáradtság, részint az eredménytelenség borzalmasan lehangolta és majd 10 nap után bevonuló szakaszparancsnoknak is földig lógott az orra, pedig egyébként vidám ember volt.

Itt már többet kell tenni, mint amit az utasítások előírnak számomra — gondoltam magamban, — és a Térképészeti Intézettől beszereztem a község felvételi térképét (1:10.000) és összedugtuk a fejünket a szakaszparancsnokkal.

A térképen pontosan kigombostüztük a lopások helyeit. Feltűnt, hogy a 4 évvel ezelőtt elhagyott volt őrlaktanya közelében egyetlen lopás sem fordult elő; ennek okát nem tudtuk megfejteni, pedig milyen egyszerű volt.

Más támpontot nem nyertünk és így nem maradt más hátra, mint a nyomozás kérdése alapján feltevéseket állítottunk össze. Ezeket részleteiben megbeszéltük és késő este lett, mire mindent egybevetve, az a meggyőződésünk alakult ki, hogy a tettes, vagy tettesek csak kőbányaiak lehetnek, — ami rendőrségi terület volt.

Lovascsendőr járőr a Hortobágyi Csárdánál találkozik a csikósokkal

Úgy határoztunk, hogy egyelőre abbahagyunk minden nyomozást csupán a Kőbánya és Rákoshegy határát fogjuk — amennyire lehet zárt les alatt tartani.

A felvételi térkép szerint —, ha jól emlékszem — ehhez 15 járőrre lett volna szükség, amihez 30 cső. szükséges. Az őrs létszáma azonban csak 22 fő lévén, az egyéb szolgálatok miatt 8 járőrnél többet nem tudott kiállítani. Ezért a szomszédos rákoscsabai (20 fő) és cinkotai (10 fő) őrsöktől kellett a hiányzó 7 járőrt (14 főt) naponta kerékpáron egyenesen a kijelölt helyre irányítani. Az őrszhatár lezárásában így naponta a szakasz- és őrsparancsnokot is beleszámítva 32 fő vett részt (egész szép kis összpontosítás a B. M. engedélye nélkül).

A kiadott írásbeli intézkedés szerint a hézagmentes, tábori-őrszerű lezárás azonnal kezdetét vette a szakaszparancsnok személyes irányítása alatt.

Nagy érdeklődéssel vártam a fejleményeket az osztályparancsnok úrral egyetemben, akit tájékoztattam a helyzetről és a szakaszpk-nak meghagytam, azonnal telefonáljon, ha valami érdemes történik.

Eltelt 10 nap — semmi esemény, azaz mégis, a lopások megszűntek.

Már-már arra gondoltam, hogy a feltevésekbe hiba csúszott és felesleges ennek a 32 cső-nek nap-nap mellett éjjel egy, két óráig való fárasztása, amikor a 11 napon éjjel 22.45-kor a szakpk. telefonon jelentette a lakásomra, hogy megvan a tettes, egy kőbányai cigány személyében. Nem tagadom, ezen az éjjel én is jól aludtam és nem álmodtam a szemlejegyzőkönyv megjegyzéseivel.

A továbbiakat az ezen ügygel kapcsolatos kivizsgálás során a helyszínen szerzett megállapítások alapján rögzítem:

A 11. nap este 20 óráig mind a 15 járőr szabályszerűen elfoglalta a lesállítását. Szép, meleg szeptemberi este volt, felhős, gyér holdvilággal.

21.30-kor az egyik járőr észlelte, hogy Kőbánya felől egy férfi közeleg, két burgonya tábla közötti gyalog ösvényen. A járőr bevárta a közeledőt kb. 2 m. távolságra, amikor a leshelyről kiugorva azt megállásra szólította fel. A polgári egyén ledobta a vállán volt zsákot, a járőr két tagját valósággal szétdobálta és a lezárt körön belül Rákoshegy irányába futott kb. 150 m. távolságra. Ott beleütközött egy másik járőrbe, amely már amúgy is figyelte a szomszéd járőrnél történt zajra. Ennek a járőrnek egy hatalmasan megtermett prb. cső. tagja puskáját letéve ráugrott a rohanóra és azzal a krumpli bokrok között bírkózásba kezdett, mindaddig, amíg a helyszínre érkezett 6 másik csendőr annak véget vetve megbilincselte és kijelentette elfogását.

Az elfogott egy 25 év körüli 180—190 cm. magas, erős, izmos cigány volt, akinél egy úgynevezett herélő kést találtak.

Az elfogottat az őrsre kísérték, ahol a szakasz pk. röviden kikérdezte. A cigány beismerte az összes baromfi lopásokat, és előadta, hogy 5 évvel azelőtt kb. egy évig kőművesek mellett dolgozott a község külön-

Csendőr a repülés gyermekkorában Mátyásföldön

Sí járőr a Kárpátokban

Közlekedési járőr 1930-ban

böző helyein és azt úgy ismerte, mint a tenyerét. Nagy meglepetés volt a számára, hogy az őrsköltözött régi helyéről, amit szigorúan kerülgetett és fogalma sem volt arról, hogy az őrskjait is ellopta. Előadta, hogy az utóbbi 2 héten át betegen feküdt és ezért nem járt lopni, ami általában igen jól jövedelmezett részére.

Személyleírásának felvétele után tekintettel a késő éjszakai időre az őrskpk. a foglyot a község házára kísértette, ahol azt egy bizalmi egyén jelenlétében egy még járőrtársi iskolát nem végzett prb. cső. fogolyor felügyeletére bízta.

1 óra tájban a fogoly arról panaszkodott, hogy a hátrabilincselte keze megdagadt, nagyon fájlalta, kérte bilincselje előre a prb. cső. A fogolyor ezt 2 ízben megtagadta, azonban harmadízben teljesítette a B. egyén segítségével.

3 óra körül a fogoly kikérezkedett szükségletre; a prb. cső. kikísérte az udvarra, ahol maga is ingeret kapott és mikor a fogoly meghallotta, hogy a prb. cső. végzi a dolgát, a néhány lépésre levő nyitott kapun át a község háza udvaráról kiugrott, kb. 100 m-t futott, majd egy magas kőfalon átvette magát és eltűnt az éjszakában. A meglepetéséből felocsúdott prb. cső. a menekülő után vetette magát, azonban a 2 m-es kőfalon a puskájával együtt átugrani nem tudván, igyekezett azt megkerülni, majd reggel 4 óráig ide-oda szaladgálva a községben a fogoly után csak negyed 5 felé, halálosan kimerülve, jelentette az őrskön a fogoly szökését.

Az olvasók elképzelésére bízom, a szakasz- és őrskpk., valamint az őrsk többi tagjainak lelkiállapotát, nemkülönben azokat a díszítő jelzőket, amivel a fogolyor prb. cső-t felruházták.

Hogy ki, mikor, hol és mennyiben követett el hibát a fogoly szökésével kapcsolatban, az olvasók megítélésére bízom, lehet rajta elmélkedni.

Még csak annyit, hogy a prb. cső-t a fogolyszökés miatt megbüntették és az őrsk továbbra is nyilvántartotta a 120 kiderítetlent.

Majd egy év múlva a cigányt a bpesti nyomozó alosztály a kőbányai rendőrséggel karöltve emberölés nyomatékos gyanúja alapján elfogta és így az őrsk is leírhatta a kiderítetlenjeit.

Úgy emlékszem így történt az eset, bár a 25 esztendő az eseményeket kissé elhomályosította, de ebből a távlatból visszatekintve tisztán érzem, ha nehéz is, de nagyon szép és sokszor érdekes, izgalmas volt a mi szolgálatunk.

Anglia, 1965.

K. L. alez.

KÁRPÁTI EMLÉK

Tavaszbahajló télutó volt 1939 márciusában, amikor a zuzmarás dér megenyhült és Nagyszöllősön újból vonatra szálltunk. A levegőben füst és vér szaga keveredett, a lelkekben várakozás, meghatározhatatlan hangulat, valami türelmetlenséggel párosult vágyakozás volt: látni, tisztán látni, tenni és igazságot tenni! Már szinte hallani lehetett az ezeréves haza szíve dobogását, melynek ütemére a felszabadult lelkek szárnyán ősi vezényszavak pattogva szálltak s acélizmú harcosok törtek előre, előre, fel a Kárpátok gerincéig!

Ők megelőztek minket, a határ vadász harcos alakulatok hathetes ujjoncai 24 óra alatt elérték az ezeréves határt, megtörték minden szics ellenállást és fennt a szent ország határon tisztelegtek a lengyel baráti és testvéri nemzet csapatai előtt!

Indulásunk előtt tíz önként jelentkező csendőrrel átkutattam a vasútvonal környékén fekvő sűrű erdőt, elfogtuk a csellengő szics gárdistákat és a széthullott cseh hadsereg menekülő katonáit.

Vonatunk lassan haladt az ősi tájon, a hatalmas MÁV mozdony dohog-

A Kárpátok gerincén az ezeréves lengyel—magyar határon

va fújta a füstöt az emelkedőkön. Gyönyörű erdős részek szántóföldekkel váltakoztak. Néhol a lezajlott rövid harc emlékei: cseh halottak temetetlenül... Vagy szics gárdisták, kiket a csehek kényszerítettek ellenállásra. Kár volt értük, régi hűséges ruszin honfitársaink félrevezetett utódai!...

Majd felocsudtunk a merengésből s Dr. Bánky László fhdgy úrral nő-tába kezdtünk: — „Nem kell nekünk idegen égbolt, egy porszeme se a világnak, csak az kell, ami a miénk volt, igazságot, igazságot, igazságot Magyarországnak!” — Néhányszáz csendőr együttes éneke túlharsogta a vonat zalkatolását!

Huszton megtörtént az elosztás. Részletekben, vonaton és tehergép-kocsikon indultunk új beosztási helyünkre, hogy ott megszervezzük a személy és vagyonbiztonságot. A lakosság mindenütt újjongva, éljenezve fogadott, sok helyen virágesőn és ácsolt diadalkapun haladtunk át. 16 csendőrrel Rahóra kerültem, ott a volt cseh csendőr laktanyába szállásoltunk be.

Azonnal cselekedtünk: környezettanulmány, teendőink elosztása, a község és környékének leportyázása, ismerkedés a község lakóival stb. A hangulat nyugodt volt, a lakosság igazi bizalommal tekintett csinos megjelenésű, barátságos, de vasfegyelmű járőreinkre. Rahó összetétele vegyes volt, a zöme ruszin, a magyar utca csak kisebbik része a községnek.

A vasárnapi misén mind résztvettünk, a lakosság először jött templomba a felszabadulásuk után. A templom kicsinek bizonyult, sok hívő

A csendőr tiszti tanfolyam hadapródjai bevonulnak Kassára 1938-ban

kinn rekedt. Egy emberként énekelte mindenki az ősi árpádházi himnusz: — „Isten hazánkért térdelünk előtted...” — majd könnyes szemekkel és teli torokkal, hittel az „Isten áldd meg a magyart...” nemzeti himnuszunkat.

A ruszinok közt voltak bizalmatlanok is, de azonnal megenyhültek, mikor híre járt, hogy járőreink kinyomoztak egy 15 évvel ezelőtt elkövetett betöréses lopási esetet és elfogták a tetteseket. Majd Tóth Ferenc őrm járőrvezető kibélikített két verekedő unokatestvért s megoldotta a vitás határproblémát is a házaik közötti gyümölcsösben.

Az eseten magam is elgondolkoztam. A két Baranyuk unokatestvér nagyapja még Bárány nevet viselt, Kassa vidékéről települtek ide talán a nagyságos fejedelem talpasainak utódai voltak. A magyar nyelvet csak törve bírták és ruszinnak vallották magukat, anyjuk, nagyanyjuk ruszinok voltak.

Borsos tanítót tolmácsként alkalmaztuk, mert egyformán beszélt magyarul és ruszinul, az iskolában a cseh idők alatt is egyformán tanította a magyart és a ruszint. Fájt a megjegyzése, mert ő is ruszinnak tartotta magát, erre a vidékre szakadt, régen lélekben is magyar elődeitől.

Rohan a idő, megszerveztük őrskerületünket, útvonalportyázó, megelőző szolgálatot végző, nyomozó járőreink állandóan a körletet járták, néha az országhatáron portyázott a kakastollas járőr, mindenütt bizonyítva hűségét a lakossághoz, a Szent Korona földjéhez, a személyi és vagyonbiztonsághoz, pártatlansághoz. Néhány hónap után már a lakosság teljes bizalma és szeretete övezte a hazatért vidék kakastollas katonáit.

vitéz Koppányi Imre, alhdgy.

JÁRŐRBEN

Megelőző szolgálat alkalmával Gönyü községben arról értetültem a vendéglőstől, hogy előző este egy gyanúskülsejű fiatal ember drágának látszó fényképezőgépet árusított vendéglőjében. Az illető záráskor távozott egy hajóssal. Utánuk nézett s látta, hogy a fiatal ember egy kerékpárt tolt maga mellett és Komárom felé indultak. Föltevésem volt, hogy a gyanús egyén nem indult hosszú útra késő éjszaka s hogy az éjszakát valahol a közelben töltötte. A hajóállomásra indultam, hogy a hajós személyét megállapítsam, s tőle közelebbi adatokat puhatoljak a gyanús egyénről. A vendéglő és a hajóállomás között egy étkezde előtt fához támasztva láttam egy kerékpárt, kis csomaggal a tartóján. Följegyeztem a tábláján lévő nevet, melyről láttam, hogy nem helybeli. Bementem az étkezdebe, s ott láttam a vendéglőstől kapott sze-

mélyleíráshoz hasonló egyént. Érdeklődésemre az étkezdetulajdonos közölte velem, hogy nem ismeri az illetőt. Míg az étkezde tulajdonossal beszéltem, vendége látható idegességgel fejezte be az étkezést és távozni akart. Követtem, mikor a kerékpárhoz ért, kértem a kerékpárigazolványát. Mivel sem kerékpár, sem személyazonossági igazolványa nem volt, a főnálló gyanús körülmények miatt őrizetbe vettem és személymotozást tartottam, melynek során a kerékpáron lévő csomagból fegyencruha került elő. Tagadta, hogy a ruha az övé. Állítása szerint a csomag a kerékpáron volt, amikor azt a tószigetcsilizközi község háza előtt lopta és a csomag tartalmát megsem nézte. Mivel alapos gyanúm volt, hogy veszélyes egyénnel járok el, elfogtam és járőrtársammal megbilincseltettem.

További nyomozás során kiderült, hogy a fényképező gépet Komáromban egy parkolt gépkocsiból lopta s azt előző este egy hajósnak 70 pengőért eladta. A hajóstól a fényképezőgépet, foglyomtól pedig a fényképezőgép árából megmaradt összeget, valamint a lopott kerékpárt bűnjelként őrizetbe vettem és azokat további megőrzés végett Gönyű község előjáróságának adtam át. Foglyomról ujjnyomat alapján priust kértem, melynek alapján kiderült, hogy szökött fegyenc s tényvázlat alapján átadtam a győri ügyészségnek. Komáromi és a tószigetcsilizközi őrsőket az ügyben értesítettem.

Az ügy befejezése után kétnapra, reggel egy piros gépkocsit láttam az őrs előtt parkolni, mivel az hasonlított az osztályparancsnok úréhoz, az őrsparancsnokom még lakásán volt, s én csak egyedül voltam, indultam, hogy jelentkezzem az osztályparancsnok úrnál. Folyosóra érve láttam, hogy egy csinos hölgy jön az őrsre. Bemutatkozott, hogy Nagy Jenőné grófnő Budapestről és Nagy csendőrt keresi. Közöltem vele, hogy én vagyok, mire elővett egy újsághirdetést, melyből azt olvasta, hogy 1.000 pengő jutalmat ígér annak, aki a fényképezőgépét kézrekeríti, mivel értesülése szerint az én vagyok, a jutalom az enyém. Megköszöntem az ajánlatát, s közöltem vele, hogy mi szolgálati kötelességünket hivatalból teljesítjük és azért semmilyen egyéni jutalmat nem fogadhatunk el, de mivel a grófnő tovább ragaszkodott a jutalom adásához, azt ajánlottam, adja csendőrségi jutalmazási alapra, mire a hölgy látható elégedetlenséggel távozott.

Utána kb. egy hét múlva kaptam egy komáromi ügyvédtől értesítést, hogy melyik komáromi bankban van számomra az 1.000 pengő elhelyezve.

Ezt az összeget az infláció, pénzváltozás megsemmisítette, egy túl-erőben lévő ellenség és az azt kiszolgáló rendszer testületünket fölmorzsolta, vagy emigrációba szorította, de az a tény megmaradt, hogy a magyar csendőrt nem megvesztegetni, de még megajándékozni sem lehetett!

Nagy György, őrm.

A VADÁSZ

Aszkéta arcú, elfelejtett Őrnagy Úr!

Szememben ő volt minden idők legnagyobb vadásza!

Sokszor van előttem, mint a múlt emléke a kárpáti fenyvesekkel. Vadászataihoz nagy kucsmát, öreg vadászkabátot, pepita nadrágot viselt. Lábaikra kényelmes nagy vadászcipőket húzott az elmaradhatatlan kamáslikkal.

Mindig kerékpáron ment a hegyek közé, három kutyája: a vizsla, a foxi és a tacskó engedelmesen futottak a kerekek mellett. Ha gyorsabban hajtott, a Waldi névre hallgató forradásos fejű kis tacskó nem bírta görbe lábaival az iramot és 20—30 méterre is lemaradt. Ilyenkor éktelen csaholással adta tudtuk az őrnagy úrnak, hogy ne siessen annyira. A vadászatokhoz nem értők megálltak az utcán, mosolyogtak, de tisztelettel köszöntötték Csűrös Gyula nyugalmazott m. kir. csendőr őrnagyot.

Én, mint hajtó gyerek ismertem meg. A vadászatokon a szokásos ebédidők, pihenők alatt nimródi vadásztörténeteket hallottam tőle. Amikor már mindenki kifogyott a szóból, az őrnagy úr szerényen megjegyezte: — „A legnagyobb lelketlenségnek tartom a szarvasbikát szerelmi nászában megölni!” — Az ilyen megjegyzéseiért sokan különös embernek tartották s megmosolyogták.

Gyermekkoromban, ha a falum környékén vadászott, engem mindig magával vitt. Napokon át behívtuk az őzbakot, de sohase lőtte le! Meg is kérdeztem egyszer: — „Akkor minek a puska?” — „A rókára fiam!” — volt a válasza. Az őzbakon csak gyönyörködni tudott. Lelőtt vadakról, trófeákról sohasem beszélt. De az erdők titkairól annál többet.

Múltak az évek, belőlem csendőr lett, az őrnagy úrból pedig nyugdíjas. Szilveszter éjszakáján, midőn az egész világ hangos mulatozással búcsúztatta az ó-évet és várta a reményekkel teli Új-esztendő, járőrtársammal a Drino Djil (Hármas hegy) közt előírásosan haladtunk a tereptárgyak mellett. Szótlanul tiportuk a havat, mint ahogy szerte az országban ilyenkor ezt tették a csendőr járőrök. Hó borított mindent, a hold szinte nappali fényt árasztott a fehér hótakarón. Meszsi lehetett látni az éjszakában. Hirtelen megálltam! Az egyik fa tetején emberalak körvonala tünt fel!

— „Hé! Mit keres ott a fa tetején?” —, kijáltottam fel. — „Pszt!” —, hangzott a fáról. Felszólításomat megismételtem és megint csak püsszegés volt a válasz. Elfogott az indulat és felkiáltottam: — „Ne püsszegjen nekem mégegyszer! Azonnal jöjjön le! Ne várja, hogy én menjek fel maga után!” — „Ennek sincs jobb dolga, mint Szilveszterkor a fa tetején ülni!” — sűgtam járőrtársamnak.

Az árnyék megmozdult és kezdett lefelé mászni. Miután leért a havas földre, elővette igazolványát és csendesen mondta: — „Csürös Gyula csendőr őrnagy vagyok. Viszont Önök a hangos kiabálással elrontották egész esti fáradozásaimat. Mert ma bejött volna a szenes rókák egyike!” (A kárpátaljai rókákat „szenes rókák”-nak hívják, mert a bundán igen szép fekete árnyalatok vannak).

Közben megismert az őrnagy úr és nevetve kiáltott fel: — „Neked János megbocsátom, amit most tettél!”

Együtt haladtunk az erdészház felé, ahol kispihenőnket írta elő az őrsparancsnok. Az őrnagy úr kutyái türelmetlenül várták gazdájukat az erdészlakban. Járőrtársam tüzet rakott és a vaskályha pattogó tüze mellett hármásban vártuk az ő-esztendő elmúlását. Fejedelmi vacsorát fogyasztottunk: abált szalonna fehér kenyérrel és alkohólnélküli tea!

Közben az őrnagy úr beszélt. Most se emlegette a kilőtt szarvasbikákat és az őzbakokat! Elvonultak előttünk az életben maradt vadak. Puszkagolyó vérgőzétől mentes szarvasbögések, az erdő mélyén élő nagyvadak... Járőrtársammal éreztük, hogy egy nagy vadász mesél: vadrucák költései, szalonkák húzásai, a természet boldog és gondtalan élete terült elénk, az állatok sokszor életre-halálra menő küzdelmei a szabad természetben.

Még negyedóra hiányzott éjfélig. A kis Waldi tacsó kutya fejét gazdája lábára fektette és aludt. Az őrnagy úr az erdők temetkezési vállalkozójáról, a „ravasz”-ról, a „komá”-ról mesélt. Egyszer mégis kiejtette száján a róka nevet. Erre Waldi felugrott, szőrét felborzolta és vészesen kezdett morogni. Tudta, hogy halálos ellenségéről van szó. Mert őkelme már sokszor vívott élet-halálküzdelmet a rókákkal a rókavárakban. Innen ered forradásos feje...

Éjfélkor még pattogott a tűz a kályhában. Harangszó nem hallatszott ide a távoli völgyekbe. Éjfél, Szilveszter! A nyugdíjas ősz őrnagy és a fiatal csendőrijárőr búcsúzott, mint az ő-esztendő az Újévtől! Őt hívta az erdők titka, a vadászok szenvedélye, minket várt a további szolgálát a Vihorlát aljáig, ahol nagypihenőnket töltöttük.

Az újesztendő első perceiben ismét tiportuk a havat. Egyre távolodtunk egymástól, az őrnagy úr eltűnt egy nyiladékban, fent a hegyoldalon a hold fényében ismét előtűnt sötét alakja s kucsmájával integett! Mi még egyszer tisztelegtünk, kezünk egyszerre csúszott le a puskatusára.

Csend volt, békés nyugalom mindenfelé. Mire megjött a hajnal, kiértünk az erdőből s előttünk csillogott az arany naptól megvilágított Vihorlát havas csúcsa!

1940. január 1-et mutatott a naptár.

Nagy János őrn.

Harmincan . . .

Színes történelmünkben augusztus 20-a egyik nagy nemzeti ünnepünk. Szentté avatott István királyunk napja ez. Ilyenkor nemzetünk apraja-nagyja hálatelt fohászt mond Istenhez azért, a különös, megtartó jóságért, amellyel népünknek ily fényes csillagot ajándékozott. Ez, Istentől küldött lángelme és nemes lélek formált át bennünket kereszténnyé és telepítette le a nomád kalandozásokban felmorzsolással, kipusztulással fenyegetett népünket. István királyunk ezzel megteremtette az idegen népek tengerébe beékelődött magyar fajtánk részére e helyen az első ezer esztendő életlehetőségeit. A második ezer esztendőnk lehetőségei most forrnak a történelem titokzatos nagy üstjében. Ehhez azonban most már nekünk is, mint magyarnak, hozzá kell járulnunk áldozatunkkal, hogy az megvalósulhasson. Amilyen a magyarság jelen munkálkodása, olyan lesz annak jövője!

Ámde a vallási életen és nemzeti érzelmeken túlmenően, úgy nekünk csendőröknek, mint a honvéd bajtársainknak, külön is kiemelkedő, fontos ünnepnapunk ez. A Honvéd Ludovika Akadémia ilyenkor avatta végzett növendégeit, akik közül számosan kerültek a mi tisztjeink sorába is.

A lángokban álló világ közepette élet-halál harcát vívó nemzetünk 1944. augusztus 20-án Budapesten zászlódíszbe öltöztette megegyeszer — és talán egy jó időre, utoljára — a Böszörményi úti csendőrlaktanyát is. Pompás nemzeti köntöst öltött magára e nagynevű laktanya most azért is, hogy új csendőrtiszteket avasson és ehhez az ország Kormányzójának képviseletében megjelenő altábornagyot, aki egyben a Csendőrség Felügyelője is, méltó díszben fogadja. Kellemes, napsütéses idő volt, jöllehet az őszi lombhullás idejének elközelgése már rezgett a Dunáról érkező szellő suhanásában. A fák és bokrok még jórészt a nyár zöld színében pompáztak a laktanya udvarán és a nemzeti zászlók magasan lengtek az enyhe szélben, de miként a természetben, úgy az emberi lelkekben is érezhető volt a bekövetkező súlyos idők elé tekintő szorongó feszültség. A nagy harcok ekkor már Hazánk határának közelében dúltak és országunk számos városát érték többízben súlyos bombatámadások. Nem volt ok a vígasságra, de annál több a hűséges helytállásra és a könyörülő Istenhez segítségért való fohászkodásra.

A felavatásra kerülő bajtársak vezényszóra sorakoznak. Sarkaik vonala oly egyenes, mintha puskából lenne kilöve. Szemük, kitüntetések, kardjuk és csizmájuk ragyognak a nap verőfényében. Arcuk napbarnított, kesztyűjük patyolatos fehér, fővegjük a híres fekete kalap, rajta az éberséget jelentő zöldfényű, gyönyörű kakastollal. Kezüik eskühöz lendül és szilárd, férfiasan csengő hangon együtt mondják el annak

szövegét. A jobbszárnyról előlépett bajtárs fogadalmi beszéde után, annak harsány vezényszavára egyszerre villantják ki kardjukat hüvelyéből és a kardnak ősi módon történt fongatása közben ajkukról felhangzik a csendőr fogadalom: „**Híven, becsülettel és vitézül, — a Hazáért mindhalálig!**” Az államfőt képviselő altábornagy buzdító és jókívánó szavai, majd bajtársi kézfogásai után a remek csendőr díszszázad pompás tisztelgő zárómenete következik.

A felavatott bajtársak mind délceg, pompás alkatú emberek. Az új tiszt egyenruha megfeszül rajtuk és kidomborodik a mell. Szép testtartásuk, feszes vigyázzban állásuk és könnyed, biztos mozgásuk mitsem árul el abból, hogy ők bizony már nem éppen mai gyerekek. Életkoruk a 33-56 között mozog. Többen közülük már az első világháború vitézei és kitüntetettjei, de vannak ott várományos vitézek is. Különleges helyzetű és sorsú bajtársak ezek! Tegnap még a tiszthelyettesi kar kipróbált és megbecsült oszlopai voltak s ma már felavatott új tiszték. Arányszámuk: közel egy az ezerhez.

Az avatási ünnepség felemelően szép, de rövid és sima lefolyású volt. Az idevezető út viszont hosszú és küzdelmes. A honvédséget példázva, 1944 elején a csendőrség is pályázatot hirdetett. Eszerint, csendőr csapat-tiszti vizsgára jelentkezhettek mindazok a tiszthelyettesek, akik:

testileg alkalmasak,

büntetlen előéletűek,

legalább 4 középiskolát végeztek,

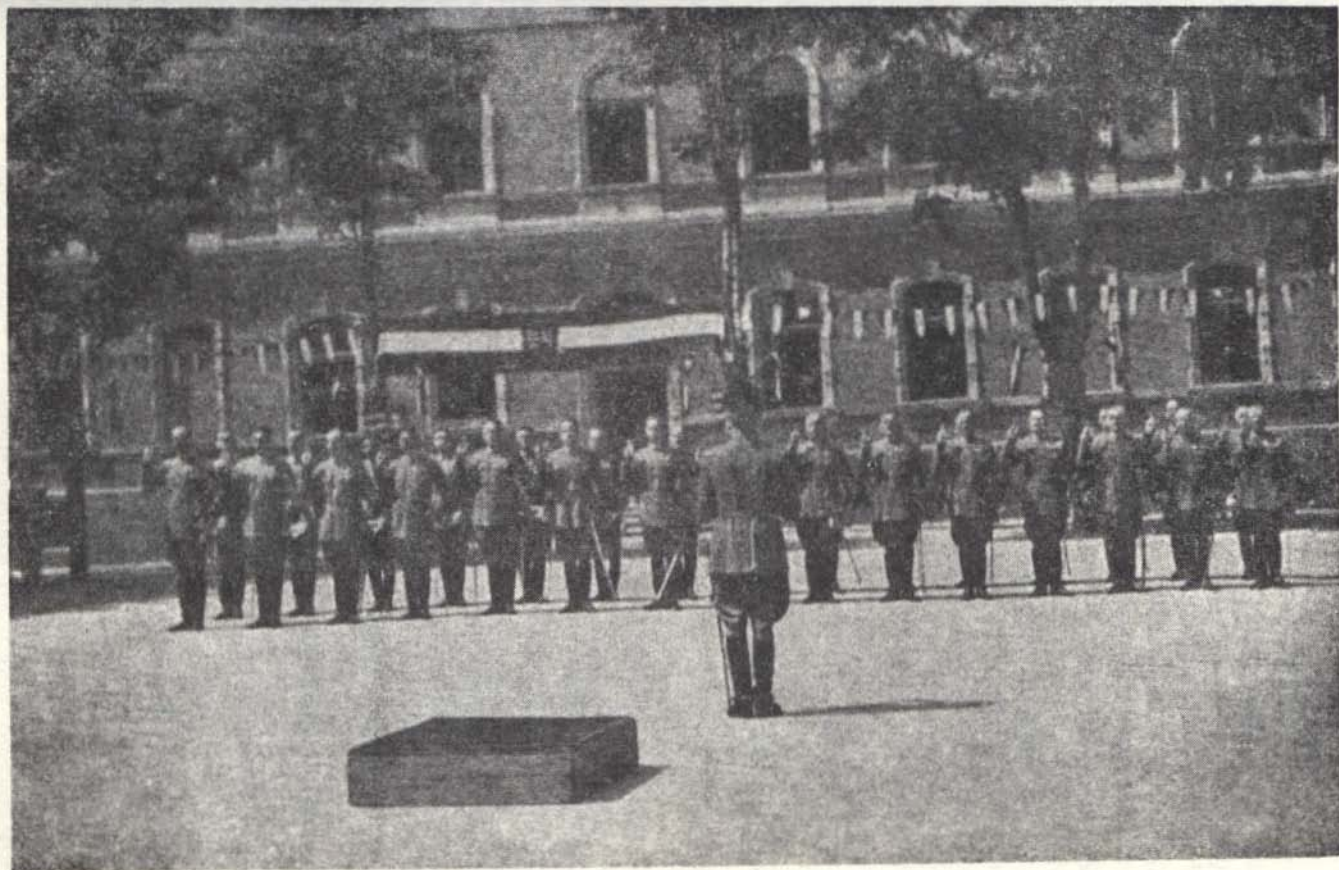
a járőrvezető vagy őrsparancsnok képző iskolát kiváló eredménnyel végeztek,

10 évi csapatszolgálattal rendelkeznek és nem kevesebb, mint legalább az utolsó tíz évben kiváló összminősítést nyertek.

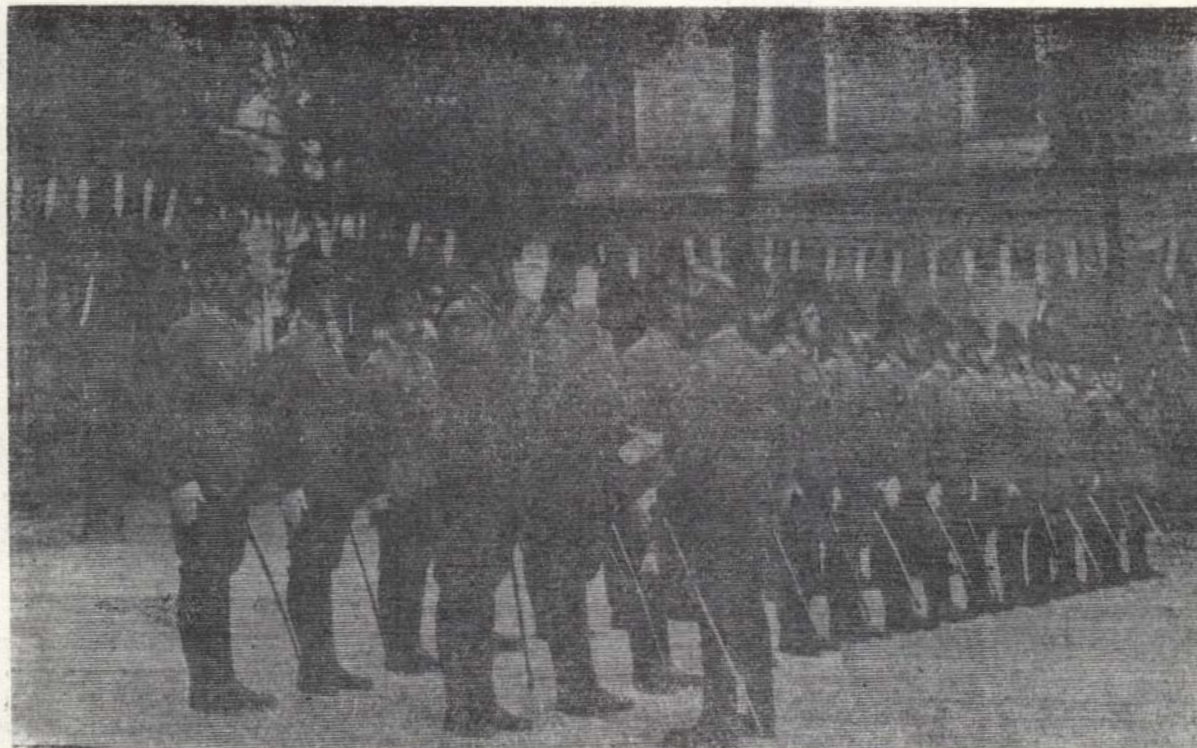
A nőöknél még az is feltétel tárgyát képezte, hogy a feleség a tiszt társadalmi követelményeknek mindenben megfeleljen.

A felhívás alapján nagyszámban jelentkeztek az ország minden részéből a bajtársak közül, de a szigorú követelmények alapján csak harmincat választottak ki, mint olyanokat, akik mindenben megfeleltek. A kiválasztottakat összpontosították és vizsgára bocsájtották. A vizsgáztatás — egy vezérőrnagy elnöklöte alatt 5 ezredesből álló bizottság előtt — kerek egy hetet vett igénybe. A hittant és a középiskola anyagát is beleértve, összesen 52 tantárgyból kellett elméleti és gyakorlati vizsgát tenniük ahhoz, hogy a tiszt állománycsoportba átvehető legyenek. A kiválasztottak felkészültségére jellemző, hogy a nagyon mélyreható, alapos vizsgát valamennyien sikeresen megállották. Aki pedig még ezek között is elsőnek végzett, az méltán tekinthetett végig saját magán, mert egy nagyon kemény diót sikerült feltörnő.

Ám, az örök magyar küzdelemmel teli élethez híven, a felavatottak alig melegedhettek meg új egyenruhájukban s máris cselekvésre, áldozat-

Eskühöz!

Vitéz Faraghó Gábor altbgy a Csendőrség felügyelője egyenkiñt köszöñti zászlósaikat

hozatalra hívta őket a veszélyben lévő Haza. A kemény magyar sors végzése folytán, különböző harctereken többen hősi halált haltak, mások pedig súlyos szenvedést jelentő fogságba estek, vagy mártíromságot szenvedtek. A bekövetkező súlyos időkben azonban, derék és hűséges magyar csendőrökhöz méltóan, a harminc közül egyetlenegy sem bizonyult méltatlannak arra a kiválasztottságra, amelyet hosszú évek példás szolgálatában maguknak megérdemelten kivívtak. A nemes magyar csendőrszellem igazi példaképeinek bizonyultak, ezzel is igazolva a magyar fajta, a magyar nép kiválóságát.

S most utolsó szóként, hadd szóljanak azok a bajtársak, akik még életben vannak a harminc közül:

„Mi, kevés megmaradtak, nem felejtünk! Hét tengereken túlra kiható nagy szétszóródottságunk dacára újra sorakozunk s ha most már a múlt idők súlyától és az átélt megpróbáltatásoktól testben hajlottabban is, de lélekben és hitünkben meg nem törve, ismét vigyázzba állunk és úgy tisztelgünk előttetek hős, halott bajtársaink! S Ti, ott a Hadak Utján, a fényes csillagok felett, bizonyonnyal nemcsak látjátok ezt, de érzitek is azt a szeretetet és örök hűséget, amely szívükből felétek dobog és amellyel nemes emlékeketek mindhalálig tiszteljük és megőrizzük. Pihenjetekek békében, mert az isteni igazságszolgáltatás majdan bizonyonnyal megmutatja, hogy nagy áldozatotok nem volt hiábavaló!”

Egy szkv. m. kir. zászlós

Ludovikás díszelgés egy csendőr előtt

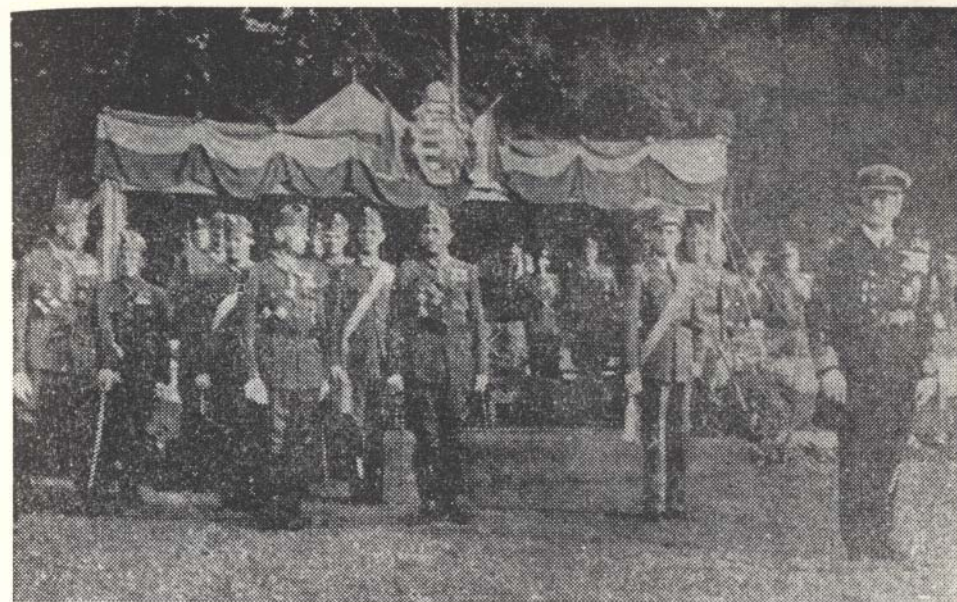
(A M. Kir. Ludovika Akadémia alapításának 160. évfordulójára)

Az 1938-as ősz elég sok izgalommal volt tele. Sorsdöntő perceket élünk, hogy mi is fog történni. Végül a bécsi döntés alapján a békés megoldás jött és így a fegyverek alkalmazására nem került sor. Egy részét visszakaptuk Felvidékünknek, amelyhez ezer éves jogunk volt. Sokaknak adatott az a szerencsés alkalom, hogy a virágos bevonulásban résztvehettek.

Emiatt húzódott el a Ludovikára való bevonulásunk is. Pedig negyven csendőrhadapród-ludovikás várta a parancsot, hogy mikorra is kell jelentkezniök az Üllői úti Alma Materben.

Végre megjött a parancs és január 5-én öltöztettek be bennünket a Böszörményi úti Csendőrlaktanyában s még aznap délután már az ősi Ludovika Akadémia lakóivá váltunk.

Az akadémia öreg épületében a többszáz akadémikus között már nem

Horthy Miklós utoljára avat hadnagyokat 1944 aug. 20-án

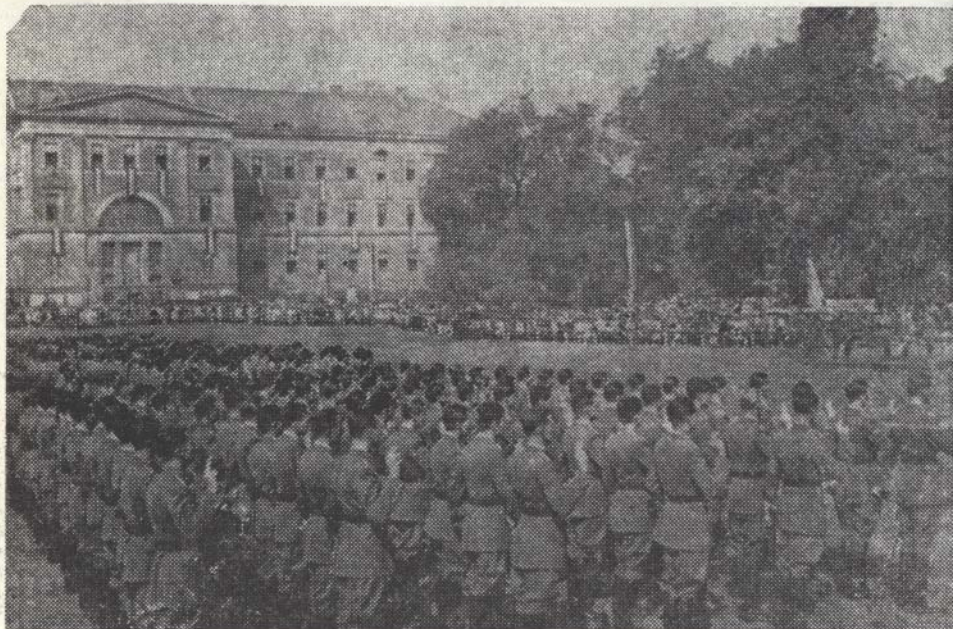
Hadnagyavatás a Ludovika Akadémián

volt feltűnő a kettős hajtókát viselő negyven csendőr hallgató. Hisz előttünk már két ilyen évfolyamot bocsájtott szárnyra a Ludovika, hogy a csapattiszti kiképzés után beéjűk öntsék a csendőrségi tudományokat is.

Negyvenen jöttünk össze az ország legkülönbözőbb részéből. De nemcsak ez tette érdekessé és tarkává a csendőr osztályt, hanem az is, hogy a mi osztályunk a Honvédségnek különböző fegyvernemeiből tevődött össze. A fegyvernemek királynője a gyalogság, — huszárok, tüzérek, műszaki alakulatok mind képviselve voltak. De volt közöttünk folyamőr és ejtőernyős is.

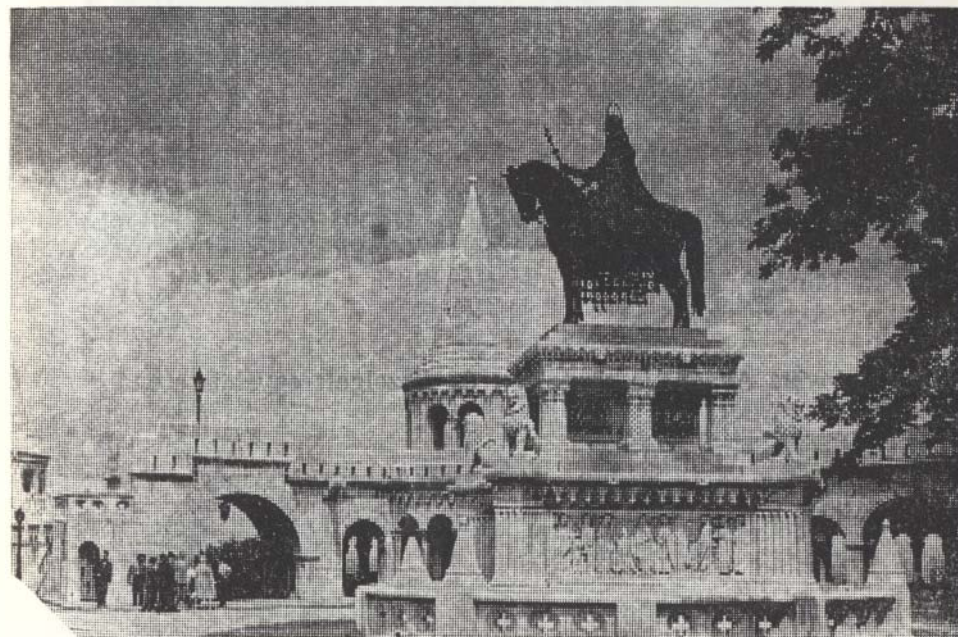
Elég hamar berázódtunk a ludovikás életbe s azon belül éltük a mi külön életünket is. Jó barátságok születtek az osztályon belül és a többi akadémikus osztályok között is. Kiki válogathatott a fegyvernemek hallgatói között.

Mindenkinek volt mit mesélnie az addigi életéről. — Mint rangidős osztályelsőnek, mindig akadt még hivatalos teendőm is évfolyamtársaimmal. Így őket én ismertem „hivatalból” talán a legjobban. A tanulás és a gyakorlati kiképzésekből jó volt egy kicsit néha kikökönni egy-egy kimenővel, vagy kimaradással. Ilyenkor a fehér asztalnál bor mellett még erősebbé váltak a baráti kapcsolatok. A gyalogosok legjavából való volt Bátor Karcsi. Vele igen hamar összebarátkoztam. Keménykötésű, zömök, félelmet nem ismerő, rámenős harcos volt. Vérbeli gyalogos. Bár én a patantyúsoknál szolgáltam a Honvédségnél, mégis a barátságunk igen kö-

A sokszáz fiatal hadnagy zöme később hősi halált halt...

zelivé és meghitté fejlődött. Így tudtam meg egyik beszélgetésünk alkalmával, hogy Karcsi a Felvidék megszállása előtt is tevékenykedett. Önként jelentkezett a „Rongyos-ok”-hoz. Sokat ismertem én is közülük, hisz a fő kiindulási helyük éppen Szabolcs és Szatmár vármegye területére esett. Persze bevetésre legnagyobb részük sohasem került. Hisz a történelem kereke másként fordult. — De Karcsi barátomtól megtudtam később, hogy voltak kisebb csoportok, amelyek a csehszlovák határon játszvárogáltak s ott végezték a rájuk bízott feladataikat. Persze ő nem szeretett dicsekedni, de mégis valahogy ki tudtam belőle venni, hogy ő is egy ilyen híres csoportnak a tagja volt. Ezzel a pár fanatikus harcossal jutott ő is át a határon, ahol igen sok kellemetlenséget és hadicélpontokban pedig elég sok kárt okoztak a cseheknek. Ilyen tevékenységekkel jutottak el egészen a lengyel határig, miután a cseh kopók egész komoly csapata erősen a nyomukban volt. Feladataik elvégzése után sikeresen jutottak át a baráti Lengyelország területére. — Részleteket sohasem mondott barátom, pedig jól tudtam, hogy neki benne kellett lennie a legkomolyabb dologokban is mindig.

— A Felvidék visszatérésével okozott öröm is alább kezdett hagyni s mi is erősen elmélyedtünk a tanulásban. Tanáraink, kiképzőtiszteink gondoskodtak arról, hogy ne unatkozzunk. — Az idő pedig így még jobban repült. Nemsokára elérkeztünk a nyár elejéhez. Készülődtünk a Kormányzó urunk születésnapjának a megünneplésére. Súlykoltatták velünk a dí-

szelgést a díszmenetet, a puszkafogásokat. — Így érkeztünk el június 18-hoz.

A nagy díszelgő térségen az Alma Mater mögött már ott állott az egész Ludovika Akadémia. Gyalogos, huszár, tüzér osztályok. Ott állott a egyes zászlóalj is, melynek egyik szakaszát a negyven csendőrhadapród adta. Csak a hajtókánk színe árulta el csendőr mivoltunkat, mert mirajtunk is rohamsisakok ragyogtak a júniusi napfényben, tölgyfalevéllal díszítve. Az Akadémia tisztikara, a századokkal szemben a Ludovika szobor előtt állott. — Felhangzott a díszjel és vitéz Kisbarnaki Farkas Ferenc vezérőrnagy úr, a Ludovika Akadémia parancsnoka megérkezett. Az ünnepség kezdetét vette. Elhangzott az ünnepi beszéd. Majd az Akadémia parancsnoka felolvasta a Legfelsőbb Hadúr kéziratát; „A Kormányzó Úr Óföméltósága, az ellenség előtt tanúsított bátor és vitéz magatartásáért Bátor Károly csendőrhadapród őrmesternek a Magyar Kis Ezüst Vitézségi Érmét adományozta...” Hasonlóképpen az egyik beosztott főtörzsőrmesternek is ugyanazt a kitüntetést adományozta.

Közöttünk csendőrök között nagy volt a meglepetés, de egyúttal igen büszkék is voltunk. Karcsi barátom kemény léptekkel sietett ki a sorainkból és mint egy bronzszobor állott meg Farkas vezérőrnagy úr előtt. Egy pár pillanat múlva már ott ragyogott a vitézségi érem Karcsinak a mellén. A két kitüntetett a Ludovika parancsnoka maga mellé állította s parancsot adott a díszmenetre. A Ludovikás századok egymás után vonultak el a díszmelvény előtt. A zöld pázsit csak úgy döngött a lépések alatt. A szuronyok csillogtak, a kardok villantak s a rohamsisakos fejek pedig úgy vetődtek a díszmelvény felé, mintha dróton rántották volna.

A csendőr osztály teljes szívvel és lélekkel csinálta végig ezt a díszmenetet. Mindegyikünknek feszült a melle a boldogságtól és a büszkeségtől ragyogott az arca.

Felejthetetlen nap volt mindnyájunk számára ludovikás életünkben. A teljes Ludovika Akadémia tisztelgett és díszelgett egy hős csendőrhadapród előtt.

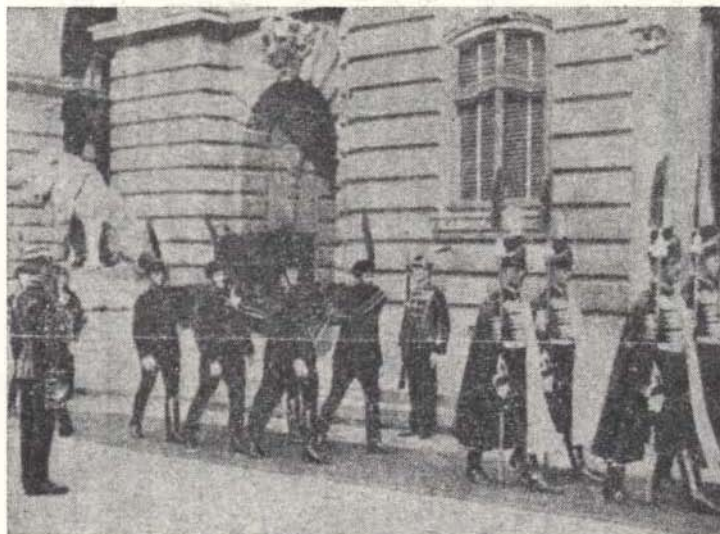
Nyugaton, 1968. aug. 20.
vitéz baranchi Tamáska Endre szds.

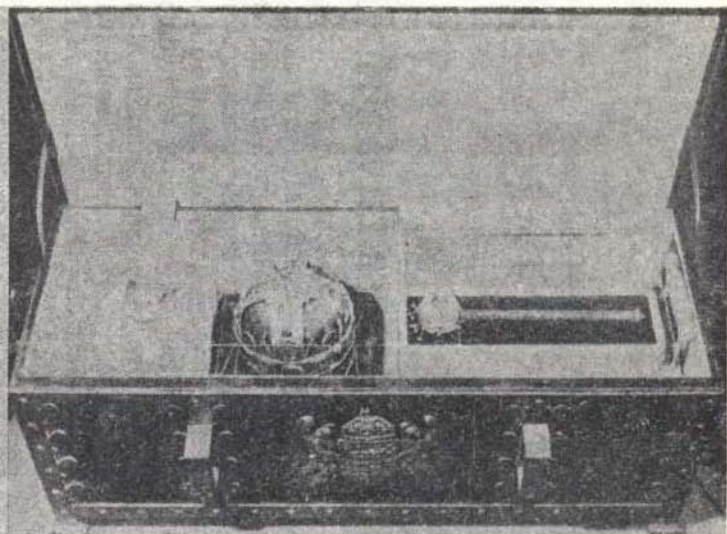
Eskühöz!

Augusztus 20, Szent István napi körmenet a várban

Koronaörség

Szent István 1000 éves koronája

Juhász István zászlós

Az 1920-as évek közepén jött a csendőrséghez 6 elemi végzettséggel, szegény körülmények között küzdő dunántúli földműves családból. A szokás szerint végighaladt az előírt csendőr iskolán. Járőrtárs iskolát végzett kiváló minősítéssel. Évekig különféle dunántúli őrsön szolgált mint járőrvezető. Kitűnt szellemi képességeivel és nyomozásaival.

1930-ban nyomozó tanfolyamra vezényelték, amit szintén kiválóan végzett el. Előljáróinak feltűnt nagyszerű hajlama, rendkívüli emlékezőképessége, emberismerete, következtető tehetsége. Rövidesen a központi nyomozóparancsnokságnál szolgált.

Új beosztásában, a központi nyomozóknál a baloldali elhárításhoz került és feladatait tökéletesen végezte. Minden kommunista szervezkedést felderített, minden földalati államellenes összeesküvést a törvény elé állított.

Fiatalon végezte el a szombathelyi őrsparancsnokképző iskolát, szintén kiváló eredménnyel, 30 éves korában már főtörm, 32 éves korában alhdgy lett. Közben 4 középiskolából is levizsgázott.

Szolgálati beosztása változatlanul a központi nyomozók haloldali csoportjában találta. Hosszú volna elmondani 15 éves szereplését, de röviden meg kell említenünk, hogy Juhász István alhdgy derítette fel Magyarország szinte összes kommunista szervezkedését, személyesen ismert minden kommunistát, köztük Rákosi Mátyást, Vas Zoltánt, Schönherz Zoltánt. A bíróságok az ő jelentései alapján emeltek vádat s Magyarországon még csirájában elfojtották a hazaáruló szervezkedéseket.

Juhász István csodálatos karriert futott be a csendőrségnél, de neki és alárendelt társainak volt köszönhető, hogy hazánkban béke, nyugalom és fejlődés uralkodott, hogy a lakosság békésen térhetett nyugalomra s az embereknek fogalma sem volt, hogy mi a kommunizmus. Juhász István nem volt háborúban, de egész szolgálati idejét az alvilági összeesküvők elleni küzdelemben, életveszélyben végezte. Jánosi István néven polgári ruhában járt s egyenruhába legfeljebb csak akkor öltözött, mikor kitüntetést kapott és díszben kellett átvegye ünnepélyes külsőségek közt.

Horthy Miklós kormányzótól egy sor kitüntetést érdemelt ki, a legtöb-

bet hadiszalagon kapta, mert a kommunista elhárítás életveszélyes volt s háborúnak számított a földalatti, állambiztonsági küzdelemben. A legmagasabb kitüntetését 1942-ben kapta, a Magyar Arany Érdemkeresztet hadiszalagon.

Budapest ostromakor 1944. december 24-én parancsot kapott telefonon, hogy nyomozását hagyja abba, vonuljon be a budai csendőrlaktanyába, mert alakulata elhagyja a fővárost. Az időközben zászlóssá előlépett Juhász István azonban arra kérte pk-át, hogy fontos nyomozását folytathassa, 1-2 napon belül befejezi és csak azután szeretné követni alakulatát a Dunántúlra. Ez a kötelességhez szokott természete okozta vesztét Magyarország egyik legkiválóbb csendőrének! A gyűrü Karacsonyeste bezárult, Budapest elvesztése után Juhász István illegálisba menekült, de a boszúszomjas kommunisták megtalálták. A népbíróság hammarosan ítéletet mondott: Juhász István zászlós mártírhalált halt Magyarorszáért. Emléke azonban örökké él!

Kövendy Károly